

T.C
DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

CEPHE ARAYIŞINDA BİÇİMSEL VE ANLAMSAL ÖZELLİKLERİN
DEĞERLENDİRİLMESİ, MAHABAD BULVARI ÖRNEĞİ

BİNEVŞ AKYILDIZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MİMARLIK ANABİLİM DALI

DİYARBAKIR

TEMMUZ 2020

T.C. DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
DİYARBAKIR

..... tarafından yapılan “.....
.....” konulu bu çalışma, jürimiz tarafından Anabilim Dalında
YÜKSEK LİSANS/DOKTORA tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

Başkan : Prof. Dr.

Üye : Prof. Dr.

Üye : Prof. Dr.

Üye : Doç. Dr.

Üye : Yrd. Doç. Dr.

Tez Savunma Sınavı Tarihi: .../.../.....

Yukarıdaki bilgilerin doğruluğunu onaylarım.

.../.../.....

Prof. Dr.

Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Cephe arayışında biçimsel ve anlamsal özelliklerin değerlendirilmesinin konu alındığı bu yüksek lisans tezi Dicle Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı'nda hazırlanmıştır. Benim için oldukça zorlu ve uzun süren bu çalışma esnasında bana destek olan herkese çok teşekkür ederim. Öncelikle çalışma süresince; bana yardımcı olan, hiçbir desteğini esirgemeyen değerli danışmanım Sayın Dr. Öğretim Üyesi Berivan ÖZBUDAK AKÇA'ya sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Bu süreçte yanımda olan bütün destek ve alakalarını sınırsız şekilde gösteren tüm aileme, en çokta annem, kız kardeşim ve kayınvalideme özel olarak teşekkür ederim. Her zaman sonsuz sevgi ve alaka ile yanımda olan değerli eşim Ömer Faruk AKYILDIZ' a en içten teşekkürlerimi sunarım. İlgi ve alakasıyla bana destek olan ve ne yazık ki tezi bitirdiğimi göremeden yakın zamanda kaybettiğim canım eniştem Fırat KARAKOÇ'a bu çalışmamı ithaf ediyorum.

Bınevş AKYILDIZ

Diyarbakır-2020

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	I
İÇİNDEKİLER	II
ÖZET.....	IV
ABSTRACT	V
ÇİZELGE LİSTESİ.....	VI
ŞEKİL LİSTESİ.....	XV
EK LİSTESİ	XVIII
KISALTMA VE SİMGELER.....	XIX
1. GİRİŞ	1
1.1. Problemin Belirlenmesi.....	1
1.2. Çalışmanın Amacı ve Kapsamı.....	2
1.3. Çalışmanın Önemi.....	3
2. KAYNAK ÖZETLERİ.....	5
3. MATERYAL VE METOT	11
3.1. Mimaride Kimlik.....	11
3.2. Algı.....	13
3.3. Anlam.....	15
3.3.1. Düz Anlam ve Yan Anlam.....	15
3.3.2. Mimarlıkta Anlamsal Boyut.....	16
3.4. Göstergebilim.....	16
3.4.1. Mimarlık ve Göstergebilim.....	17
3.5. Mimarlık ve Dilbilim	18
3.6. Anlamsal Analiz Yöntemleri	20
3.7. Dizim- Dizgi	22
3.8. Tasarım İlkeleri.....	22

3.9. Materyal	25
3.10. Metot	27
4. BULGULAR VE TARTIŞMA.....	35
4.1. Katılımcılara Ait Demografik Bilgiler	35
4.2. Cephenin Biçimsel Öneminin Değerlendirilmesine Ait Bulgular	37
4.3. Cephelerde Yer Alan Biçimsel Elemanlar ve Özelliklerin Değerlendirilmesine Ait Bulgular	52
4.4. Biçimsel Önem Değerlendirmelerinde Anlamsal Farklılaşma Ölçütü Beğeni	69
4.5. Katılımcıların Bina Cephelerini Beğeni Durumuna Göre Değerlendirmesine Ait Bulgular	74
4.5.1. Katılımcıların Bina Cephelerini Beğenme Durumuna Göre Değerlendirmesine Ait Bulgular.....	74
4.5.2. Katılımcıların Bina Cephelerini Beğenmeme Durumuna Göre Değerlendirmesine Ait Bulgular.....	80
4.6. Beğeni Durumuna Göre Yapıların Biçimsel Düzeyde Değerlendirilmesi.....	85
4.7. Sıfat Çiftlerinin Güvenirliği.....	92
4.8. Katılımcıların Genel ve Meslek Gruplarına Göre Yapılan Faktö Analizleri	93
4.9. Katılımcıların Beğenilen Binaların Cephe Özellikleri Hakkındaki Görüşlerinin Değerlendirilmesi	137
4.10. Katılımcıların Beğenilmeyen Binaların Cephe Özellikleri Hakkındaki Görüşlerinin Değerlendirilmesi	142
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	148
6. KAYNAKLAR	152
EKLER.....	155
ÖZGEÇMİŞ.....	174

ÖZET

CEPHE ARAYIŞINDA BİÇİMSEL VE ANLAMSAL ÖZELLİKLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ, MAHABAD BULVARI ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BİNEVŞ AKYILDIZ

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

2020

Kentsel düzenin önemli bir parçası olan cepheler, taşıdıkları anlamlar sebebiyle kentin kendine özgü dilini oluşturmakta dolayısıyla karakterini yansıtmaktadır. Böylelikle kentin kendine özgü kimliğinin oluşmasında önemli bir rol oynamaktadır. Diyarbakır Mahabad Bulvarı üzerinde 2008 yıllarından beri yapılan yapılar kentin gelişen ve değişen yüzü olarak ortaya çıkmaktadır. Hızlı parselasyon ve yol yapımıyla birlikte ortaya çıkan alanda, yeni yapıların tercih sebebi olmasıyla burada hızlı bir nüfus artışı gerçekleşmiştir. İhtiyacın karşılanması için günümüze kadar gelen ve hala devam eden inşaatlar bulunmaktadır.

Bu çalışma, kullanıcın genel çerçevede yeniliği yansıtan yapılar hakkındaki görüşlerini etkili bir şekilde ortaya koymak için Mahabad Bulvarı üzerindeki yapılarda kullanıcı yorumları doğrultusunda cephe elemanlarını inceleyerek, sıfat çiftleri ve temel tasar ilkeleri başlıkları altında değerlendirmeler yapmıştır. Bu ve benzeri çalışmalarda, toplumun yapıları tercih ederken hangi etkenleri değerlendirdiklerini görmek önem kazanmaktadır. Bu sebepleri cephe özelliklerinden kaynaklanan beğeni, konum, statüsel etkiler gibi bir çok başlık altında değerlendirmek mümkündür. Günümüzde görülmektedir ki, konum, statü gibi başlıklar cephesel beğeniden ayrı tutularak daha önemli bir noktaya konulabilmekte ve bu durum sonucunda cephe tasarımlarında seçimlerin odağını statü gibi özelliklerin almasıyla tasarım süreci ve sonuç kent kimliği adına önemli bir problem haline gelmektedir.

Çalışma sonucunda elde edilen verilerin değerlendirilmesi yapılarak, ilerde yapılacak çalışmaların tasarım ve değerlendirmelerine katkı sunması doğrultusunda öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler : Cephe, Diyarbakır, Algı, Anlam, Kimlik, Göstergebilim, Temel Tasar İlkeleri

ABSTRACT

EVALUATION OF FORM AND MEANING THROUGH FACADE FEATURES, CASE OF
MAHABAD AVENUE

MASTER THESIS

BINEVŞ AKYILDIZ

DEPARTMENT OF ARCHITECTURE

UNIVERSITY OF DICLE

2020

Façades, an important part of the urban plan, create an urban reflection and present the structural character of the city. Hence, they play an essential role in the creation of the identity of the city. Buildings built since 2008 on Mahabad Avenue, Diyarbakır are the new and improving façade of the city. The area that was created by fast parcelling and road building is facing rapid population growth due to the popularity of the buildings. Constructions are still active in the area to full fill this demand.

To effectively present the opinions of the users on the modern buildings in the area the study analyses the façade elements according to user comments to evaluate them under adjective pairs and basic design principles. For this and similar studies, it is important to identify the factors the society asses to determine their preferences on the buildings. It is possible to evaluate preferences under many labels such as, liking of the façade, location, reflection of statues... Nowadays location and reflection of statues seem to be disconnected and more important from the liking of the façade.

Hence, the influence of the reflection of statues on the design of the façades is becoming a problem for the design process and the identity of the city. As result suggestions are presented using the evaluations of the data to contribute to the design and evaluations of the future studies.

Key words: Façade, Diyarbakır, Perception, Meaning, Identity, Semeiology, Basic Design Principles

ÇİZELGE LİSTESİ

<u>Çizelge No</u>		<u>Sayfa</u>
Çizelge 3.1.	Mimari - dilsel öğeler paralelliği	20
Çizelge 3.2.	Temel Tasarım Öge ve İlkeleri	23
Çizelge 3.3.	Biçimsel ve Anlamsal Özellikler	32
Çizelge 3.4.	Çalışmada Kullanılan Faktör Grupları ve Seçilen Sıfat Çiftleri	33
Çizelge 4.1.	Katılımcıların Doğum Yeri Değişkenine Göre Dağılımı	35
Çizelge 4.2.	Katılımcıların Diyarbakır'da Yaşadığı Yıl Miktarı Değişkenine Göre Dağılımı	35
Çizelge 4.3.	Katılımcıların Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı	36
Çizelge 4.4.	Katılımcıların Yaş Değişkenine Göre Dağılımı	36
Çizelge 4.5.	Katılımcıların Meslek Değişkenine Göre Dağılımı	36
Çizelge 4.6.	Katılımcıların Konut Durumu Değişkenine Göre Dağılımı	36
Çizelge 4.7.	Katılımcıların Konut Kiralarken veya Satın Alırken Cephe Hakkındaki Görüşleri	37
Çizelge 4.8.	Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların Satın Alma veya Kira Tercihine Göre Konut Cephesi Hakkındaki Görüşleri	38
Çizelge 4.9.	Katılımcıların Yapılarda Oturma İsteğine Göre Dağılımı	38
Çizelge 4.10.	Katılımcıların Yapılarda Oturma İsteği ile Mimar Olup Olmama Durumu Arasındaki İlişki	39
Çizelge 4.11.	Katılımcıların Konutlarda Oturma Nedeni	39
Çizelge 4.12.	Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların Yapılarda Oturma Nedeni Hakkındaki Görüşleri	41
Çizelge 4.13.	Yapıların Beğeni Durumu Görüşlerin Meslek Durumuna Göre Değerlendirilmesi	42

<u>Çizelge No</u>	<u>Sayfa</u>
Çizelge 4.14. Yapıların Beğeni Durumuna Göre Cepheler Hakkındaki Görüşlerin Değerlendirilmesi	46
Çizelge 4.15. Meslek Durumuna Göre Yapıların Cepheleri Hakkındaki Görüşlerin Değerlendirilmesi	50
Çizelge 4.16. Konutların Satın Alınmasında veya Kiralınmasında Pencere ve Kapıların Biçimlerinin Önemi	53
Çizelge 4.17. Pencere ve Kapıların Biçimine Dikkat Edilmesine İlişkin Önem Sırası ile Mimar Olup Olmama Durumu Arasındaki İlişki	54
Çizelge 4.18. Pencere ve Kapıların Boyuna Dikkat Edilmesine İlişkin Önem Sırasının Dağılımı	55
Çizelge 4.19. Pencere ve Kapıların Boyuna Dikkat Edilmesine İlişkin Önem Sırası ile Mimar Olup Olmama Durumu Arasındaki İlişki	56
Çizelge 4.20. Süslemelere Dikkat Edilmesine İlişkin Önem Sırasının Dağılımı	57
Çizelge 4.21. Süslemelere Dikkat Edilmesine İlişkin Önem Sırası ile Mimar Olup Olmama Durumu Arasındaki İlişki	58
Çizelge 4.22. Renklere Dikkat Edilmesine İlişkin Önem Sırasının Dağılımı	59
Çizelge 4.23. Çıkmalara Dikkat Edilmesine İlişkin Önem Sırası ile Mimar Olup Olmama Durumu Arasındaki İlişki	60
Çizelge 4.24. Çıkmalara Dikkat Edilmesine İlişkin Önem Sırasının Dağılımı	61
Çizelge 4.25. Çıkmalara Dikkat Edilmesine İlişkin Önem Sırası ile Mimar Olup Olmama Durumu Arasındaki İlişki	62
Çizelge 4.26. Desen ve Motiflere Dikkat Edilmesine İlişkin Önem Sırasının Dağılımı	63

<u>Çizelge No</u>	<u>Sayfa</u>
Çizelge 4.27. Desene ve Motiflere Dikkat Edilmesine İlişkin Önem Sırası ile Mimar Olup Olmama Durumu Arasındaki İlişki	64
Çizelge 4.28. Cephedeki Hareketliliğe Dikkat Edilmesine İlişkin Önem Sırasının Dağılımı	65
Çizelge 4.29. Cephedeki Hareketliliğe Dikkat Edilmesine İlişkin Önem Sırası ile Mimar Olup Olmama Durumu Arasındaki İlişki	66
Çizelge 4.30. Konumuna Dikkat Edilmesine İlişkin Önem Sırasının Dağılımı	67
Çizelge 4.31. Yapıların Satın Alınması Durumunda Yapıların Konumuna Dikkat Edilmesine İlişkin Önem Sırası ile Mimar Olup Olmama Durumu Arasındaki İlişki	68
Çizelge 4.32. Yapıların Beğeni Durumuna Göre Dikkat Edilen Hususun Önem Derecesine İlişkin Görüşlerin Değerlendirilmesi	69
Çizelge 4.33. 18 Numaralı Konut Biçimsel Değerlendirilmesi	86
Çizelge 4.34. 19 Numaralı Konut Biçimsel Değerlendirilmesi	87
Çizelge 4.35. 31 Numaralı Konut Biçimsel Değerlendirilmesi	88
Çizelge 4.36. 20 Numaralı Konut Biçimsel Değerlendirilmesi	89
Çizelge 4.37. 2 Numaralı Konut Biçimsel Değerlendirilmesi	90
Çizelge 4.38. 9 Numaralı Konut Biçimsel Değerlendirilmesi	91
Çizelge 4.39. Sıfat Çiftleri Güvenilirliği Değerlendirilmesi	92
Çizelge 4.40. Değerlendirme Sıfat Çiftleri Faktör Grupları	93
Çizelge 4.41. En Beğenilen İlk Üç Konuta Ait Sıfat Çiftlerinin Ortalama Değerleri	94
Çizelge 4. 42. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilen Bina Üzerinde Özgünlük Taklit Durumuna İlişkin Görüşleri	96

<u>Çizelge No</u>	<u>Sayfa</u>
Çizelge 4.43. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilen Bina Üzerinde Zariflik Kabalık Durumuna İlişkin Görüşleri	96
Çizelge 4.44. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilen Bina Üzerinde Modernlik Modası Geçmişlik Durumuna İlişkin Görüşleri	97
Çizelge 4.45. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilen Bina Üzerinde Basitlik Karmaşıklık Durumuna İlişkin Görüşleri	98
Çizelge 4.46. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilen Bina Üzerinde Uyumluluk Uyumsuzluk Durumuna İlişkin Görüşleri	98
Çizelge 4.47. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilen Bina Üzerinde Sıradanlık-Gösterişlilik Durumuna İlişkin Görüşleri	99
Çizelge 4.48. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilen Bina Üzerinde Çekicilik- İticilik Durumuna İlişkin Görüşleri	100
Çizelge 4.49. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilen Bina Üzerinde İlginçlik- Monotonluk Durumuna İlişkin Görüşleri	101
Çizelge 4.50. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilen Bina Üzerinde Pahalılık Ucuzluk Durumuna İlişkin Görüşleri	101
Çizelge 4.51. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilen İkinci Bina Üzerinde Özgünlük Taklit Durumuna İlişkin Görüşleri	102
Çizelge 4.52. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilen İkinci Bina Üzerinde Zariflik Kabalık Durumuna İlişkin Görüşleri	103
Çizelge 4.53. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilen İkinci Bina Üzerinde Modernlik Modası Geçmişlik Durumuna İlişkin Görüşleri	103

<u>Çizelge No</u>		<u>Sayfa</u>
Çizelge 4.54.	Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilen İkinci Bina Üzerinde Basitlik Karmaşıklık Durumuna İlişkin Görüşleri	104
Çizelge 4.55.	Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilen İkinci Bina Üzerinde Uyumluluk Uyumsuzluk Durumuna İlişkin Görüşleri	105
Çizelge 4.56.	Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilen İkinci Bina Üzerinde Sıradanlık Gösterişlilik Durumuna İlişkin Görüşleri	105
Çizelge 4.57.	Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilen İkinci Bina Üzerinde Çekicilik İticilik Durumuna İlişkin Görüşleri	106
Çizelge 4.58.	Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilen İkinci Bina Üzerinde İlginçlik Monotonluk Durumuna İlişkin Görüşleri	107
Çizelge 4.59.	Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilen İkinci Bina Üzerinde Pahalılık Ucuzluk Durumuna İlişkin Görüşleri	107
Çizelge 4.60.	Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilen Üçüncü Bina Üzerinde Özgünlük Taklit Durumuna İlişkin Görüşleri	108
Çizelge 4.61.	Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilen Üçüncü Bina Üzerinde Zariflik Kabalık Durumuna İlişkin Görüşleri	109
Çizelge 4.62.	Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilen Üçüncü Bina Üzerinde Modernlik Modası Geçmişlik Durumuna İlişkin Görüşleri	109
Çizelge 4.63.	Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilen Üçüncü Bina Üzerinde Basitlik Karmaşıklık Durumuna İlişkin Görüşleri	110
Çizelge 4.64.	Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilen Üçüncü Bina Üzerinde Uyumluluk Uyumsuzluk Durumuna İlişkin Görüşleri	111

<u>Çizelge No</u>		<u>Sayfa</u>
Çizelge 4.65.	Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilen Üçüncü Bina Üzerinde Sıradanlık Gösterişlilik Durumuna İlişkin Görüşleri	111
Çizelge 4.66.	Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilen Üçüncü Bina Üzerinde Çekicilik İticilik Durumuna İlişkin Görüşleri	112
Çizelge 4.67.	Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilen Üçüncü Bina Üzerinde İlginçlik Monotonluk Durumuna İlişkin Görüşleri	113
Çizelge 4.68.	Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilen Üçüncü Bina Üzerinde Pahalılık Ucuzluk Durumuna İlişkin Görüşleri	114
Çizelge 4.69.	Mahabad Bulvarı Konutlarında En Beğenilmeyen İlk Üç Konuta Ait Sıfat Çiftlerinin Ortalama Değerleri	115
Çizelge 4.70.	Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Beğenilmeyen Bina Üzerinde Özgünlük Taklit Durumuna İlişkin Görüşleri	117
Çizelge 4.71.	Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Beğenilmeyen Bina Üzerinde Zariflik Kabalık Durumuna İlişkin Görüşleri	117
Çizelge 4.72.	Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilmeyen Bina Üzerinde Modernlik Modası Geçmişlik Durumuna İlişkin Görüşleri	118
Çizelge 4.73.	Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Beğenilmeyen Bina Üzerinde Basitlik Karmaşıklık Durumuna İlişkin Görüşleri	119
Çizelge 4.74.	Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilmeyen Bina Üzerinde Uyumluluk Uyumsuzluk Durumuna İlişkin Görüşleri	119
Çizelge 4.75.	Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilmeyen Bina Üzerinde Sıradanlık-Gösterişlilik Durumuna İlişkin Görüşleri	113

<u>Çizelge No</u>		<u>Sayfa</u>
Çizelge 4.76.	Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilmeyen Bina Üzerinde Çekicilik- İticilik Durumuna İlişkin Görüşleri	121
Çizelge 4.77.	Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilmeyen Bina Üzerinde İlginçlik- Monotonluk Durumuna İlişkin Görüşleri	121
Çizelge 4.78.	Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilmeyen Bina Üzerinde Pahalılık Ucuzluk Durumuna İlişkin Görüşleri	122
Çizelge 4.79.	Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilmeyen İkinci Bina Üzerinde Özgünlük Taklit Durumuna İlişkin Görüşleri	123
Çizelge 4.80.	Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilmeyen İkinci Bina Üzerinde Zariflik Kabalık Durumuna İlişkin Görüşleri	123
Çizelge 4.81.	Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilmeyen İkinci Bina Üzerinde Modernlik Modası Geçmişlik Durumuna İlişkin Görüşleri	124
Çizelge 4.82.	Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilmeyen İkinci Bina Üzerinde Basitlik Karmaşıklık Durumuna İlişkin Görüşleri	125
Çizelge 4.83.	Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilmeyen İkinci Bina Üzerinde Uyumluluk Uyumsuzluk Durumuna İlişkin Görüşleri	126
Çizelge 4.84.	Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilmeyen İkinci Bina Üzerinde Sıradanlık Gösterişlilik Durumuna İlişkin Görüşleri	127
Çizelge 4.85.	Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilmeyen İkinci Bina Üzerinde Çekicilik İticilik Durumuna İlişkin Görüşleri	128

<u>Çizelge No</u>		<u>Sayfa</u>
Çizelge 4.86.	Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilmeyen İkinci Bina Üzerinde İlginçlik Monotonluk Durumuna İlişkin Görüşleri	129
Çizelge 4.87.	Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilmeyen İkinci Bina Üzerinde Pahalılık Ucuzluk Durumuna İlişkin Görüşleri	129
Çizelge 4.88.	Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilmeyen Üçüncü Bina Üzerinde Özgünlük Taklit Durumuna İlişkin Görüşleri	130
Çizelge 4.89.	Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilmeyen Üçüncü Bina Üzerinde Zariflik Kabalık Durumuna İlişkin Görüşleri	131
Çizelge 4.90.	Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilmeyen Üçüncü Bina Üzerinde Modernlik Modası Geçmişlik Durumuna İlişkin Görüşleri	132
Çizelge 4.91.	Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilmeyen Üçüncü Bina Üzerinde Basitlik Karmaşıklık Durumuna İlişkin Görüşleri	133
Çizelge 4.92.	Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilmeyen Üçüncü Bina Üzerinde Uyumluluk Uyumsuzluk Durumuna İlişkin Görüşleri	133
Çizelge 4.93.	Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilmeyen Üçüncü Bina Üzerinde Sıradanlık Gösterişlilik Durumuna İlişkin Görüşleri	134
Çizelge 4.94.	Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilmeyen Üçüncü Bina Üzerinde Çekicilik İticilik Durumuna İlişkin Görüşleri	135

<u>Çizelge No</u>	<u>Sayfa</u>
Çizelge 4.95. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilmeyen Üçüncü Bina Üzerinde İlginçlik Monotonluk Durumuna İlişkin Görüşleri	135
Çizelge 4.96. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilmeyen Üçüncü Bina Üzerinde Pahalılık Ucuzluk Durumuna İlişkin Görüşleri	136
Çizelge 4.97. Mahabad Bulvar'ındaki Beğenilen Binaların Cephe Özellikleri Hakkındaki Görüşlerin Dağılımı	137
Çizelge 4.98. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Beğendikleri Yapıların Cephe Özellikleri Hakkındaki Görüşleri	140
Çizelge 4.99. Mahabad Bulvar'ındaki Beğenilmeyen Binaların Cephe Özellikleri Hakkındaki Görüşlerin Dağılımı (1 Olumlu - 5 Olumsuz)	143
Çizelge 4.100. Araştırmaya Katılan Bireylerin Mahabad Bulvar'ındaki Beğenmedikleri Yapıların Cepheleriyle İlgili Görüşleri ile Mimar Olup Olmama Durumu Arasındaki İlişki	145

ŞEKİL LİSTESİ

<u>Şekil No</u>		<u>Sayfa</u>
Şekil 3.1.	Kimlik Bileşenleri Gösterimi	11
Şekil 3.2.	Parc de la Villette	12
Şekil 3.4.	Algı Tasarım İlişkisi	13
Şekil 3.5.	Çevrenin Algılanması	14
Şekil 3.6.	Gösterge Şeması	17
Şekil 3.7.	Mahabad Bulvarı	25
Şekil 3.8.	Diyarbakır Mahabad Bulvarı Yapısal Dağılım	26
Şekil 3.9.	Diyarbakır Mahabad Bulvarı Vaziyet Planı Konut ve Ticari Yapı Örnekleri	27
Şekil 3.10.	Çalışmanın Akış Şeması	29
Şekil 4.1.	Katılımcıların Yapılarda Oturma İsteği Nedenine İlişkin Grafik	40
Şekil 4.2.	Katılımcıların Yapıları Beğenme Durumuna İlişkin Grafik	41
Şekil 4.3.	Yapıların Beğeni Durumuna Göre Cephelerin Farklı Olması Hakkındaki Görüşlerin Grafiği	43
Şekil 4.4.	Yapıların Beğeni Durumuna Göre Modernlik Durumu Hakkındaki Görüşlerin Grafiği	43
Şekil 4.5.	Yapıların Beğeni Durumuna Göre Taklit Durumu Hakkındaki Görüşlerin Grafiği	44
Şekil 4.6.	Yapıların Beğeni Durumuna Göre Uyumluluk Durumu Hakkındaki Görüşlerin Grafiği	45
Şekil 4.7.	Meslek Durumuna Göre Yapıların Cephelerin Farklı Olması Hakkındaki Görüşlerin Grafiği	50

<u>Şekil No</u>		<u>Sayfa</u>
Şekil 4.8.	Meslek Durumuna Göre Yapıların Cephelerin Sadelik Durumu Hakkındaki Görüşlerin Grafiği	53
Şekil 4.9.	Pencere ve Kapıların Biçimine İlişkin Önem Sırası	53
Şekil 4.10.	Pencere ve Kapıların Boyuna Dikkat Edilmesine İlişkin Önem Sırasının Grafiği	55
Şekil 4.11.	Dikkat Edilmesine İlişkin Önem Sırasının Grafiği	57
Şekil 4.12.	Renklere Dikkat Edilmesine İlişkin Önem Sırasının Grafiği	59
Şekil 4.13.	Çıkmalara dikkat Edilmesine İlişkin Önem Sırasının Grafiği	61
Şekil 4.14.	Desen ve Motiflere Dikkat Edilmesi İlişkin Önem Sırasının Grafiği	63
Şekil 4.15.	Cephedeki Hareketliliğe Dikkat Edilmesine İlişkin Önem Sırasının Grafiği	65
Şekil 4.16.	Yapıların Konumuna Dikkat Edilmesine İlişkin Önem Sırasının Grafiği	67
Şekil 4.17.	Desen ve Motiflerin Önem Derecesi Durumu ile Yapıların Beğeni Durumuna İlişkin Grafik	72
Şekil 4.18.	Konumunun Önem Derecesi Durumu ile Yapıların Beğeni Durumuna İlişkin Grafik	72
Şekil 4.19.	Genel Katılımcı İçin Birinci Derece En Beğenilen Konutlar	73
Şekil 4.20.	Mimar Olan Katılımcı İçin Birinci Derece En Beğenilen Konutlar	74
Şekil 4.21.	Mimar Olmayan Katılımcı İçin Birinci Derece En Beğenilen Konutlar	74
Şekil 4.22.	Genel Katılımcı İçin İkinci Derece En Beğenilen Konutlar	75
Şekil 4.23.	Mimar Olan Katılımcı İçin İkinci Derece En Beğenilen Konutlar	75
Şekil 4.24.	Mimar Olamayan Katılımcı İçin İkinci Derece En Beğenilen Konutlar	76
Şekil 4.25.	Genel Katılımcı İçin Üçüncü Derece En Beğenilen Konutlar	77
Şekil 4.26.	Mimar Olan Katılımcı İçin Üçüncü Derece En Beğenilen Konutlar	77

<u>Şekil No</u>		<u>Sayfa</u>
Şekil 4.36.	Mimar Olan Katılımcı İçin Üçüncül Derece En Beğenilmeyen Konutlar	84
Şekil 4.37.	Mimar Olmayan Katılımcı İçin Üçüncül Derece En Beğenilmeyen Konutlar	84
Şekil 4.38.	En Beğenilmeyen Konutlar	85
Şekil 4.39.	Katılımcılar Tarafından En Beğenilen Üç Binanın Sıfat Çiftlerine İlişkin Ortalama Değerleri	95
Şekil 4.40.	Katılımcılar Tarafından En Beğenilmeyen Üç Binanın Sıfat Çiftlerine İlişkin Ortalama Değerleri	116
Şekil 4.41.	Beğenilen Binaların Cephe Özellikleri Hakkındaki Görüşlerin Grafiği	138
Şekil 4.42.	Beğenilmeyen Binaların Cephe Özellikleri Hakkındaki Görüşlerin Grafiği	144
Şekil 4.27.	Mimar Olmayan Katılımcı İçin Üçüncü Derece En Beğenilen Konutlar	78
Şekil 4.28.	En Beğenilen Konutlar	78
Şekil 4.29.	Genel Katılımcı İçin Birinci Derece En Beğenilmeyen Konutlar	79
Şekil 4.30.	Mimar Olan Katılımcı İçin Birinci Derece En Beğenilmeyen Konutlar	80
Şekil 4.31.	Mimar Olmayan Katılımcı İçin Birinci Derece En Beğenilmeyen Konutlar	81
Şekil 4.32.	Genel Katılımcı İçin İkincil Derece En Beğenilmeyen Konutlar	82
Şekil 4.33.	Mimar Olan Katılımcı İçin İkincil Derece En Beğenilmeyen Konutlar	82
Şekil 4.34.	Mimar Olmayan İçin İkincil Derece En Beğenilmeyen Konutlar	83
Şekil 4.35.	Genel Katılımcı İçin Üçüncül Derece En Beğenilmeyen Konutlar	83

EK LİSTESİ

Ek No

Sayfa

Ek 1. Anket

Ek 2. Katalog

Ek 3. Özgeçmiş

KISALTMA VE SİMGELER

- N: Katılımcı sayısı, frekans
t: T testini ifade eden özel sayı
F: Anova testini ifade eden özel sayı
P: Anlamlılık derecesi
Ss: Standart sapma
 $\bar{X}$: Ortalama Değer

1. GİRİŞ

Mimarlık, kendine özgü bir dille geçmişten geleceğe toplumu ve toplumun özelliklerini yansıtan ortak bir dil olarak tanımlanmakta ve toplumun bütün özelliklerini içinde barındıran evrensel bir sanat olarak kabul edilmektedir. Mimarlık ürünü olan mimari yapı bulunduğu coğrafi konumun özelliklerinden başlayarak yaşayış tarzlarına kadar giden engin bir etkileşimin sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Yapı olarak adlandırılan bu ürünün cephesel özellikleri bu çalışmanın temel kaynağını oluşturmaktadır. Birçok araştırma göstermiştir ki cepheler toplumu ve özelliklerini oluşturan bütün elemanları bünyesinde barındırmaktadır. Bu özelliği ile toplumun kültür ve çevre ilişkisini yansıtan önemli unsurlardan biridir.

Mimarlık aynı zamanda biçimsel yönüyle toplumun kültürünü, insan ve çevre ilişkisini yansıtmaktadır. Mimarlar, bulundukları dönemin etkilerini tasarımlarına yansıtarak tasarımları ile dönemin kimliğini oluştururlar. Bu etkiler, bireysel ihtiyaçların yanı sıra toplumun sosyo-kültürel, ekonomik, politik yapısı ve aynı zamanda küresel boyuttaki teknolojik gelişim ve değişimleri gibi birçok unsurdan oluşur. Dolayısıyla, var olan yaşamsal düzen içerisinde sosyal ve kültürel etkiler, kullanıcı ve tasarımcının yorumladığı bir kimlik oluşumunu sağlayarak, dönemin mimari üslubunu oluşturmaktadır.

Kimlik, var olanı tanımlayan, ayırt edici özelliklerini ortaya koyan birçok alan için etkin role sahip kavramlardan bir tanesidir. Bir kentin mimarisiyle o şehirde, yaşam içerisinde gelişen ve değişen bütün özellikler incelenebilmektedir. Dolayısıyla, mimarlıkta kimlik kavramı, geçmişten geleceğe daimi olarak iletilen duygu ve eğilimlerin bütünü olarak tanımlanabilmektedir. Aynı zamanda bir kentin tarihi sürekliliği bu şekilde gözlemlenebilmektedir. Nitelikli ve yaşanabilir mekanlar yaratmak adına mekanların anlamlandırılması ve kullanıcıyla ilişki kurabilmesi gerekmektedir (Okuyucu 2011). Bu anlamda mimari, özellikle cepheler üzerinden, tüm süreçlerdeki yönetimlerin karakteristiklerini gösterecek şekilde sayısız çalışma ile anlamlandırılmaya çalışılmıştır.

1.1. Problemin Belirlenmesi

Bu çalışmada bir tasarım ürünü olan cephelerin, kullanıcı üzerindeki etkilerini gözlemleyerek kullanıcı ve tasarımcıyı ortak memnuniyet noktasında buluşturacak çıkarımlar elde etmek hedeflenmiştir. Mimarlık tasarımların faaliyeti kullanıcıya görsel ve fonksiyonel olarak hitap eden sanatsal bir çalışma alanıdır. Kullanıcının memnuniyeti bu çerçevede tasarımcıyı ayakta tutan en önemli etkenlerden biridir. Görsel özellikleri oluşturan cephe elemanlarının kullanıcı beğenisi doğrultusunda değerlendirilmesi, mimari ürünlerle yaşamını sürdüren kullanıcı ve onu sunan tasarımcılarının kendilerini ve sanatlarını geliştirmeleri adına

oldukça önemlidir. Bu çalışmada kullanıcın genel çerçevede yeniliği yansıtan yapılar hakkındaki görüşlerini etkili bir şekilde ortaya koymak için, kullanıcı yorumları doğrultusunda cephe elemanları incelenerek, sıfat çiftleri ve temel tasar ilkeleri başlıkları altında değerlendirmeler yapılmıştır. Dolayısıyla çalışmada değerlendirilen cephe özelliklerinin incelenmesi önemli bir konu haline gelmektedir. Bu ve benzeri çalışmalarda toplumun yapıları tercih ederken hangi etkenleri değerlendirdiklerini görmek önem kazanmaktadır. Tercihin cephe özelliklerinden kaynaklanan beğeni, konum, statüsel etkiler gibi bir çok başlık altında değerlendirmek mümkündür. Günümüzde görölmektedir ki, konum, statü gibi başlıklar cephesel beğeniden ayrı tutularak daha önemli bir noktaya konulabilmekte ve bu durum sonucunda cephe tasarımlarında seçimlerin odağını statü gibi özelliklerin almasıyla önemli bir problem haline gelmektedir.

Cephelerin toplumun kültür ve çevre ilişkisini yansıttığı düşünölerek yapılan bu çalışmada birden fazla hipotez üzerinden değerlendirme yapılmıştır. Çalışmadaki ana hipotez, bulvarda bulunan yapıların tercih sebebinin, etkin cephe anlayışından kaynaklanan bir beğeni oluşumundansa konum ve mali değerinden kaynaklı statüsel etkilerle tercih edildiğı şeklindedir. Dolayısıyla cephelerdeki anlam arayışının yerini gösterişli yüzeyler üzerine kurulu bir düzene bıraktığı düşünölmektedir. Bu bakış açısıyla cepheler toplumun yaşam tarzını başka bir noktadan ele almaktadır. Bu hipotezi test etmek amacıyla anket çalışması ile beğeni ölçütleri(sıfat çiftleri), statü ve değer sorularıyla mimar olmayanların yapılar üzerindeki öznel yorumları değerlendirilmiştir.

Çalışmanın bir diğer hipotezi tasarım sürecinde modern olma çabasıyla, anlam kaygısı olmayan yapıların oluşturulduğu ve bu yapıların kentin sadece görsel ihtiyaçlarını karşılamaya çalıştığı, geleneksel ve süregelen kültür düzeyini yansıtmaktan uzak olduğudur. Bulvardaki birçok yapının; anlamsal ifadeler düşünölmeden, tasarım elemanlarının parça parça bir araya getirilerek tasarlandığı düşünölmektedir. Bu hipotezi test etmek amacıyla bu yapıların tasarım sürecini izleyen ve bu sürece dahil olan mimarlara anket soruları yöneltilerek, tasarım ifadeleri, yapıları kullanıcıdan öte ne denli tanıdıkları ve anladıkları; beğeni ölçütleri (sıfat çiftleri) ve statü sorularıyla değerlendirilmektedir.

1.2. Çalışmanın Amacı ve Kapsamı

Diyarbakır kenti birçok medeniyete ev sahipliği yapmış, tarihi ve konumuyla önemli cazibe merkezlerinden biri olmuştur. Çevresindeki ticaret yolları, yerleşik medeniyetlerin bıraktığı izlerle kent her daim gelişerek önemini korumuştur. Günümüzde Sur içi olarak adlandırılan bölgede başlayan kentleşme zamanla gelişerek ve değışerek bu günkü durumuna ulaşmıştır. Sur içi bölgesi, korunan sayısız yapıyla kentin tarihi dokusunun odak noktasıdır.

Her dönem gelişen ve değişen ihtiyaçlar, kalabalık aile yapısından çekirdek aile yapısına geçiş, yoğun nüfus artışı ve sanayi devrimi ile yerleşim bölge dışına taşmıştır. Ofis semti, sur içi ve dışından sonra birkaç katlı bahçeli yapılarıyla yeni ihtiyaçların ve kentin merkezi olmuştur. Sur içi tarihi bölge olarak korunmakla beraber yeni yaşam standartlarına ayak uyduramadığı için konut tercihinde geri plana düşmüştür. Her dönem yenilen ihtiyaçlar, teknolojik gelişmeler ve hızlı nüfus artışıyla kent yayılmaya ve büyümeye sırasıyla Ofis, Yenişehir ve Bağlar, Kayapınar, Urfayolu, Diclekent ve Mahabad Bulvarı olarak devam etmiştir ve hala yeni alan oluşumlarıyla devam etmektedir.

Diyarbakır Mahabad Bulvarı üzerinde 2009 yıllarından beri yapılan yapılar kentin gelişen ve değişen yüzü olarak ortaya çıkmaktadır. Hızlı parselasyon ve yol yapımıyla birlikte, yeni yapıların yükseldiği bir bölgedir. Bu yeniliğin tercih sebebi olmasıyla alanda hızlı bir nüfus artışı gerçekleşmiştir. İhtiyacın karşılanması için günümüze kadar gelen ve hala devam eden inşaatlar görülmektedir. Buradaki yapıların her biri satış politikaları gereğince bir diğer yapıya her anlamda fark yaratmak üzerine yapılmakta ve dikkat çekmesi hedeflenmiştir. Bunu en çok bina cephe elemanlarının gösterişinde gözlemlemek mümkündür.

Bu çalışma ile kentin yeni yüzü olmaya aday bu alanın kent kimliği ile olan etkileşimini değerlendirmek hedeflenmiştir. Kent kimliği; sosyal ve ekonomik etkiler, kültürel değerler gibi birçok etmenle ilişkili olduğundan, kimlik ögesini tanımlarken insan, çevre ve kültür ilişkisiyle, mimari ve kimlik etkileşimi ele alınacaktır. Benzer çalışmaların izinde bu çalışmada,

- Cephe elemanları sınıflandırılarak tekrar eden elemanlar belirlenmiştir,
- Cephe elemanları tanımlanarak, kullanıcının cephe elemanlarını nasıl değerlendirdiği incelenmiştir,
- Anket çalışması ve değerlendirilmesi yapılmıştır.

Bütün bu verilerden elde edilecek sonuçlarla bölgedeki cephelerin kent kimliği üzerindeki etkileri tartışılacaktır. Böylelikle, Mahabad Bulvarı'yla yenilenen ve değişen kent çehresini anlamlandırmak ve kullanıcılar üzerindeki etkisini ortaya çıkarmak hedeflenmiştir. Dolayısıyla bu çalışmalar ışığında, tasarım parametreleri üzerinden yeni yapılacak tasarımlar için öneriler oluşturulması amaçlanmıştır.

1.3. Çalışmanın Önemi

Mimarlarının tasarımları esnasında verdikleri kararlar toplumsal yansımaları oluşturmaktadır. Toplumun ekonomisinden eğitim seviyesine, geniş yelpazede yer alan birçok konuyu yapılardan gözlemlemek mümkündür. Bu ifade biçimleriyle cepheler, kimlik üzerinde önemli etkisi olan etmenlerin başında gelir. Birçok alanda olduğu gibi teknoloji alanında da

yaşanan gelişimlerin etkisiyle 'modernize' edilen yapılar değişimlerle ortaya çıkmaktadır. Ancak bu durumun oluşturduğu mimari sonuçların, beğeni ölçüsü ve yaşanabilirliği sınırsız bir tartışma konusudur. Tasarımcıların kararları sonucunda ortaya çıkan bu tartışma konuları tasarım süreçlerinin gelişmesi ve değişmesi adına büyük önem teşkil etmektedir.

Mimarların kentin cephesel tasarımlarında verdikleri kararlar aynı zamanda kullanıcının algısı doğrultusunda incelenmesi gereken önemli bir konudur. Bu çalışmayla, cephelerin anlamsal ifadelerini araştırmaya yönelik analizlerin oluşturulması ve anlamsal ifadelerin biçimsel çalışmalar üzerindeki etkilerinin incelenmesi hedeflenmiştir. Yeni yapılacak yapıların tasarım ve değerlendirme aşamalarına katkı sağlamasının yanında yol gösterici olması açısından çalışmanın önemli olduğu düşünülmektedir.

2. KAYNAK ÖZETERİ

Okuyucu, E.Ş., (2011), '**Çağdaş Eğitim Yapılarında Avlunun Göstergibilimsel Açıdan Değerlendirilmesi**' isimli doktora tezinde eğitim alanlarında yoğunlukla kullanılan avlular, göstergibilimle analiz edilmiştir. Burada semantik, sentaktik ve pragmatik boyutta incelemenin örneklerini etkin bir biçimde görülmektedir. Anketlerle desteklenen literatür çalışması edinilen bulgu ve verilerin karşılaştırılmasıyla sonuçlanmaktadır.

Torabi, E., (2009), '**Yapısal Mekana Müdahale Olarak Şehir Cepheleri Düzenlemesi Ankara Protokol Yolu Boyunca Aydınlikevler Bölgesinden Esenboğa Havalimanına Kadar Yapılan Cephe Düzenleme Uygulaması Örneği**' isimli yüksek lisans tezinde Ankara'nın protokol yolu ele alınarak, burada uygulanan ve Büyükşehir Belediyesi tarafından gerçekleştirilen projenin kent imajı üzerindeki etkisini sorgulamaktadır. Protokol yolunun kentin tanıtımında önemli bir rol oynadığını savunan araştırma, tasarım ilkelerine sağdik kalınarak yapılan değerlendirme ve analizlere burada uygulanan projenin kenti ne denli yansıttığına dair bulgular elde etmeye çalışmıştır.

Akçay, A., (2006), '**Mimari Kimlik Değişimi Etkileyen Faktörler Üzerinde Bir Araştırma Kıbrıs-Lefkoşa Örneği**' isimli yüksek lisans tezinde Kıbrıs-Lefkoşa kentleri, farklı coğrafi alanlarda farklılaştığı düşünülen kültür, kimlik, çevre kavramları karşılaştırılarak değerlendirilmiştir. Tasarım süreçlerinde bu farklılıkların kentin kazandığını kimlik üzerindeki etkileri tartışılmıştır. 1974 ' ten sonra inşa edilen binalarla sınırlandırılan çalışma bu yapıları, kütsel özellikler, cephe özellikleri ve teknolojik kullanımdan kaynaklanan özellikler üzerinden inceleyerek, analizler sunmaktadır.

Kılıçoğlu, Ö., (2007), '**Kullanıcı Müdahaleleriyle Değişikliğe Uğramış Müstakil Toplu Konut Cephelerinin, Farklı Eğitim Grupları Tarafından Değerlendirilmesi: Beğeni, Karmaşa ve Etkilenme**' isimli yüksek lisans tezinde beğeni, karmaşa ve etkilenme kavramlarına yoğunlaşarak değerlendirmeler yapan bu çalışma farklı gelir gruplarına hitap eden siteler içerisinde, kullanıcısı tarafından değişikliğe uğramış yapıları incelemektedir. Anket çalışmasıyla da desteklenen çalışma konutlar üzerindeki bu tip değişikliklerin kimlik üzerindeki etkilerini araştırmaktadır.

Saylan, A., (2008), '**Karmaşıklık ve Beğeni: Keçiören Örneği**' isimli yüksek lisans tezinde Ankara Keçiören bölgesiyle sınırlandırılan tez bölge yönetimi ve uygulama ekipleri tarafından değişikliğe uğrayan konutları değerlendirmektedir. Beğeni, karmaşa ve etkilenme olarak seçilen kavramlar bölgede değişikliğe uğrayan 7 yapı üzerinden ele alınmıştır. Anket

çalışmasıyla desteklenen bu analizler değişikliğe uğrayan bu yapıların bölge üzerindeki algısını tartışmaktadır.

Ghomeshi, M., ve Jusan, M., (2013), '**Konutların Cephe Tasarımlarında Mimarlar ve Mimar Olmayanlar Arasındaki Farklı Estetik Tercihlerin Araştırılması**' isimli makalede mimarların kullanıcının estetik değerlerine uygun tasarımlar ortaya çıkarması, tasarım eğitimi almış ve almamış bireyler arasında oluşan estetik algı farklılıkları sebebiyle hep zorlu bir süreç olduğu gözlemi üzerinden, bu süreç değerlendirilmiştir. Konut cephelerine yoğunlaşan bu çalışma bu süreci daha kolay bir aşama haline getirmeyi hedeflemektedir. Tezde cephe elemanları kullanıcı yorumları üzerinden değerlendirilirken anketlerle de desteklenmiştir.

Şenyiğit, Ö., (2010), '**Biçimsel ve Anlamsal İfade Aracı Olan Cephelerin Değerlendirilmesine Yönelik Bir Yaklaşım: İstanbul'da Meşrutiyet ve Halaskargazi Caddeleri'ndeki Cephelerin İncelenmesi**' isimli doktora tezi cephenin tasarımı sürecine öneri modeli oluşturmak amacıyla yazılmıştır, bu noktada çalışma estetik yargıları irdeleyerek biçimsel ve anlamsal değerlendirmeler sunulmaktadır.

Şener, D., (2006), '**Tasarım ve İmalat Arasında Cepheyi Anlamak: İstanbul'daki Yüksek Ofis Binaları Örneğinde Bir Çalışma**' isimli yüksek lisans tezinden yararlanılmıştır. Cephenin tasarımının gelişen teknolojik bulgularla üretim elemanı haline geldiğini savunan çalışma Levent-Maslak 'ta bulunan yapılar üzerinden konuyu ele almaktadır. Tasarım amaçlarının tarih boyunca teknolojik etkilerle değişime uğradığını günümüzde de bu durumun oluştuğunu tarihi bulgular ve gözlemlere dayalı olarak aktarmaktadır.

Broadbent, G., Bunt, R., ve Jenks, C., (1980), '**İşaretler, Semboller ve Mimarlık**' kitabında göstergebilim ile mimarının incelenmesini ele almaktadır. İlk bölümde mimaride işaretler, semboller ve düzenleri inceleyerek mimarının bu semboller üzerinden okunması üzerine açıklamalar yapmaktadır. İkinci bölümde ise mimarların tasarım süreçlerini inceleyerek göstergebilimin mimariye nasıl dahil olduğunu örneklerle incelemektedir. Son aşamada ise göstergebilimcilerin oluşturduğu tasarımların teorik çalışmalarını inceleyerek göstergebilimin mimaride gelişimini göstermektedir.

Addis, B., (2008), '**Building: 3,000 Years of Design, Engineering, and Construction**' kitabında en batıdan en doğuya tarihi değiştiren yapımların anlatıldığı bu kitap önemli değişim ve gelişimlerin açıklamalarından oluşmaktadır. Gelişen ve değişen teknoloji ve kültürlerin mimari üzerindeki etkilerini incelemektedir.

-Askari, A. H., ve Dola, K. B., (2009), '**Cephe Görsel Elemanlarının Binaların Tarihsel İmajına Etkisi: Malezya, Kuala Lumpur Şehir Örneği**' isimli makalede tarihi bina cephelerinin önemi üzerinde duran makalenin, bu cephelerin şehrin kimliği üzerindeki etkilerini araştırmaktadır. Aynı zamanda bu bina cephelerini tanımlayarak, kullanıcının görsel unsurları bölgenin kimliği üzerinde olan etkisini nasıl değerlendirdiğini öğrenmeye çalışmaktadır. Anketlerle bu durum desteklenerek beğeni kavramı üzerinden değerlendirme yapılmaktadır.

Ghomeshi, M., Nikpour, M., Mohd, M., (2012), '**Konutların Cephe Tasarımlarında Kavramsal Özelliklerin Mimar Olmayan Kişiler Tarafından Değerlendirilmesi**' isimli makalede mimar ve mimar olmayan arasındaki beğeni farklarının ihtiyaç farklılıklarına dönüştüğünü ve bunun mimarlar tarafından eksik yorumlandığını savunmaktadır. Bu anlamda konutların konseptleri inceleyerek, kullanıcı açısından ulaşılabilirliğini anketler üzerinden sıfat çiftleriyle değerlendirmektedir.

Küller, (1973), '**Beyond Semantic Measurement**' isimli makalede, yapılan estetik ve çevresel algı çalışmasından hareketle anlamsal analiz çalışmalarını desteklemek ve sayısal verilerin anlamsal analizlerde yarattığı karışıklıkların azaltılması amacıyla faktör grupları oluşturmak adına bir çalışma yapmıştır. Değerlendirmelerde kullanılan sıfat çiftleri gruplandırılarak ilerde yapılacak çalışmaların daha kapsamlı sonuçlar elde etmesine öncülük etmektedir.

Sönmez, M., (2013), '**Çağdaş Mimarlıkta Cephe-Yüzey Kavramı Tartışmaları**' isimli makaleden yararlanılmıştır. Bu çalışma, cephe ve yüzey kavramları üzerinden, modern mimarlıkta mekânın çeperlerini incelemektedir.

-Arslan, D. H., Yıldırım, K. ve Gülşeker, E., (2018), '**Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların Farklı Dönem Cami Cephelerine İlişkin Algısal Değerlendirmelerinin İncelenmesi**' isimli makalede farklı dönemlerden bazı önemli camilerin (Selçuklu dönemi, Osmanlı dönemi ve Cumhuriyet dönemi) cephe özellikleri, karmaşıklık, tercih ve etkileme değişkenlerinin sıfat çiftlerine göre değerlendirilmiştir.

Habibi, R., De Meulder, B., (2015), '**Mimarlar ve 'Mimarlar Olmadan Mimari': Modernizasyon İran'da konut ve yeni bir kentsel form Narmak (Tehran, 1952)**' isimli makale İran'ın uluslararası modernist hareketle karşılaşmasını ve üzerindeki etkisini araştırmaktadır.

Sönmez, M., (2011), '**Çağdaş Mimarlıkta Cephe/Yüzey Kavramı Tartışmaları**' isimli doktora tezinde tarihsel düzlemde cephe ve yüzey kavramları doğrultusunda mekânın çeperlerini konu almaktadır.

Çolak, A., (2004), '**Duvarlar: Anlamsal (Semantik) ve Dizimsel (Sentaktik) Bir Analiz**' isimli doktora tezinde mimari yapılarda duvarın gelişimi ve değişimi ele alınmaktadır. Bu çalışmada duvar elemanı göstergebilim ilkelerinden yararlanılarak, semantik ve sentaktik başlıkları altında, Gestalt ve Temel Tasar ilkeleri doğrultusunda değerlendirilmiştir. Böylelikle duvar çeşitleri incelenerek, kullanıcı üzerindeki etkileri yorumlanmıştır.

Ersal, L. Ö., (2013), '**Mimari Mekânın Biçimlendirilmesi ve Anlam Boyutu: Ontolojik Yaklaşım**' isimli yüksek lisans tezinde mimari ürünün insanların anlamsal dünyasının somut bir temsili olarak var olma durumunu incelemiştir. Mimari ürünü anlamsal değerleriyle yorumlayan ve üreten üç mimarın, Turgut Cansever, Tasao Ando ve Luis I. Kahn'ın yapılarından yola çıkarak mimari ürünle ifade edilmek istenen anlam konusunda incelemeler yapmıştır.

Ertürk, S., (1984), '**Mimari Mekanın Algılanması Üzerine DeneySEL Bir Çalışma**' isimli yüksek lisans tezinde mimar olan ve mimar olmayan gruplar arasındaki algı farklarının nedenleri deneySEL bir çalışma içerisinde araştırılmıştır. Böylelikle bireylerin fiziki çevre ile olan algısal ilişkisi tüm kapsamıyla değerlendirilerek, algıda değişen ve değişmeyen kısımların ve algı düzeyinin ortaya konması hedeflenmiştir.

Şener, D., (2006), '**Tasarım ve İmalat Arasında Cepheyi Anlamak: İstanbul'daki Yüksek Ofis Binaları Örneğinde Bir Çalışma**' isimli yüksek lisans tezinde İstanbul şehrindeki Levent-Maslak alanında bulunan yüksek ofis binalarının cepheleri, mekan işlevselliği ve cephelerin kentsel dokuyla ilişkisi değerlendirilmiştir. Ayrıca bu ilişkinin teknolojik gelişimler ve tasarım amaçları doğrultusunda zaman içindeki oluşum sürecinin incelemesi yapılmıştır.

Ergüneş, F., (2019), '**Mimari Biçimlerin Görsel Algıya Etkisi; Konya'daki Otel Örneklerinin İncelenmesi**' isimli yüksek lisans tezinde Konya ilinde bulunan dört adet otel binasının temel tasar ilkeleri kapsamında karşılaştırılmalı olarak incelenmesini konu almaktadır. Bu ilke doğrultusunda incelenen yapılar ardından yapılan anket çalışması ile zıt sıfat çiftleri kullanılarak, görsel olarak nasıl algılandıklarına dair nesnel veriler ortaya koymaya çalışmıştır.

Gök, E., (2019), '**Güncel Konut Cephe Tasarım Anlayışının Temel Tasarım İlkeleri Doğrultusunda Fenerbahçe Faruk Ayanoğlu Caddesi Örneğinde İncelenmesi**' isimli yüksek lisans tezinde inşaat firmalarının farklarını ortaya koymak adına yeni bir tasarım dili türetmek çabası içinde oldukları gözlemi doğrultusunda İstanbul/Fenerbahçe bölgesinde cephe tasarımları incelemesi yapılmıştır. Cephelerin renk, doku ve biçim konuları üzerinden temel tasar ilkeleri doğrultusunda incelemesi yapılarak eleştirel bir yaklaşım oluşturma hedeflenmiştir.

Şimşek, N., (2013), '**Mardin Geleneksel Konutlarında Değişimin Mekan Dizimi Yöntemiyle İrdelenmesi**' isimli yüksek lisans tezinde, Mardin geleneksel konutlarında 1898 ve 2013 yılları arasında konutlar üzerindeki fiziksel ve işlevsel değişikliğin inceleme çalışması yapılmıştır. Bu değişim ve gelişim Mardin'in topografik yapısı ve kültürel özellikleri dikkate alınarak incelenmiştir. Böylelikle değişimlerin mekan organizasyonu ve kullanıcı üzerine etkileri tartışılmıştır.

Softaoğlu, H., (2018), '**Reading Emergent Modern Metropolis Through The Spatial And Social Production Of Regent Street (1811-1848)**' isimli doktora tezinde disiplinler arası kuramsal yaklaşımlar, göstergebilim, Henri Lefevre ve mekansal üçlemesi, De Certau, Soja ve Debord'un yaklaşımları, doğrultusunda incelemeler yapılmıştır. Bu çalışma İngiltere'nin Londra şehrinde bulunan 1818-1848 Regency (Naiplik) dönemi Regent Caddesi üzerinden mimari ürünün üretiminde, algısında ve tüketimindeki değişim ve gelişimleri değerlendirerek, mekansal ve bireysel ilişki ağlarının daha iyi anlaşılmasını hedeflemiştir.

Yaşar, D., (2017), '**Göstergebilim ve Mimarlık Bir Metin Olarak İstanbul Kemankuş Caddesi**' isimli yüksek lisans tezinde İstanbul şehrindeki tarihi bir cadde olan Kemankuş Caddesi üzerinde göstergebilimsel bir inceleme yapılmıştır. Bu çalışmada Roland Barthles'in ortaya koyduğu göstergebilimsel ilkeleri doğrultusunda oluşturulmuş bir yöntemle metin olarak incelenen cadde üzerinde göstergebilimsel bir okuma yapılmıştır böylelikle tarihsel sürecinde caddenin semantik düzleminde ortaya çıkan farklılıklar ortaya konmuştur.

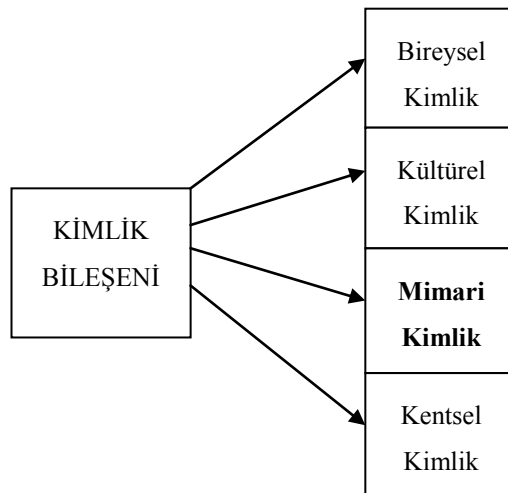
3. MATERYAL VE METOT

Bu bölümde mevcut literatür kaynakları derlenerek çalışmaya altlık oluşturacak başlıklar halinde sunulmuştur. Böylece ele alınan konu ve kavramların tezin alan çalışmasını desteklemesi hedef alınmıştır.

3.1. Mimaride Kimlik

Kimlik varlıkları birbirinden ayırt etmek için kullanılan bir kavramdır. Fazlasıyla geniş bir anlama sahip olmakla birlikte kullanım alanı da aynı ölçüde geniştir. Ayırt edilmeyi, özelleştirilmeyi ve özellikleri tanımlayan ifade, kimlik olarak ortaya çıkmaktadır (Gür ve Cordan 1999). Birçok düşünür bu konu üzerinde çalışmalar yaparak konuyu anlamlandırmaya çalışmıştır. Bunun sonucu olarak sınırsız sayıda tanımlamaya ulaşmak mümkündür. "Kimlik (identity) terimi, aynılığı ve sürekliliği içeren Latince "idem" kökünden türetilmiştir. Türkçede ise kimlik, "kim" soru kökünden türetilmiş olup aynı şekilde zorunlu bir mensubiyeti (aidiyet), aynı olmayı, tek olmayı, hangi kişi olmayı ifade eder"(Dalbay 2018).

Kimlik kavramını birden fazla alt başlıkta incelenebilmektedir. Bunlardan bazıları şekil 3.1.' de gösterildiği üzere; bireysel, kişisel, ulusal-kültürel toplumsal, mimari, kentsel kimlik olarak adlandırılabilir. Bu çalışma kapsamında mimari kimlik detaylı bir şekilde incelenecektir. Kimlik sorunu karşımıza kültürün değişimle etkilendiği bir noktada çıkmaktadır. Çalışmalarda bu durum, "Geleneksel küçük toplumlarda yaşayan insanların kimlikleri olduğunu fakat kimlik sorunları olmadığını belirten Güvenç (1997), sosyo-kültürel değişimlerin yayılıp hızlanmasıyla, kişilerin kimlik kavramı, seçimi ya da özdeşiminin bir sorun olup çıktığını, çünkü kimliğin-ilk ve son çözümlemede- bir kültür sorunu olduğunu belirtmektedir (Akçay 2006)."

Şekil 3.1.Kimlik Bileşenleri Gösterimi

Bireyin oluşturduğu karakteri yansıtan kişisel kimlik, sosyo-kültürel değişimlerin gүнümüz teknolojisiyle her zamankinden daha aktif ve etkin yayılıp değişmesiyle etkilenmekte böylelikle kimlik sorununun aynı zamanda bir kültür sorunu olduğunu ortaya çıkarmaktadır (Güvenç 1997). Mimarlık dünya tarihi boyunca insan ihtiyaçlarının karşılandığı alanların oluşturma sanatı olarak kabul görmüştür. Mimari kapsamında alanlar ihtiyaçlar doğrultusunda tasarlanır ve inşa edilir ancak bunlarında ötesinde sanatsal ve düşünsel ihtiyaçlar gibi birçok sosyal biliminde ihtiyaçlarını da bu evrede karşılamaktadır. 'Mimari kimlik bir mimari ürünün (binanın) nitelikleridir. Onu diğerlerinden ayıran farklı kılan tüm özellikleridir. Mimari stili, tarzı, dili, anlamı, simgesi, verdiği mesajı gibi bütün soyut nitelikleri yansıtan biçimi, rengi, dokusu, malzemesi, teknolojisi, mekansal oluşumu gibi somut niteliklerini de içermektedir' (Akçay 2006).

Kimlik aynı zamanda bir varoluş ürünü olduğundan fiziksel ve kültürel bileşenlerden oluştuğunu söylemek mümkündür. Bir mimari ürünün kimliği, içinde bulunduğu zamanın özelliklerini ve fiziksel elemanlarını bir arada anlamlandıran kullanıcıya aittir. Dolayısıyla mimari kimlikte bireyin kimliğiyle etkileşimde olduğu kadar, toplumun bulunduğu sosyo-kültürel durumla da etkileşim halindedir. Mimari kimlik bireylerin gördüğü ve yaşadığı deneyimlerin sonucu olarak, mimari ürüne verdiği anlamların bütünüdür. Böylelikle kentlerin değer ve yaşam anlayışları ortaya çıkmaktadır. Bu kapsamda Paris kentinde turistik bir simgeye dönüşmüş, Parc de la Villette her ne kadar mimarisiyle dikkat çekse de, işlevsel özellikleri geri plana itilmiştir. Bu sebeple park olarak değil özgün bir turistik nokta olarak ortaya çıkmaktadır (şekil 3.2).

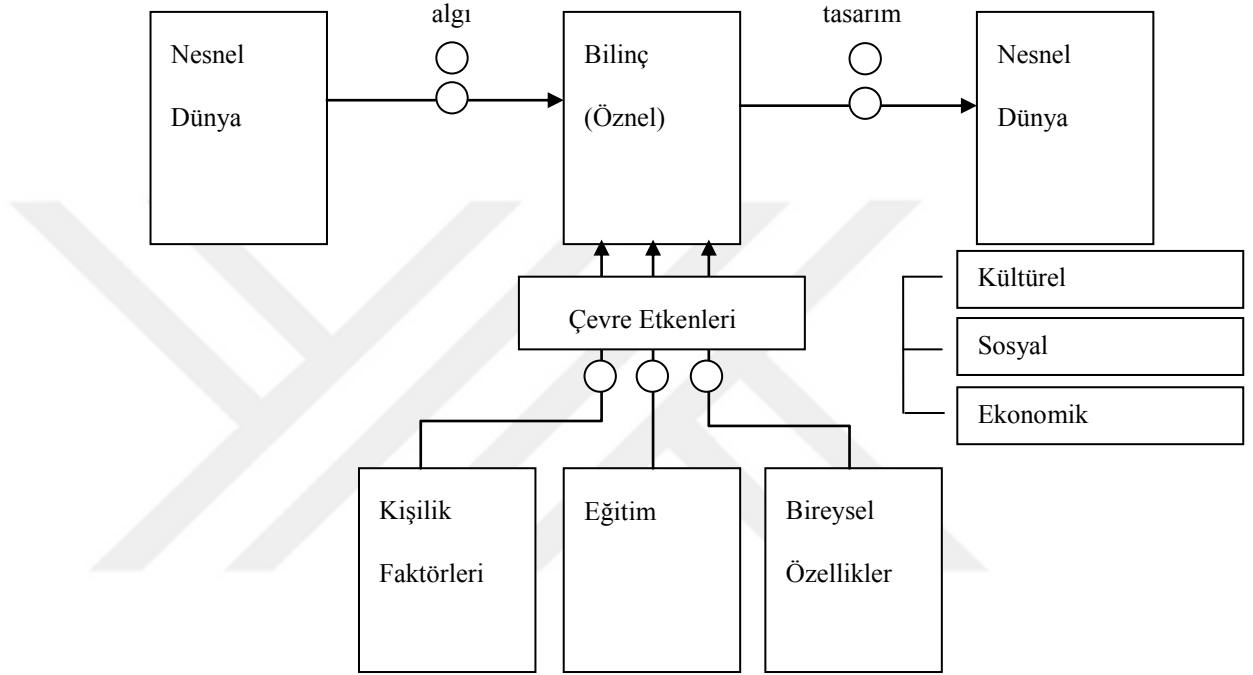

şekil 3.2. Parc de la Villette

3.2. Algı

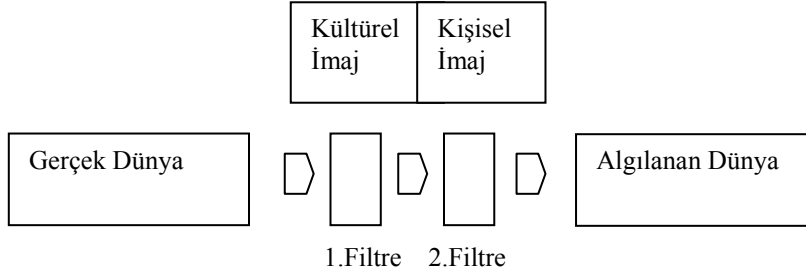
"Algılama, duyu organları yoluyla beyne iletilen uyarıların duyular haline dönüşüp çeşitli bakımdan örgütlenip anlam kazanmasıdır (Ertürk 1984). "

Mimari yapılar kullanıcıları tarafından algılanır ve bu doğrultuda değerlendirilirler. Dolayısıyla tasarım aşamasında algı kavramının mimarlar tarafından etkin değerlendirilmesi büyük önem kazanmaktadır (Şekil 3.4.).

Şekil 3.4. Algı Tasarım İlişkisi (Ertürk 1984)

Algı kavramının tasarımıyla olan ilişkisi Şekil 3.4.' te gösterildiği üzere, nesnel dünya olarak adlandırılan, objektif olarak gözlenebilen, fiziksel imgelerin sübjektif olarak bilincimizle değerlendirilmesi sürecinde ortaya çıkmaktadır. Bu süreç sonunda algılanan imgeler öznel olarak değerlendirilerek başka tasarımlarla yeni fiziksel ürünlere dönüşmektedir. Değerlendirme aşaması birçok etkene bağlı olarak, başka tasarımların oluşmasında, değişim ve gelişim göstermektedir. Bu etkenleri karakter özellikleri, eğitim ve kişisel özellikler olarak tanımlayabilirken bunlarla birlikte gelen sosyal değerler, ekonomik ölçütler ve kültür gibi etkenlerin de bu süreci etkileyerek bireysel algıların farklılaşmasını sağladığı söylenebilmektedir. Dolayısıyla algı farklılıkları ile tasarımların başkalaşmasına ve nesnel dünyanın öznelleşmesine sebep olduğu sonucuna varılabilmektedir (Şekil 3.4.). Rapoport'un filtre modeli de aynı çıkarımı desteklemektedir. Burada bu etmenler filtre olarak tanımlanmıştır.

Şekil 3.5. Çevrenin Algılanması (Çakın 1981)

Algı, bilginin edinilme yolu ve edinilenler, biliş, bilginin kavranması ve değerlendirmesine bağlıdır. Bireylerin doğrudan açıkladığı bu deneyimler çevresel algı olarak tanımlanabilmektedir (Ertürk 1984). Burada konu alınan gerçek dünya ve algılanan dünya arasındaki farklar, bireyler arasında etkenlerin durumlarına göre benzerlikler ve farklılar gösterebilmektedir. Benzerlik ve farklılıkların verilerle ortaya konabilmesi durumunda tasarım aşamasında önemli bir araç olarak değerlendirilebileceği, böylelikle insan - çevre faktörünü daha etkin bir şekilde kullanılabileceği söylenebilir.

Gibson'a göre algı iki aşamada açıklanabilir, 'Literal Algı' ve 'Şematik Algı'. Literal algı yaşanan tecrübelerle bağlıken, şematik algı önceden edinilmiş bilgilere bağlıdır.

Literal algı:

- Dünyanın maddesel ya da mekansal algısı,
- Çevrenin doğrudan deneyimi,
- Değişmez bir geri plan,
- Evrensel,
- Renk, doku, yüzey, kenar, eğrilikler, biçimler algısı,
- Uyarma olayı ile ilişkili,
- Anlama ve zihinsel işlemlere bağımlı değil,
- Şematik algının ön koşulu, olarak belirlenebilmektedir.

Şematik algı :

- Anlamlı ve yaralı şeyler dünyası,
- Alishkin olduğumuz nesneler, yerler, kişiler, işaretler, yazılı simgeler dünyası,
- Günlük algı,
- Zaman içinde bireyden bireye değişen, öznel,
- Seçici, özelliklere sahiptir. (Ertürk1984)

Birçok araştırmacının da farklı başlıklar altında benzer kavramsal sonuçlara ulaştığı görülmektedir. Bireyler yaşamışlıkları ve fiziksel dünya dan aldıkları etkileşimler doğrultusunda bir algı düzeyine ulaşarak çevreleriyle ilişkiler kurmaktadır. Bu ilişki esnasında mimarların tasarladığı yapılara karşı oluşan doğal tepkiler bu algıların değerlendirme sürecini oluşturmaktadır. Koşullu ve öznel olan tepkilerle beraber (Şemantik algı), temel algılara dayanan tepkiler (Literal algı) birleşerek bir sonuca varıldığı için soncun farklı gruplar için farklı tepkiler oluşturması bu yolla açıklanmaktadır.

Bu çalışmada cephelerin bireyler üzerindeki etkisi araştırılırken, temel tasarım ilkeleri ve birbirleriyle olan bağlantıları, beraber kullanılması esansı ve oluşturduğu algı bir arada değerlendirilmektedir.

3.3. Anlam

Var olanı algılama sürecinde anlam, öznel insani duygularla gelişen verilerin değerlendirilmesine olanak tanımaktadır. Herhangi bir objenin algılanmasıyla beraber anlamı oluşmaktadır. Mimarlık faaliyeti ile beraber özneye ait soyut, duysal, anlamsal bir takım özelliklerin fiziksel bir ürüne dönüşmesi ile ifade kazanır. İnsanların soyut anlam anlayışı ile somut yapı elemanları biçimlenir ve bu anlamların bir araya gelmesi ile fiziksel bir karşılık olarak nesne oluşur (Ersal, 2013). Bu algılama süreci bireyin çevresel özelliklerini anlamasına ve dolayısıyla kararlar vererek estetik bir yargı sürecinin oluşmasına sebep olmaktadır. Böylelikle mimari ürün algı ve anlam arasındaki iletişim sürecinde işarete dönüşmektedir.

3.3.1. Düz Anlam ve Yan Anlam

Taşkıran (1997) düz anlam kavramını şu şekilde açıklamaktadır; “Gösterilenin nesnel olarak ve olduğu gibi kavranması”, Erkman (1987) ise, göstergenin gösterge yaptığı kavrama, göstergenin “düz anlam”ı demektir. Dolayısıyla düz anlam nesnenin bilinen haline yapılan tanımdır. Yan anlamı ise Lindsey, nesnenin kişisel deneyimlere özgü yorumlanan anlamını şeklinde tanımlamaktadır (Aydınlı 1993). Bir başka ifade ile nesnenin öznel olarak bireyin kültürel değerlerini ortaya çıkaran düz anlamı haricindeki tanımlarını göstermektedir. Dolayısıyla farklı düzeylerde anlam oluşumuna sebep olmaktadır. Her kültür kendine özgü kural ve anlayışı ile toplumsal olgular yaratmaktadır. Bu olgular sanat dallarının tamamında temel özellik olarak ortaya çıkmaktadır.

Bu tanım ve yorumlardan hareketle mimari amacı ve ifadeyi yansıtan yan anlamdır. Yan anlamlar sembolik ifade araçları, mekan ve yüzeylerin altında yatan bireyin kültürel özelliklerine bağlı değişen özelliklerdir.

3.3.2. Mimarlıkta Anlamsal Boyut

Mimarlık dilini anlama, dolayısıyla algılama çalışmanın önemli araçlarından bir tanesidir. " Evren ve varlık tanımına, varlığın yapısına, yaşantısına ve duygularına ilişkin veriler mimarlığa ait arka yapıyı, anlam boyutunu oluşturur (Ersal 2013). " Bu varsayımla, mimariyle var olan bütün nesnelerin bir anlam içermesi, mimari ürünle ortaya çıkan karşılıklı etkileşim sonucunda ortaya çıkmaktadır. Bu durum, var olanı anlama; tanımlama, algılama, beğenme, beğenmeme gibi kavramlarla ifade edilmektedir.

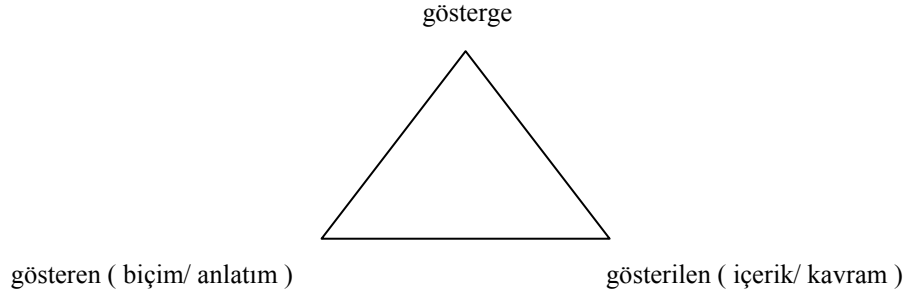
Mimarlık eylemi, insanların anlam anlayışı ile beraber mimarlık nesnesi üretmesidir (Ersal 2013). Mimari ürün bu noktada bir verici, bireyler alıcı, algılama ile gerçekleşen bu durum sonucu ortaya çıkan mimarlık nesnesinin anlamı ise bu ilişkinin toplumsal biçimidir (Şenyiğit 2010).

Algı kavramında olduğu gibi burada da anlam iki açıyla incelenebilmektedir. Biçime dayalı anlam 'Temsili Anlam' ve duygulara dayalı öznel anlam ' Yanıtı İlişkin Anlam' (Ünlü 1986). Mimari iki anlamı da temsil edecek şekilde ortaya çıkmaktadır. Mimari ürünlerin tanımlanmasıyla temsili anlam, bu anlamın toplum tarafından gördüğü karşılıkla ortaya çıkan anlam ise yanıtı ilişkin anlamı ortaya koymaktadır. Böylelikle mimari salt bir verici olmaktan uzaklaşarak aynı zamanda bir bilgi kaynağına da dönüşmektedir. Cepheler bu iletişim aracının ön yüzü olması sebebiyle bu kompleks iletişim ağında önemli bir etken haline gelmektedir.

3.4. Göstergebilim

İnsanların iletişimlerini sağlayan diller, davranışlar, görüntüler dolayısıyla mimari oluşumlar ve düzenler yani iletişim amacı taşıyıp taşıyamamasına bakılmaksızın bütün anlamlı birimler birer göstergeye dönüşmektedir. İnsanın kendisi, doğa ve çevresiyle oluşturduğu bu etkileşimi açıklamak, göstergelerin düzenini ve birbiriyle olan etkileşimini ortaya koymak amacıyla yapılan araştırmaların tümü göstergebilim bilimi üzerinden yapılmaktadır. (Rifat 1990)

Göstergebilimin en yaygın olarak kullanılan şeması Pierce'e ait olan Şekil 2.6 da gösterilen şemadır. Bu şema bu bilimin temel başlıklarını oluşturan gösterge, gösteren ve gösterilen arasındaki ilişkiyi ifade etmektedir. Gösterge ile kastedilen anlamlı fiziksel nesnedir. Gösteren bu nesnenin anlam olmaksızın algılanan biçimidir. Bu bir obje veya ses olabilmekle beraber fiziksel bir üründür. Gösterilen ise nesnenin algılanan halidir, içeriğini yansıtır. Bu durum bireyin görüşleri, yaşamı ile desteklenen biçimin duygularla birleşmesi sonucu elde edilen veri olarak nitelendirilmektedir (Şekil 3.6).

Şekil 3.6.Gösterge Şeması (Erkman 1986)

Cepheler daha öncede belirtildiği üzere kentsel kimliğin oluşturulmasında bilgi iletişimini sağlayan önemli araçlardan bir tanesidir. Dolayısıyla mimari dili anlamak ve anlamlandırmak amacına çok yönlü yaklaşımlarla geliştirilen disiplinler arası değerlendirmeler oluşturmak önem kazanmaktadır. Bu sebeple cephe çalışmalarının okunabilirliği çerçevesinde dilbilim ve göstergebilim gibi kavramlar üzerinden değerlendirmeler yapılmıştır.

3.4.1. Mimarlık ve Göstergebilim

Mimarlıkta göstergebilim, İtalya’da çevrenin anlamsızlığına karşı bir eleştiri hareketiyle başlamıştır...Savaş sonrasının hızlı kentleşmesi, çevrenin bozulması, spekülatif yapılaşma gibi olguları hedef alan bu protesto; gelişmenin çevrede anlamı yok ettiğini, tekdüze mimarlık ürünlerinin bu yok oluşun aracı olduğunu savunmuştur (Yücel 1981) (Barthess 1979, 1993, 1997) (Erkman 1987), (Rifat 1992, 2005), (Şenyiğit 2010).

Mimari yapıların, birçok çalışmada incelendiği üzere, analizleri yapılabilen yorumlanabilir kavramlar barındırdığı görülmektedir. Mimari yapı, görsel olarak okuyucusuyla iletişim kuran dolayısıyla bir işarete dönüşen birim olarak kabul edilebilir. Aynı zamanda etkili iletişim kurması doğrultusunda anlamlı öğeler ile biraya getirilmektedir. Bu öğelerin göstereni biçim, alan, renk, doku, vb. iken gösterilen; mimari düşünce, anlayış, inanç ve yaşam biçimleri, vb. olarak ortaya çıkmaktadır (Şenyiğit 2010). Dini ibadet ve törenlerin yapıldığı mekanlar simgeselliğin ön plana çıktığı belirgin yapılarıdır. Planları, görünüşleri ve kullanılan malzemeleri ile mekana anlamlar yüklemektedir. Örneğin, toplumsal inancı simgeleyen camiler özgün tarzı ile ibadet simgelemekte minare, tamamıyla dini simgeyi canlandıran önemli öğelerden biri olarak ortaya çıkmaktadır. Mimari ürünün kullanıcısıyla iletişim kurması ve bu iletişimin doğru anlamlandırılması için mimari objenin tasarım sürecinde kullanılan parametrelerin tasarımcılar tarafından etkili kullanılması gerekmektedir.

Mimari ürünün algılanan formunun yorumlanması, yani görünen yüzün arkasındaki anlama bakılması; “onun okunması”, mimari ürünün tasarlanmasında rol alan parametrelerin

teşhis ve tespit etmek demektir. Mimari ürünü algılayan kişiler, bu ürün hakkında çeşitli bilgiler elde etmektedir. Bunlar,

- tasarlayanın düşünce aşamaları ve ulaşmak istediği hedefleri, tercihleri ve öncelikleri,
- tasarımı yapan kişilerin bir takım özellikleri ve yaşantıları,
- Kullanıcının sosyal,kültürel, tarihsel, ekonomik vb. özellikleri,
- Mimari objenin ve çevrenin fiziki özellikleri, şeklindedir (Ural, 2000), (Okuyucu 2011).

Bu varsayımlardan hareketle benzer çalışmalar algılanan anlamsal boyutu; Göstergebilimin temelinde, bir metin ya da görüntünün ortada olan belirgin anlamını değil onun arkasında yatan anlamını okuma hedefi bulunmaktadır (Sezer ve Sert 2014). Yapılarda kullanılan göstergeler, bir fikri kimi zaman doğrudan iletirken, kimi zaman dolaylı yoldan ifade etmektedir. Mimari yapının biçimsel özellikleri tamamen algılandığı gibi, soyut olarak iletilen anlam ve mesajlar çözümlenmeye açıktır. Mimarlık, kişinin yorum yapmasına olanak sağlayabilmeli, tartışma ortamları hazırlayabilmeli ve aktif şekilde düşünmeye yönltebilmelidir. Bu kapsamda mimari yapının aktardığı mesaj toplumun değer ve yargı sistemlerini gösteren bir olgu olmak durumundadır (Okuyucu 2011).

3.5. Mimarlık ve Dilbilim

Sassure'e göre, "...dil yetisini hem bireysel hem de toplumsal bir yanı vardır. Toplumsal yanı 'dil', bireysel yanı ise 'söz'dür. Dil bireyler üstü kurumsal bir yapıdır, bir kurallar bütünüdür; toplumsal bir anlaşma, sözleşmedir. Sözleşmedir, çünkü dilsel göstergelerin göstereni ile gösterileni arasındaki ilişkinin nedensizliği bu bağıntının anlaşma sağlanabilmesi için ortak olmasını gerektirir. Söz ise, dil yetisinin dilden yapılan seçmeler ve birleşmeler ile bireysel olarak gerçekleştirme edimidir, dilin kullanımıdır. Her ne kadar dil ile söz arasında bir ayırım yapıyorsa da gerçekte dil ancak bireylerin sözünün içinde var olabilir ve dile tarih kazandıran sözdür. Dil/Söz karşıtlığını, yapısalcı düşünün Yapı/Olgı kavramları ile karşılaştırabiliriz (Gümüş ve Şahin 1982)." Dolayısıyla dilin kapsayıcı bir kavram olduğu ortaya çıkmaktadır. Benzer şekilde başka çalışmalarda göstergebilim kuramsal olarak benzer kavramlarda ifade edilebilmektedir. Dilde olduğu gibi göstergebilimin içeriğini de yapı/olgu kavramıyla karşılaştırmak mümkündür.

R. Barthes'ın bu doğrultudaki çalışmalarında göstergebilimin inceleme nesnesi olarak, dilden, otomobile kadar geniş bir gösterge yelpazesine sahip olduğunu belirtmiştir. Anlam kavramına, işlevselci göstergebilimciler gibi yalnızca bildirişim işlevi yüklemeyiz. Gösterge

dizgelerinin anlam akışının dil aracılığıyla gerçekleşebileceğini söylemektedir. Dolayısıyla, dilbilim ve göstergebilim arasında Saussure'nin tersine bir ilişki kurmaktadır. 'Kendileri de birer dil olan (moda dili, mimarlık dili, vb.) göstergeleri incelediği için, bir üst dildir, göstergebilim Barthes için... Eğer mimarlık alanından örnek vermek gerekirse; belli bir dönemin yapı tarzı *dil'e*; bu tarz içinde gerçekleşen örnekleri de *söz'e* örnek verebiliriz' (Gümüş ve Şahin 1982). Bu kapsamla dilbilim ele alındığında kapsayıcı bir kavram olmak yerine daha çok göstergebilimin bir alt kapsamı olduğu sonucuna varmak mümkündür.

Pierce, Sassure, Barthes gibi düşünürlerin görüşleri çağdaş dilbilimin çatısını oluşturmaktadır. Mimarlıkta dil, kaynaklara göre 18.yy.dan bu yana benzetme yoluyla kullanılmaktadır. Dilin öğeleri ve mimarlığın bileşenleri arasında kurulan, dilin kavramsal çerçevesini mimarlık olgusu içinde değerlendirerek, arasındaki ilişkiler araştırılmaya başlandı. Sassure'nin kurduğu ve gelişerek karşımıza çıkan mimarlık olgusu içerisinde de yöntemi benimsenen Yapısal Dilbilimin temel kavramları,

- toplumsal yan 'dil', bireysel yan 'söz' kavramlarının ayrımı,
- sözdiziminin önemi
- dilsel göstergelerin göstereni ile gösterileni arasındaki ilişki, her işaretin bir karşılığı olduğu
- bu ilişkisinin toplumsal ve kültürel etkisi ve nedensizliği

dolayısıyla, birçok düzeyde anlam oluşumu gibi konuları kapsar (Yücel 1982). Bu kavramlar anlam ilişkileri çerçevesinde mimarlık düzeyinde üzerinde en çok çalışma yapılan konulardan bir tanesidir (Çizelge 3.1.).

Çizelge 3.1. Mimari- dilsel öğeler paralelliği (Yücel 1981), (Şenyiğit 2011).

	Dizge	Dizim
Giysi	Bedenin, aynı noktasında, aynı anda bulunamayacak olan ve değişimi giyimsel bir anlam değişmesine yol açan parçalar, ek paçalar ya da ayrıntılar öbeği: takke, bere, şapka, v.b.	Aynı kıyafette değişik öğelerin yan yana bulunması: etek, bluz, ceket
Mobilya	Aynı mobilyanın (bir yatak) üslup değişikliklerinin oluşturduğu öbek	Değişik mobilyaların aynı uzamda yan yana getirilmesi
Mimarlık	Bir yapıdaki öğelerden birinin üslup bakımından gösterdiği çeşitlilik, değişiklik: dam, balkon, giriş, v.b. biçimleri	Yapının bütünü içinde ayrıntıların birbirine bağlanması

3.6. Anlamsal Analiz Yöntemleri

Göstergebilim üzerinden mimari algıya dayalı bir biçimde anlamsal boyutu duygusal tepki başlığı altında toplanabilen sıfat çiftleri üzerinden değerlendirilmektedir. Bu çalışmada bu değerlendirme anketler üzerinden kullanıcı ve tasarımcıya sorularak yapılmıştır. Bu kısımda benzer araştırmalarda kullanılmış sıfat çiftleri tanımları ve kapsamaları incelenmiştir.

3.6.1. Göstergebilimsel Yöntemle Analiz İlkelerinde Anlamsal Boyut

Mimari yapının, daha öncede belirtildiği üzere, soyut ifadeleri incelenerek okuması yapılmaktadır. Soyut ifadeleri incelenen yapısal elemanlar dönemin koşullarına bağlı olarak değişiklik gelişme ve özelleşme göstermektedir. Bireysel yaşamın toplum üzerindeki etkileri yan anlamlar altında incelemek mümkündür. Mimari üründen algılanan her toplumun kendi özelliği içinde değer bulmaktadır.

Küller 1973'te yayınlanan makalesinde Osgood et al (1967) yapılan estetik ve çevresel algı çalışmasından hareketle anlamsal analiz çalışmalarını desteklemek ve sayısal verilerin anlamsal analizlerde yarattığı karışıklıkların azaltılması amacıyla faktör grupları oluşturmak

adına bir çalışma yapmıştır. İsveç akademi sözlüğünden seçilen 200 kelime sıralanan mekan türlerini kapsamaktadır. Bunlar, renkli slaytlar olarak gösterilen 15 oturma odası, gerçek ebatlarda bir oturma odası, bir konut alanı, renkli slaytlar olarak gösterilen 15 manzara, 1 gerçek çalışma ortamı ve son olarak renkli slaytlar olarak 15 heterojen çevre elde edilen veriler Küller'in şu 8 faktörü bulmasını sağlamıştır (1973).

- **Memnuniyet:** Kapsamı; çirkin, uyarıcı, güvenli, sıkıcı, rüya gibi, iyi, hoş, kaba. Bireyin algıladığı hoşluk ve güvenlik miktarı.
- **Karmaşıklık:** Kapsamı; rengârenk, bastırılmış, karmaşık, canlı. Çevrenin canlılığı ve karmaşıklığı kavramı.
- **Bütünlük:** Kapsamı; Fonksiyonel, üslup, tutarlı, bütün. Çevresel özelliklerin ne kadar iyi uyum sağladığı. Bu faktör için önceki çalışmalarda en çok kullanılan sıfat; uyumdur.
- **Kapanmışlık:** Kapsamı; çevrenin kapalılığı/sınırlanmışlığı, açık, kapalı, havadar. Ferahlık, hafiflik ve ortamın kapalı olması özellikleri bu faktör altında incelenmektedir.
- **Etki:** Kapsamı; erkeksi, narin, etkili kadınsı. Çevrenin potansiyel gücü, ve cinsiyetle ilişkilendirilmesi bu faktör altında incelenmektedir.
- **Sosyal Statü:** Kapsamı; pahalı, basit, savurgan, iyi- korunmuş. Ekonomik ve sosyal ölçüt faktörü.
- **Etkilenme:** Kapsamı; modern, zamansız, yaşlı, yeni. Çevrenin yaşıyla beraber gelen eski ve gerçek his.
- **Orijinallik:** Kapsamı; Meraklı, sıradan, şaşırtıcı, özel. Çevredeki olağandışlılık ve şaşırtıcılık miktarı.

Küller bu çalışmasıyla oluşturduğu faktörleri, ileride yapılacak çalışmalarda istatistiksel verilerin daha doğru anlaşılması adına oluşturmuştur. Burada sıfatlar bir kalıp olarak görülmekten çok öneri olarak oluşturmuş ve önceki çalışmalardan destek almıştır. Bazı sıfatların anket değerlendirmelerinde birbiriyle yakın değerlerde ortaya çıktığını saptamıştır. Özellikle konut alanlarının sınıflandırılmasında bu sıfatların faktör gruplarına alınmasıyla benzer başka sıfatların da dahil edebileceğini ön görmüştür. Örneğin, pahalı olarak görünen çevrenin aynı zamanda basit ve güvenilir olma durumlarının sürekli olarak benzer seviyelerde görülmesi gibi. Ancak günümüzde yaşanan zaman ve kültür farklarının oluşturacağı ayrılıklar göz ardı edilmelidir. Günümüz makale ve çalışmaları da Küller'in çalışmalarını temel almaktadır (Şenyiğit, 2010, Altan, 2011)

3.7. Dizim- Dizgi

Toplum ve kültürlerin kendine özgü oluşturdukları tasarım dayanakları mevcuttur. Bu oluşum kendi hayat tarz ve yaşantılarına uygun olarak toplumun karakteristik özelliklerini taşımaktadır. Bulunan kültürün kendisini en direk ilettiği mimari unsur bu tezinde konusu olan cephe elemanlarıdır. Dönemsel durumlar, savaş , ekonomi, ideolojiler, kültür seviyesi gibi etkenler cepheler üzerinde özellikle geniş etki alanına sahiptir.

Dizim dilbilimdeki yeriyle eş konumlu olarak, burada da önemli bir parçadır. Cephe üzerinden bulunan mimari elemanlar cephenin dilini açığa çıkarmak amacıyla inceleme konusudur. Temel tasarı ilkeleri sayesinde cephe elemanlarının seçimi, sıralaması gibi, bu ilke üzerinden incelenerek dizimsel analiz yapılmaktadır.

3.8. Tasarım İlkeleri

İnsanların iletişimini, kültür, yaşam tarzı, beğeni gibi birçok faktörün etkileşimini sağlayan dil kullanımıdır. Dil, insanların sembolleri kullanımını açıklayan, soyutlamaları kullanım şeklini gösteren önemli mekanizmalardan biridir. Kullanılan kelimelerin her biri birer simgeye dönüşerek görsel hafıza üzerinde etkileşime sebep olmaktadır. Dolayısıyla dil birçok yönüyle mimariyle benzer koşullarda ilerlemektedir. Dilin elemanları kelimelerken, mimarinin elemanları kapı, pencere, duvar, vb gibi objelerdir. Bu objelerin her biri dilde kelimelerin sembollere dönüştüğü gibi mimaride de sembollere dönüşmektedir. Bu koşuluyla mimari ürünler de birer iletişim aracına dönüşmektedir.

Sembolleri oluşturan mimari ürünün parçaları, dilde olduğu gibi belirli kurallar çerçevesinde kullanılarak bir anlamsal birliktelik elde etmektedir. Bu koşullar altında ortaya çıkan mimari ürünün değerlendirilmesinde iki yapı niteliği rol almaktadır. Bunlar biçimin strüktürü ve biçimin içeriği ile alakalıdır. Biçimlerin strüktürü ‘biçimsel estetik’ olarak, biçimin içeriğine insanın verdiği cevaplarsa ‘sembolik estetik’ olarak adlandırılmaktadır (Kılıçlıoğlu 2007). Bu doğrultuda mimari ürünün anlamı salt fiziksel özellikleri üzerinden değil, duygular, fikirler, düşünce ve görüşler gibi etkenler tarafından da belirlenmektedir. Bu yolla hem biçimsel hem anlamsal ifadelerin incelenmesi mimari ürünün doğru değerlendirilmesi adına önem taşımaktadır. Biçimsel özellikler arasındaki ilişki biçimsel estetik oluşması için belirli kurallar dahilinde ortaya çıkmaktadır. Ölçü- ölçek, oran ve kompozisyon ilkeleri gibi benzeri düzenlemeler bu kuralların bir kısım örnekleridir (Şentürer, 1995). Bu değerlendirmeler bireyin günlük yaşantısında gerçekleştirdiği kararları estetik üzerinden gözlemleyerek başlamaktadır. Bireylerin günlük düzene olan yaklaşımıyla oluşturduğu örneğin, masa ve sandalyelerin yerleşim koşullarıyla başlayan ve arka arkaya gelen tercihlerin sonucunda bireyin oluşturduğu

ortam ve bu ortama verdiği tepki olan beğeni aynı şekliyle mimari ürünü tasarlarken de kendini göstermektedir (Scruton 1979). Bireyler bu koşullara bağlı olarak estetik yargılar oluşturmaktadırlar. Dolayısıyla objelerin konumlandırılmasıyla bir kurala, kural sonucu oluşturulan alan bir ürüne ve sonunda ortaya çıkan anlamlı etkileşim ise pozitif veya negatif değerlendirme yargısını oluşturmaktadır. Böylelikle sembolik estetik oluşumu da gözlenmektedir.

İncelenen benzer çalışmalar doğrultusunda görülmüştür ki biçimsel analiz kullanıcıyla sağlanan etkileşimlerin doğru değerlendirilmesini ortaya koymaktadır. Cephelerin oluşumunu sağlayan tasarım ilkeleri oluşturulan çevrenin özelliklerini ortaya koymaktadır (Şenyiğit 2010). Çalışmalar göstermiştir ki çevresel etkenler bireylerin var olanı anlamlandırması üzerinde önemli etkilere sahiptir. Tasarım ilkeleri doğrultusunda ortaya çıkan mimari ürün bu ilkelerin kompozisyonlaştırılması sonucu meydana gelmektedir. İlkeler arasında kişisel ve çevresel etkenler doğrultusunda seçilen elemanların, tekrar, simetri, oran-orantı gibi, uygun şartlar altında bir araya gelmesi sonucu oluşan mimari ürün, bireyle olan etkileşimi çift yönlü olarak tetiklemektedir (Çizelge 3.2). Bu çalışmada bu etkileşimi görmek adına yapılan benzer çalışmalardan hareketle, kullanıcının en çok beğendiği yapılarda öne çıkan ilkeler seçilerek çalışma sonucunda en beğenilen yapılar üzerinden incelenmiştir. Çizelge 3.2.'de temel tasar öğe ve ilkeleri kaynak çalışmalarından hareketle genel olarak gösterilmiştir. Bu ilkelerden seçilen ritim, simetri, denge, egemenlik ve uygunluk bu çalışmanın ana hatlarını oluşturan ilkeler olarak belirlenmiştir.

Çizelge 3.2. Temel Tasarım Öğe ve İlkeleri (Özlem Şenyiğit' ten uyarlanmıştır.)

Temel Tasarım Öğe ve İlkeleri					
Tekrar	Değer	Zıtlık	Dominant	Çizgi	Biçim ve Form
Ritim	Ekonomi	Karmaşa	Vurgu	Düzen	Uyum
Simetri	Ölçek	Kontrast	Datum	Nokta	Çeşitlilik
Harmoni	Oran	Asimetri	Kavram	Hacim	Renk
Denge	Birlik	Hiyerarşi	Koram	Hareket	Biçim ve Doku
Yansıma	Uygunluk	Egemenlik	Bağlamsal	Yön	Pozitif-negatif form ve biçim
Işık-Gölge	Devamlılık	Basitlik	Doku	Aks	Eksen

Yapılan kaynak çalışmaları neticesinde temel tasarı öge ve ilkeleri Çizelge 3.2. deki gibidir. Burada konu alınan terimler genel çerçevede önceki çalışmalara konu olmuş öge ve ilkelerdir. Bu çalışma kapsamında alan çalışması doğrultusunda yapılara uygun olan ilkeler seçilerek inceleme bu ilkeler üzerinden yapılmaktadır.

- **Ritim :** Belirli şekil, çizgi ve dokuların, görsel hareketlerin tekrarıdır. Tekrar üzerine kurulu bir tasarlama prensibidir. Görsel bütünlük sağlaması amacıyla kullanılan tekniklerin başında gelmektedir. Formların tekrarı sonucu oluşan ritim duygusu tasarım bütünlüğünü desteklemektedir (Ergüneş, 2019).
- **Simetri:** Simetri, ortak bir çizgi (eksen) veya nokta (merkez) yanında, çevresinde, düzenlenmiş dengeli ve eşdeğerde biçim ve mekan gerektirmektedir (Okuyucu, 2011), (Divanlıoğlu, 1997).
- **Denge:** Diğer tasarım öğelerinin tekrar ilkesi altında kullanılmasıyla oluşan bütün doğrultusunda dengeden bahsetmek mümkündür. '...Bütünü oluşturan parçaların ahenkli bir düzenlemeyi meydana getirebilmesi...' (Ergüneş, 2019) Herhangi bir özelliğin egemen olması durumunda geçerli değildir.
- **Egemenlik:** Tasarımda kullanılan biçim, renk, doku gibi, öğelerden bir grubun diğer gruptan üstün olma halidir. En çok kullanılan ve algılanan egemen öğedir. Zıtlık durumu hakimdir.
- **Uygunluk:** Ortak veya yaklaşık benzerlik olma durumudur. Biçim, ölçü, renk değer gibi faktörlerden oluşmaktadır. Bu faktörler birlikte veya ayrı olabilmektedirler. Fiziksel uygunluk, hizmet(amaç) uygunluğu, biçim uygunluğu ve üslup uygunluğundan söz etmek mümkündür.

3.9. Materyal

İnsanlar görsel duyularıyla çevrelerini algılayarak değerlendirmektedir. Tasarımcı da bu duyuyu tetiklemek adına cephelerde birçok eleman kullanarak beğeni oluşturmayı hedefler. Tasarımı algılayış ise birçok etkene göre değişkenlik göstermektedir. Yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, gelir seviyesi, meslek gibi birçok özellik algıyı etkilemektedir. Bireylerin yaşam koşullarına göre aynı kültürdeki bireylerin bile beğeni ve algıları, birçok çalışmanın da konusu olduğu üzere, farklılık göstermektedir. Dolayısıyla bu çalışmada bu ve benzer etkenler göz önünde bulundurularak öznel anket çalışması ve temel tasarım ilkeleriyle desteklenen nesnel çalışma yapılmıştır.

Bu çalışma özellikle günümüzde hızla gelişen ve değişen toplumun kültürünü etkileyen birçok öğenin değişimini incelemektedir. Günümüzde ihtiyaçları değişen insanın, beğeni algıları aynı değerde değişim göstermekte ve çevre faktörlerini bu değişme ayak uydurmaya zorlamaktadır. Kentin kimliğini tek bir tanıma bağlamak mümkün değildir. Coğrafi ve iklimsel özellikleri ile anıt yapılarından, sokaklarının düzenine birçok özellik sayılabilir (Hacıhasanoğlu, 1995). Ancak günümüzde yeni yerleşim alanları ve yapılanma bu özelliklerden bazılarını geri plana itmektedir (Şekil 3.7.).

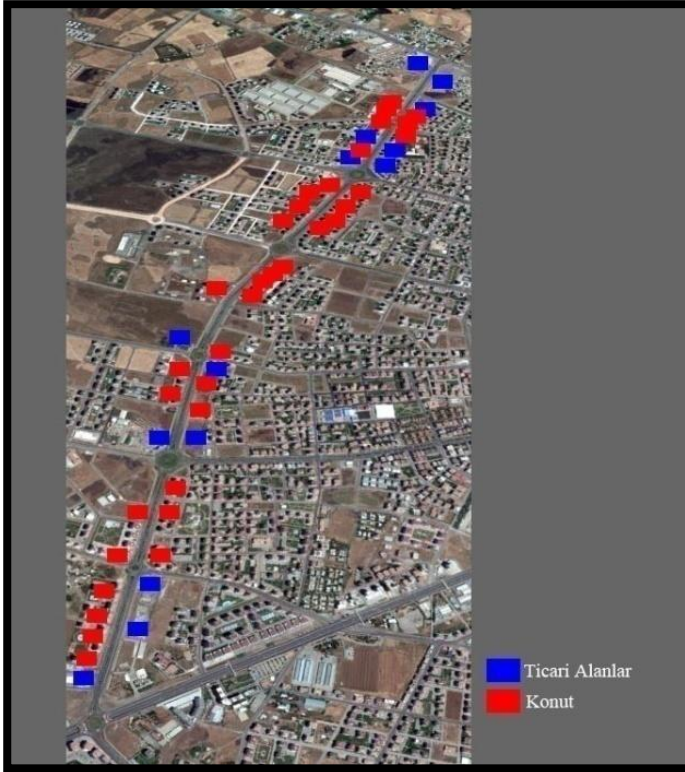

Şekil 3.7. Mahabad Bulvarı

Bu çalışmada incelenen bölge tamamen yeni teknolojilerle ve geleneksel şehir planlamasından uzak tutularak, küresel ihtiyaç listesine odaklanılan bir oluşumla meydana gelmiştir (Şekil 3.7.). Bu yorumla ele alındığında yeni oluşan bu bölgede yeni bir kimlik arayışının ortaya çıktığını söylemek mümkündür. Buradaki görsel faktörler Diyarbakır kenti ile özleşen tarihi yapısından çok daha farklı bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Benzer şekilde çevresel faktörlerinde farklılaştığını gözlemlenmektedir. Diyarbakır kent kimliği her ne kadar tarihi

dokuyla özdeşleşmiş olsa da, yenilenen ihtiyaçlar ve gelişen teknolojiler doğrultusunda her yerde olduğu gibi burada da kimliği oluşturan öğeler değişime uğrayarak gelişmektedir. Dolayısıyla sürdürülebilir bir kimlik arayışının belki de günümüz koşullarında pek mümkün olamayacağı da bu durumla söylenebilir. İki doku arasındaki fark oldukça belirgindir. Çalışma boyunca, anketlerle gözlemlenen, bireylerin Mahabad Bulvarına dair fikir ve görüşleri, kent kimliğine olan bu etkileşimin olumlu ve olumsuz yönlerini, kent kimliğinin sürdürülebilirliğini tartışmada en önemli etkenlerden biridir. Çünkü mimari kimlik "... bir toplumun kültürel değerlerinin ve birikiminin mimaride somutlaşmış halidir" (Akçay 2006).

Mahabad Bulvarı, 75 metre genişliği ve 5.5 km uzunluğu ile Türkiye'nin en geniş bulvarlarından biridir. Son on senedir gelişim ve değişim gösteren bulvar üzerinde günümüzde de inşaatlar devam etmekte, kentin en hızlı gelişen ve örnek niteliği taşıyan bir noktası olarak görülmektedir (Şekil 3.8.). Bu bölgede imar izinleri arsanın durumuna göre değişiklik göstermekle beraber inşaat alanı arsa alanının %30 una tekabül edecek şekilde hazırlanırken belirli bir kat yüksekliği sınırlaması yoktur. Dolayısıyla arsaların pay durumuna göre şekillenen yapılaşmalar mevcuttur.

Şekil 3.8. Diyarbakır Mahabad Bulvarı Yapısal Dağılım

Çalışmanın amacı doğrultusunda Diyarbakır kentinde günümüzde şekillenen Mahabad Bulvarı'nda bulunan geniş kapsamlı bir değerlendirme verisi elde etmek amacıyla, sayıca fazla

olmaları dolayısıyla konut cepheleri tercih edilmiştir. Bu cephelerin kent kimliğine olan etkisini çalışmak amacıyla cephe incelemesi, bulvarda bulunan bina cephelerinin fotoğraflanması ile başlamıştır. Konut olan 35 cephe örneği çalışma için seçilmiştir. Bu seçim için öncelikli olarak Mahabad Bulvarı üzerinde bulunan bütün yapılar fotoğraflandırılarak sınıflandırılmıştır. Burada bulunan sitelerin cepheleri aynı olduğu için her siteden bir tane yapının cephesi fotoğraflanarak ticari alanlar dahil 47 yapının fotoğraflanması yapılmıştır. Çalışma konutlarla sınırlandırıldığı için 12 adet ticari yapı elenerek 35 farklı konutun cephesi çalışma için anketlerde kullanılmak üzere seçilmiştir. Bu konutların cepheleri değerlendirmeye alınarak tasarım ilkeleri üzerinden ayrıca anketlerle gözlemci grupların öznel değerlendirmeleri açılarından incelenmiştir (Şekil 3.7, Şekil 3.8). Çalışmada değerlendirmeler sadece yapının yüzü olan cepheler üzerinden incelemeler yapılmıştır.

Şekil 3.9. Diyarbakır Mahabad Bulvarı Vaziyet Planı Konut ve Ticari Yapı Örnekleri

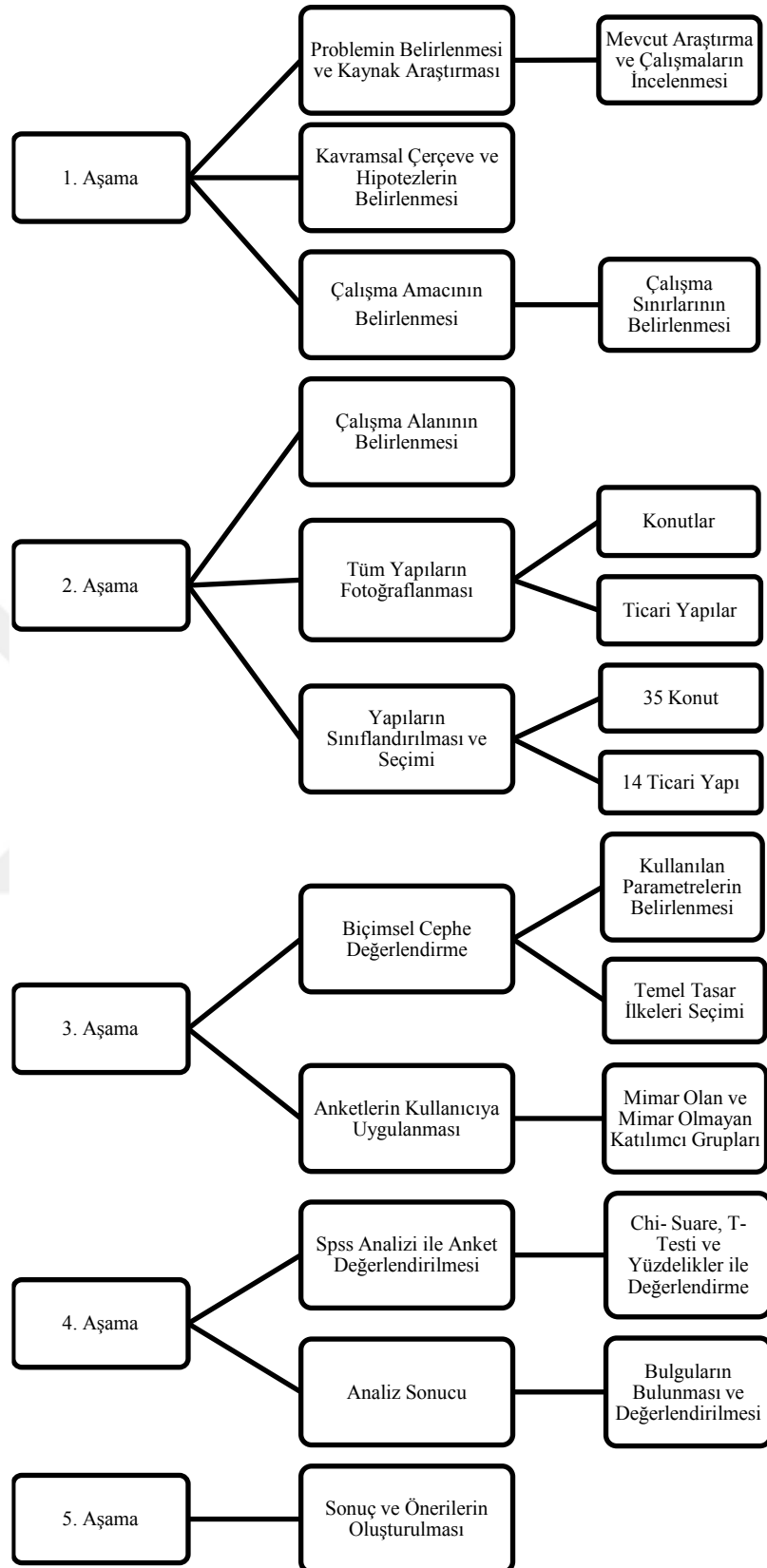
3.10. Metot

Bu çalışma, tasarlanan ve uygulanan cephelerin nasıl algılandığı ve bu algının cephe bağlamında değerlendirilmesi üzerine kurulmuştur. Tasarlanan cephelerin kullanıcı memnuniyeti sağlaması adına, tasarımcıların kullanıcının isteklerini bilmesi ve istenileni uygun şekilde vermesi gerekmektedir. Dolayısıyla çalışmada öncelikli olan cephe elemanlarının algı ve beğeni üzerinden değerlendirilmesidir. Bu amaçla cepheler sınıflandırılarak nesnel olarak tanımlanması ve kullanıcının cepheleri öznel olarak değerlendirmesi hedeflenmiştir. Böylelikle

temel sorgu mimari yapının oluşturduğu işaret ve bu işaretin oluşturduğu algının, anlayış ve gösteriş biçimleri arasındaki bağlantıdır.

Araştırma 5 aşamada gerçekleştirilmiştir.

- İlk aşamada, konuyla ilgili problem belirlenip, kaynak araştırması yapılmıştır. Cepheler olarak ele alınan konu doğrultusunda kavramsal bir çerçeve oluşturularak hipotezler belirlenmiş ve çalışma kapsamı sınırlandırılmıştır.
- 2. Aşama, çalışma alanının belirlenmesi, fotoğraflanması, sınıflandırılması ve seçilmesinden oluşmuştur.
- 3. Aşaması, anket tasarımı ve uygulaması beraberinde cephelerin temel tasarım ilkelerinden faydalanarak değerlendirilmesi süreçlerinden meydana gelmiştir. Anketler mimar ve mimar olmayan %10 hata payı ile, 100 kişilik bir gruba uygulanmıştır.
- 4. Aşamada elde edilen anket bulgularının SPSS analizi (T-tesisi ve Chi-Square Testi) ile değerlendirilmesi ve edinilen diğer bulguların birleştirilmesiyle çalışma geliştirilmiştir.
- 5. Aşama elde edilen verilerin sonuç ve önerilere dönüştürülmesiyle çalışma tamamlanmıştır (Şekil 3.10.).

Şekil 3.10. Çalışmanın Akış Şeması

Mimarlık, tasarım ve üretim aşamalarında bulunduğu toplumun bütün kültürel, toplumsal, ekonomik siyasal özelliklerine ışık tutarak bu düzeylerin göstergesi olan değerleri içinde barındırır. Bu çalışmayla, her biri birer işaret olarak ortaya çıkan cephe elemanlarının insan ile olan etkileşiminin analizi hedeflenmiştir. İnsan ve cephe arasındaki kurgusu, sistemli bir şekilde göstergebilimin belirlediği dizimsel ve anlamsal özellikler üzerinden incelenmiştir. Anket ve analizlerden elde edilecek nesnel ve öznel verilerin bir bütün olarak incelenmesi ile cephenin anlaşılır ve denetlenebilir olması böylelikle gelecek için örnek alınacak bir belge niteliğine gelmesi hedeflenmiştir. Seçilen cepheler sentaktik boyutta temel tasarım ilkeleri üzerinden, anlamsal boyutta ise sıfat çiftleri üzerinden değerlendirilmiştir. Bu bağlamda, seçilen cephelerin analizi ile oluşacak teorik modelin alan çalışmasıyla pratik uygulamasının yapılması ve ortaya çıkan verilerin kimlik kavramları üzerinden değerlendirilmesi yapılmıştır.

Çalışmanın anket aşaması, eğitim seviyesini lise mezunu tutmak amacıyla 18-50 yaş arasındaki olası kullanıcı ve tasarımcılara yöneltilmiştir. Anketin cinsiyet ayrımı yapılmaksızın örneklem hesabından elde edilen verilerle % 10 hata payı ile, 100 kişiye uygulanmıştır, hesaplamalar doğrultusunda 10 adet mimar ve 90 adet mimar olmayan grup belirlenmiştir. Burada mimar ve mimar olmayan kişilerin tercih edilmesiyle, tasarım bilinci olan ve olmayan bireylerin, algı ve beğeni farklarını ortaya koymak hedeflenmiştir. Mahabad Bulvarı'nda ikamet eden ve/veya bulvarın kullanıcıları buradaki çalışmanın hedef kitlesini oluşturmaktadır. Dolayısıyla mimarlar hariç anket çalışması bu bulvarda yaşayanlar üzerinde uygulanmıştır. Ayrıca, Diyarbakır Mimarlar Odası'na kayıtlı Büro Tescil belgesi olan veya bu bürolarda aktif olarak çalışan mimarların, 10 kişi, anket çalışmasına katılımı sağlanmıştır. Bu tercihin yapılma nedeni bu tasarımlar üzerinde söz hakkı olan mimarlar olmalarıdır.

Araştırma verilerinin standart sapma değerleri, yüzdelik değerleri, aritmetik ortalamaları hesaplanmış, sıfat çiftleri ile ilişkili sorulardan elde edilen verilere Cronbach Alpha güvenilirlik testleri yapılmıştır. Genel değerlendirme amacıyla yapılan sorulara T-Test Analizi ve bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki farklılıkların istatistiksel açıdan ($P < 0,05$ düzeyinde anlamlıdır) anlamlı olup olmadığını test etmek için tekli (ANOVA) varyans analizleri yapılmıştır. Analiz kapsamında verilerin değerlendirilebilmesi için ayrıca Chi-square testi de uygulanmıştır. Araştırmaya katılan katılımcıların algısal yaklaşımlarını etkileyen birçok sebebin ortaya çıkarılması hedeflemiştir. Bu durum göz önüne alınarak katılımcıların 'yaş' ve 'cinsiyet' özellikleri bağımsız değişken olarak kabul edilirken, yapıların değerlendirilmesinde anlamsal farklılıkları gösteren sıfat çiftleri ise bağımlı değişken olarak kabul edilmektedir. Bu yöntemle gelişmekte olan bulvarın kullanıcıların beğenisini ne denli kazandığı gözlemlenmiştir.

Bununla birlikte fotoğraflar ile kaynak araştırmaları doğrultusunda, yapılacak gözlemlerle cephe sınıflandırması (ortak cephe elemanları vb.), yapılarak tablolar halinde sunulmuştur. Tablolar üzerinden beğenilen ve beğenilmeyen cephelerde dekoratif olarak kullanılan cephe elemanlarının sonuç bölümünde değerlendirmeleri yapılmıştır. Anket çalışmasında ise cephe algısı göstergebilimsel yöntem üzerinden, beğeni (güzel - çirkin, sıradan, modern vb.), beğenin etkileri (ilginç-sıradan) değerlendirilmiştir. Sonuç olarak bu iki veri birleştirilmiş ve kullanıcı ile tasarımcı arasındaki iletişimin ortaya çıkması sağlanmıştır. Önerilen yöntemin kurgusu, Şekil 3.10'te sunulmaktadır.

Kaynak incelemelerinden faydalanarak biçimsel ve anlamsal özelliklerin incelenmesi doğrultusunda, kullanılan parametreler belirlenmiştir. Bu çalışma için belirlenen yapıların tasarımlarına uygun temel tasar ilkeleri arasından geçerli parametreler seçilmiştir (Çizelge 3.3.). Aynı süreçte yapılan pilot anket çalışmalar doğrultusunda ve kaynak araştırmalarını baz alarak anlamsal özelliklerin değerlendirilmesi için sıfat çiftleri tercih edilmiştir. Bunun için yapılan 2 adet pilot anket çalışmalarından destek alınarak, bireylerin sıfatları anlamlandırması ve binalarla özdeşleştirmesi doğrultusunda düzenlemeler yapılmıştır.

Anlamsal yorumlamanın geliştirilmesi adına aynı pilot çalışmalardan faydalanarak, Çizelge 3.3. de gösterilen anlamsal yorumlama bölümündeki alt başlıklar düzenlenmiş benzer şekilde sorular toplumsal değerler, ekonomik kriterleri öne çıkarma amacıyla düzenlenmiştir. Pilot çalışmalar çift yönlü olarak hem soruların hem de tabloların gelişmesi ve değişmesi üzerinde etkili olmuştur.

Anket tasarımı anlamsal düzeyde değerlendirmenin temelini oluşturmaktadır (EK-1). Anket için Çizelge 3.3'te gösterilen anlamsal düzeyde yapılacak araştırma için belirlenen yöntem,

- Demografik bilgi edinme
- Bina cephelerinin tanımlanması
- Bulvarın bütünü hakkında genel görüşler
- Sıfat çiftleriyle değerlendirme
- Beğenilen ve beğenilmeyen yapılar hakkında genel görüşler olarak şekillenmiştir.

Mimarî yapılar göstergebilimin belirlediği biçimsel ve anlamsal özellikler üzerinden analiz edilerek, sıfat çiftleri ile anlamsal boyut, , simetri, egemenlik, uygunluk gibi ölçütlerle ise temel tasar ilkeleri üzerinden biçimsel boyut analiz edilmiştir (Çizelge 3.3.).

Çizelge 3.3. Biçimsel ve Anlamsal Özellikler

Biçimsel Düzey	Temel Tasar İlkeleri	
	Simetri	
	Egemenlik	
	Ritim	
	Denge	
	Uyum	
Anlamsal Düzey	Anlam Yorumlama	Sıfat Çiftleri
	Kişisel Deneyim,	Özgün, Taklit
	Kültürel Değerler	Zarif, Kaba
	Toplumsal Değerler	Modern, Modası Geçmiş
	Ekonomik Değerler	Sade, Süslü
		Uyumlu, Uyumsuz
		Sıradan, Gösterişli,
		Çekici, İtici,
		İlginç, Monoton,
		Pahalı, Ucuz
Cephe İncelemesi		

Mahabad Bulvarı'nda seçilen 35 konutun resimleri katılımcılar tarafından genel olarak değerlendirilmiştir. Katılımcıların kendilerine yöneltilen anket sorularına verdikleri yanıtları ölçekbilmede 5 'li likert ölçeği kullanılmıştır (1 olumlu, 5 olumsuz). Burada kullanılan sıfatların ilerleyen sorularda sıfat çiftleriyle yapılacak çalışmayı desteklemesi hedeflenmiştir. Anlamsal analiz Anova, Chi-Square ve yüzdelik değerler üzerinden yapılmıştır. Dolayısıyla biçimsel ifadeler haricinde anlamsal farklılaşmayı ortaya çıkarması hedeflenen sıfatlarda kullanılmıştır. Bu sıfatların bir araya getirildiği faktör grupları aşağıdaki gibidir (Çizelge 3.4.).

Çizelge 3.4 Çalışmada Kullanılan Faktör Grupları ve Seçilen Sıfat Çiftle

Beğeni	Özgün Taklit Zarif Kaba
Karmaşa	Farklılık Uyumlu Uyumsuz Sade Süslü Sıradan Gösteriş
Etki	Modern Modası Geçmiş İtici Çekici İddia Belirgin İlginç Monoton
Sosyal Statü	Pahalılık

4. BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırma kapsamında elde edilen veriler, bu bölümde, incelenen çalışmalardan esinlenilerek gerekli kural ve yöntemlere dayalı olarak anlaşılabilir bir biçimde özetlenerek sunulmuştur.

4.1. Katılımcılara Ait Demografik Bilgiler

Çalışmada ele alınan demografik değişkenler doğum yeri, Diyarbakır kentinde yaşanan yıl, cinsiyet, yaş, mesleki konut durumu değişkenidir. Katılımcıların Diyarbakır'da yaşadığı yıl süresi de bu başlık altında değerlendirilmiştir. Bu değişkenlerle çalışmada konu alınan Mahabad Bulvarı'ndaki cephelere aşinalık belirlenmeye çalışılmış ayrıca yaş ve değerlendirmesiyle belirli bir eğitim seviyesi üzerinde çalışma yapılması sağlanmıştır.

Katılımcıların geneline yöneltilen '*doğum yeriniz*' sorusuna, %86'nın Diyarbakır doğumlu olduğu kalan %14'lük kısmın ise Türkiye'nin diğer illeri olduğu belirlenmiştir (Çizelge 4.1.).

Çizelge 4.1. Katılımcıların Doğum Yeri Değişkenine Göre Dağılımı

Yaşanılan İl	n	%
Diyarbakır	86	86
Diğer	14	14

Katılımcıların geneline yöneltilen '*Diyarbakır'da yaşanan yıl*' sorusuna verilen cevaplara göre, %88'inin 5 yıldan fazladır. Diyarbakır'da yaşadığı kalan %12'lik kısmının ise 1-5 yıl arası Diyarbakır'da yaşadığı görülmektedir. Çalışma alanının Diyarbakır ili Mahabad Bulvarı olması sebebiyle alandaki cephelere olan aşinalık önem kazanmakta dolayısıyla, uzun süre ikamet edilmesi bu durumu desteklemektedir (Çizelge 4.2.).

Çizelge 4.2. Katılımcıların Diyarbakır'da Yaşadığı Yıl Miktarı Değişkenine Göre Dağılımı

Yaşanılan Yıl	n	%
1-5 Yıl Arası	12	12
5 ve daha fazla yıl	88	88

Katılımcıların geneline yöneltilen '*cinsiyet*' sorusuna verilen cevaplara göre, %69'unun kadın olduğu kalan %31'lik kısmının ise erkek olduğu görülmektedir (Çizelge 4.3.).

Çizelge 4.3. Katılımcıların Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı

Cinsiyet	n	%
Kadın	69	69
Erkek	31	31

Katılımcıların geneline yöneltilen 'yaş' sorusuna verilen cevaplara göre, %66'sının 18-30 yaş aralığında olduğu kalan %34'lük kısmının ise 31-50 yaş aralığında olduğu görülmektedir ("4.).

Çizelge 4.4. Katılımcıların Yaş Değişkenine Göre Dağılımı

Yaş	n	%
18-30 yaş arası	66	66
31-50 yaş arası	34	34

Katılımcıların geneline yöneltilen 'meslek' sorusuna verilen cevaplara göre, %10'unun mimar olduğu kalan %90'lık kısmının mimarlık dışında farklı bir iş yaptığı görülmektedir. Çalışmada mimar olan ve mimar olmayanların farklı yorum yapma durumu göz önüne alınarak bu iki grup hedef alınmıştır (Çizelge 4.5.).

Çizelge 4.5. Katılımcıların Meslek Değişkenine Göre Dağılımı

Meslek	n	%
Mimar	10	10
Mimar Olmayan	90	90

Katılımcıların geneline yöneltilen 'ev sahibi veya kiracı olma durumu' sorusuna verilen cevaplara göre, %57'sinin ev sahibi olduğu kalan %43'lük kısmının kiracı olduğu görülmektedir. Katılımcıların yaşamak isteyeceği yer göz önüne alınarak çalışma alanındaki evleri tercih edip etmeyeceklerini görmek adına değerlendirmeye alınmıştır (Çizelge 4.6.).

Çizelge 4.6. Katılımcıların Konut Durumu Değişkenine Göre Dağılımı

Konut Durumu	n	%
Ev sahibi	57	57
Kiracı	43	43

4.2. Cephenin Biçimsel Öneminin Değerlendirilmesine Ait Bulgular

Bu bölümde 35 konut cephesinin biçimsel öneminin genel değerlendirilmesi yapılmıştır. Katılımcılara öncelikle, konut satın alırken veya kiralarken cephe durumunun ne kadar önemli olduğu sorulmuştur. Böylelikle cephelerin genel çerçevede katılımcılar için önemi ortaya konmuştur. Konut cepheleri gösterilerek, yapılarda oturma istekleri değerlendirilmiş ve bu durumun sebepleri 'neden' sorusuyla sorgulanmıştır. Biçimsel özelliklerin sıralandığı bu soruyla katılımcılar için önemli olan cephe elemanları belirlenmiştir. Cephelerin biçimsel özellikleri doğrultusunda beğeni durumu sorgulanarak, öne çıkan cephe elemanları üzerinden olumlu ve olumsuz değerlendirmeler ele alınmıştır. Belirlenen bu biçimsel özelliklerin oluşturduğu olumlu ve olumsuz tepkileri değerlendirmek adına cephenin biçimsel özellikleri için oluşturulmuş kalıplar katılımcılar tarafından değerlendirilerek genel çerçevede oluşan beğeni durumu incelenmiştir. Araştırma doğrultusunda bina cephelerinin önem ve biçim değerlendirmeleri, meslek gruplarına göre yapılan değerlendirmeler sırasıyla aşağıda verilmiştir.

Katılımcıların geneline yöneltilen '*Konut kiralarken ya da satın alırken konut cephesi sizin için ne kadar önemlidir?*' sorusuna verilen cevaplara göre, %37'si konut cephesinin çok fazla önemli olduğunu, %30'u çok önemli olduğunu, %31'i önemli olduğunu ve son olarak %2'si ise önemli olmadığını ifade etmişlerdir (Çizelge 4.7.).

Çizelge 4.7. Katılımcıların Konut Kiralarken veya Satın Alırken Cephe Hakkındaki Görüşleri

Önem Düzeyi	n	%
Çok Fazla Önemli	37	37
Çok Önemli	30	30
Önemli	31	31
Önemli Değil	2	2

Katılımcıların mimar olup olmama durumu ile ev kiralarken veya satın alırken konut cephesinin önemi durumu kategorik değişkenleri arasında, istatistiksel açıdan anlamlı olup olmadığı **Chi-Square** analizine göre test edilmiştir (Çizelge 4.8.). Buradan elde edilen verilere göre, anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p > 0.05$ 'in üzerinde anlamlı değildir). Analiz sonuçlarına göre mimar olan katılımcılar çok fazla önemli, 2, çok önemli, 2, ve önemli, 6, cevaplarını vermiştir. Mimar olmayan katılımcılar ise çok fazla önemli, 35, çok önemli, 28, ve önemli, 25, cevaplarını vermiştir. Bu durum katılımcıların meslek gruplarının bir etkisi olmadığını ortaya koymaktadır. Konut cephesi katılımcıların verdiği cevaplar doğrultusunda,

4.BULGULAR VE TARTIŞMA

meslek grupları önemli olmaksızın, bina satın alınırken veya kiralanırken genel olarak önemli bulunmuştur (Çizelge 4.8.).

Çizelge 4.8. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların Satın Alma veya Kira Tercihine Göre Konut Cephesi Hakkındaki Görüşleri

Önem Düzeyi	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
Çok Fazla Önemli	2	5.4	35	94.6	37	100	
Çok Önemli	2	6.7	28	93.3	30	100	$X^2=4.475$ $P= 0.215$
Önemli	6	19.4	25	80.6	31	100	
Önemli Değil	0	0	2	100	2	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

Katılımcıların geneline yöneltilen '*Mahabad Bulvarı'ndaki yapılarda oturmak ister miydiniz?*' sorusuna verilen cevaplara göre, %58'lik kısım yapılarda oturma isteğinin olduğunu, geri kalan %42'lik kısmının ise oturma isteğinin olmadığı görülmüştür. Burada cepheler ve konum eş zamanlı olarak değerlendirilmiştir. Katılımcıların çoğunlukla bulvar üzerindeki yapıları tercih ettiği sonucu karşımıza çıkmaktadır (Çizelge 4.9.).

Çizelge 4.9. Katılımcıların Yapılarda Oturma İsteğine Göre Dağılımı

İstek Durumu	n	%
Evet	58	58
Hayır	42	42

Katılımcıların mimar olup olmama durumu ile Mahabad Bulvarı üzerindeki yapılarda oturma isteği arasında, **Chi-Square** analizine göre, anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$ 'in üzerinde anlamlı değildir). Dolayısıyla meslek gruplarının katılımcıların cevaplarına bir etkisi olmadığı, ortak kararda oldukları gözlemlenebilmektedir (Çizelge 4.10.).

Çizelge 4.10. Katılımcıların Yapılarda Oturma İsteği ile Mimar Olup Olmama Durumu Arasındaki İlişki

Mahabad Bulvarı Üzerindeki Yapılarda Oturma İsteği	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
Evet	3	5.2	55	94.8	58	100	$X^2=3.576$
Hayır	7	16.7	35	83.3	42	100	$P= 0.059$
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

Katılımcıların geneline yöneltilen '*Mahabad Bulvarı'ndaki yapılarda oturmak isteme nedeni*' sorusuna verilen cevaplara göre, %46'lık kısım evlerin büyük olması, %18'lik kısım binaların heybeti olması, %4'lük kısım süslemelerin dikkat çekici olması, %10'luk kısım konumu ve %22'lik kısım da diğer sebeplerden dolayı oturmak istediğini belirtmiştir (Çizelge 4.11.). Bu veriler doğrultusunda görülmektedir ki konum faktörü tercih sebeplerinin arasında alt sıralardadır. Dolayısıyla diğer özelliklerin konumdan önce geldiğini söylemek mümkündür.

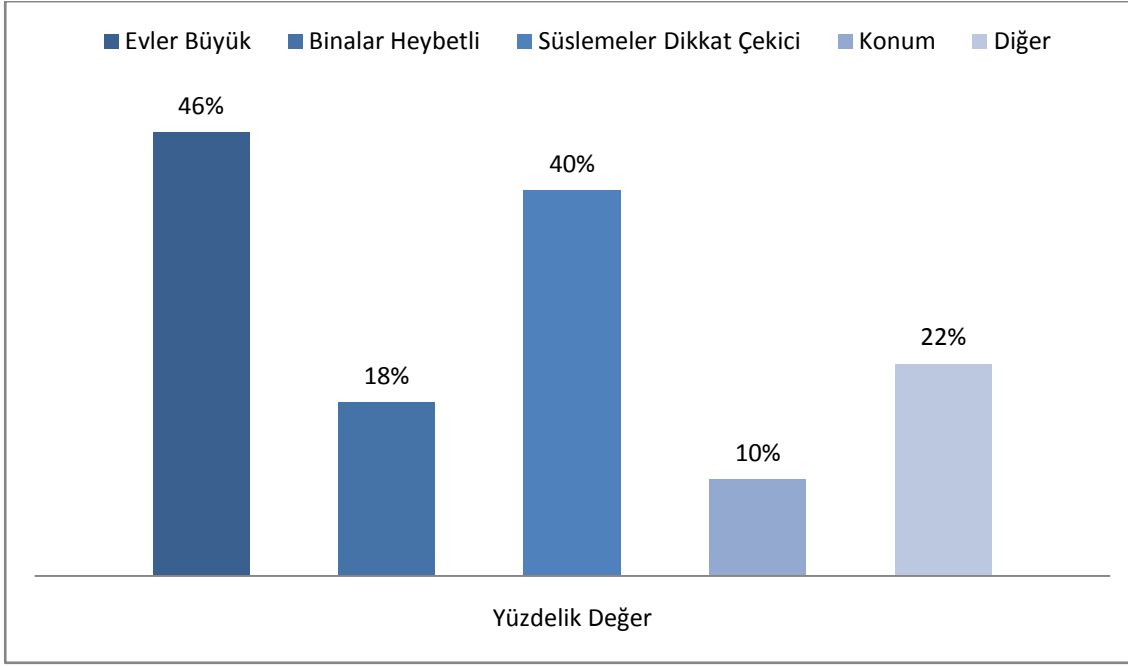
Çizelge 4.11. Katılımcıların Konutlarda Oturma Nedeni

Faktörler	n	%
Evler Büyük	46	46
Binalar Heybetli	18	18
Süslemeleri Dikkat Çekici	4	4
Konum	10	10
Diğer	22	22
Toplam	100	100

Cephelerin biçimsel değerlendirilmesi doğrultusunda Çizelge 3.11'e göre yapının tercih edilme sebebi değerlendirilmiştir.

Sırasıyla,

- evlerin büyüklüğü ,
- diğer,
- binaların heybeti,
- konum
- ve son olarak süslemeler olarak gözlemlenmektedir (Şekil 4.1.).

Şekil 4.1. Katılımcıların Yapılarda Oturma Nedenine İlişkin Grafik- *Seri 1: Genel Katılımcı

Veriler doğrultusunda, büyük ve heybetli yapıların en önemli etken olduğu sonucuyla karşılaşılmaktadır. Bu sebeple yapıların dış çevreye verdiği güç değerlendirilmesi yapılabilmektedir. Bu simge kimlik değerlendirilmesi doğrultusunda önem teşkil etmektedir (Şekil 4.1).

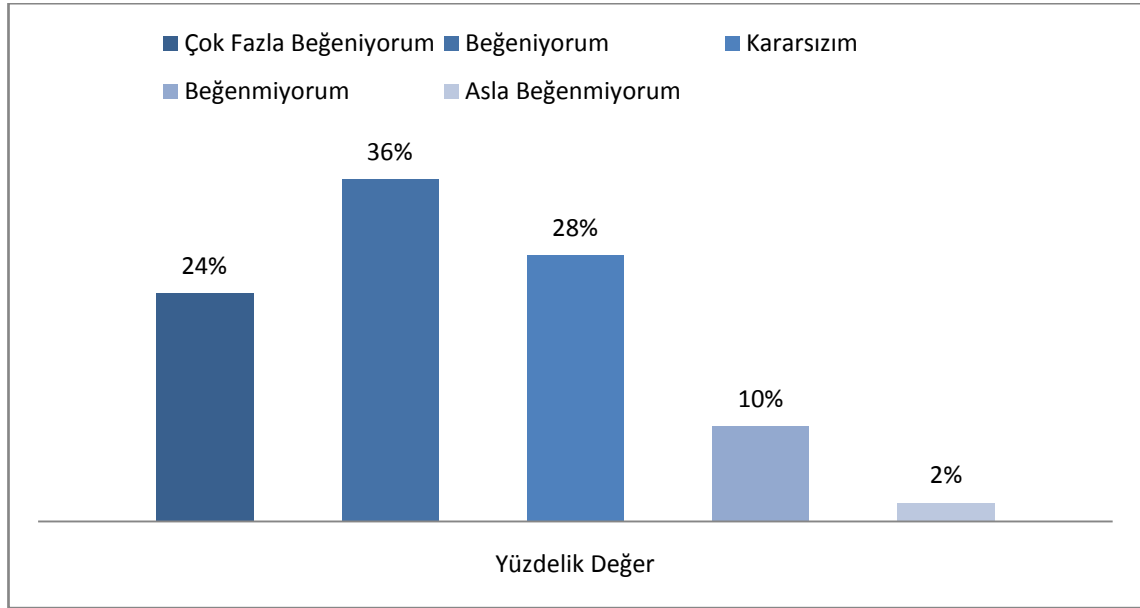
Katılımcıların mimar olup olmama durumu ile Mahabad Bulvarı üzerindeki yapılarda oturma isteği nedeni arasında *Chi-Square* analizine göre, anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$ 'in üzerinde anlamlı değildir). Mimar olan ve olmayan gruplar benzer fikirler sunarak burada da bu ayırımın herhangi bir etkisinin olmadığını göstermiştir (Çizelge 4.12.).

Çizelge 4.12. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların Yapılarda Oturma Nedeni Hakkındaki Görüşleri

Tercih Sebebi	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	$\chi^2=2.274$ $P= 0.605$
Evler Büyük	3	6.5	43	93.5	46	100	
Heybetli	2	11.1	16	88.9	18	100	
Süslemeleri Dikkat Çekici	0	0	4	100.0	4	100	
Konum	1	10.0	9	90.0	10	100	
Diğer	4	18.2	18	81.8	22	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

*Anlamlılık derecesi $p < 0.05$, χ^2 : Chi-Square Değeri

Katılımcılara yöneltilen, '*Mahabad Bulvarı üzerinde bulunan yapıların cephelerini nasıl buluyorsunuz?*' sorusuna verilen cevapların analizi sonucunda, %36'lık kısım yapıların cephelerini beğenirken, %24'i çok fazla beğendiğini ve %28'i kararsız kaldığını, % 10'u beğenmediğini ve %2'lik dilimin ise asla beğenmediğini ifade etmiştir (Şekil 4.2.).

Şekil 4.2. Katılımcıların Yapıları Beğenme Durumuna İlişkin Grafik- *Seri 1: Genel Katılımcı

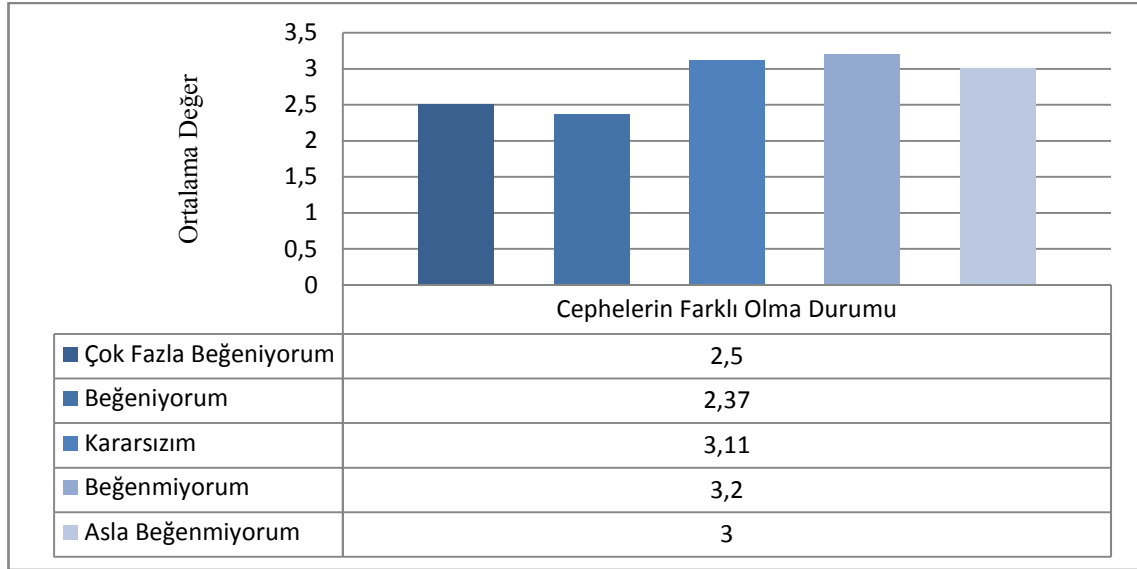
Katılımcıların mimar olup olmama durumu ile Mahabad Bulvarı üzerindeki yapıları beğenme durumu arasında *Chi-Square* analizine göre, anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$ 'in üzerinde anlamlı değildir). Mimar olan ve olmayan gruplar ortak payda da ilerlemektedirler (Çizelge 4.13.).

Beğeni Düzeyi	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
Çok Fazla Beğeniyorum	2	8.4	22	91.6	24	100	
Beğeniyorum	3	8.4	33	91.6	36	100	
Kararsızım	3	10.2	25	89.8	28	100	$X^2=4.454$
Beğenmiyorum	2	20.0	8	80.0	10	100	$P= 0.325$
Asla Beğenmiyorum	0	0	2	100	2	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

Çizelge 4.13. Yapıların Beğeni Durumu Görüşlerin Meslek Durumuna Göre Değerlendirilmesi

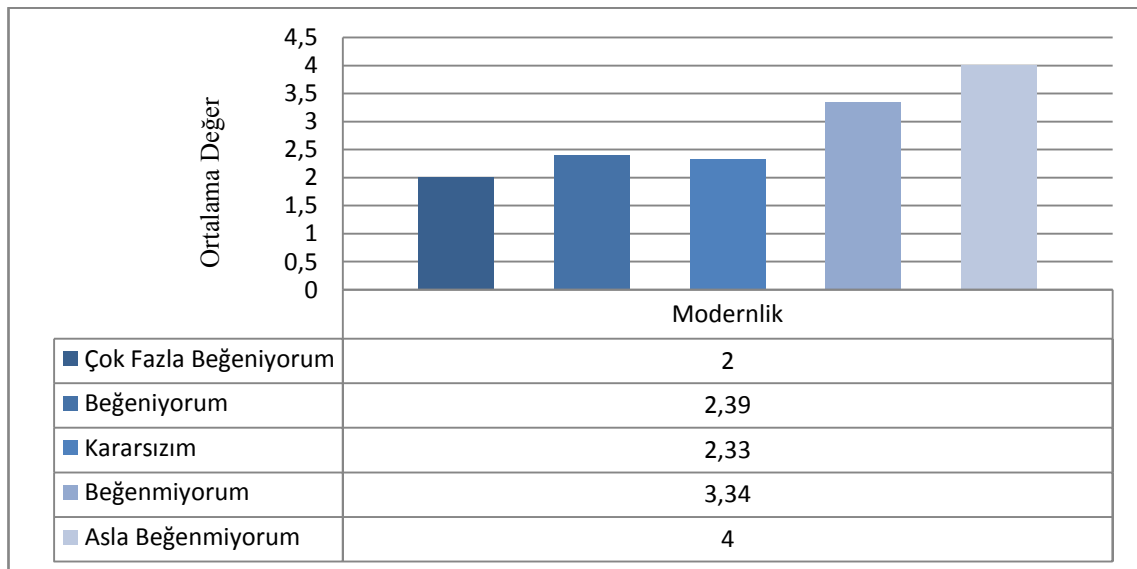
Çalışmada, katılımcılara yöneltilen genel değerlendirme sorularında, 'Bulvardaki binaların cepheleri birbirinden farklıdır.' ve 'Bulvardaki binaların cepheleri süslüdür.' gibi ifadeler verilen cevapların arasındaki farklılıkların anlamlı olup olmadığı tekli varyans analizi (ANOVA) ile test edilmiştir (Çizelge 4.14.). Cephelerin farklı, modern, taklit, uyumlu, sade, belirgin ve pahalı değerlendirmeleri yapılırken beğeni durumu ile kıyaslandığında $p<0.05$ düzeyinde istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir, verilen cevaplar farklılık göstermektedir.

Katılımcıların '*Bulvardaki binaların cepheleri birbirinden farklıdır*' ifadesine yaptıkları yorumların Mahabad Bulvarı'ndaki yapıların beğeni durumu yorumlarına göre farklılık gösterdiği açıkça görülmektedir ($F=4.495$, $p<0.05$ anlamlıdır). Tabloda verilen ortalama değerlere bakıldığında; yapıları çok fazla beğenen ve beğenen katılımcıların, yapıları beğenmeyen, kararsız olan ve asla beğenmeyen katılımcılara oranla farklılık durumuna daha olumlu yaklaştıkları görülmektedir. Katılımcılar bulvardaki bina cephelerini birbirinden farklı bulmaktadırlar ve bu durum cephelerin beğenilmesi üzerinde olumlu bir etkiye sahiptir (Şekil 4.3.)(Çizelge 4.14.).

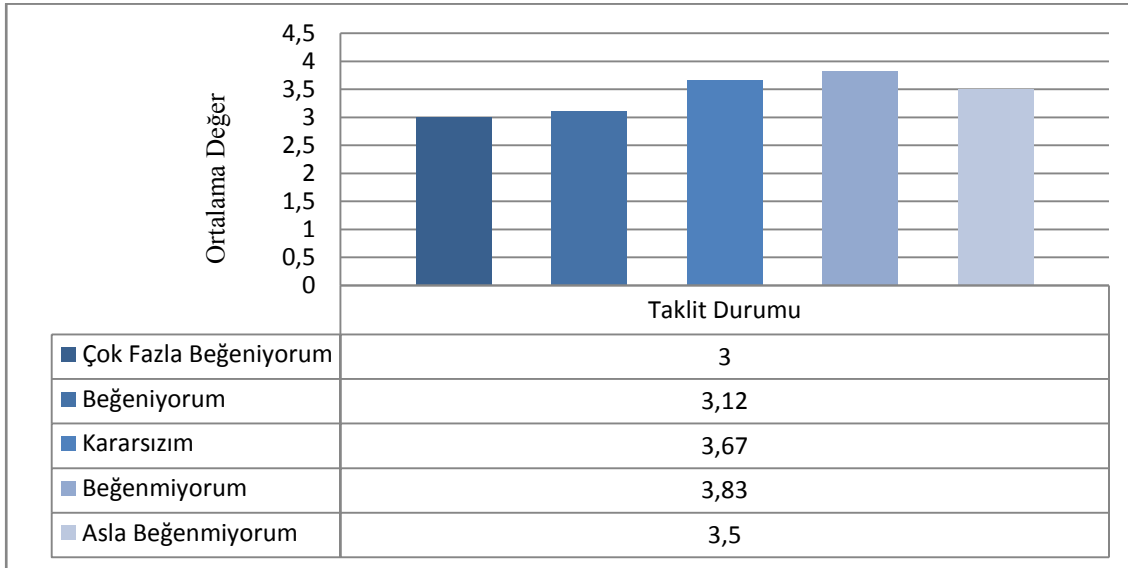
Şekil 4.3. Yapıların Beğeni Durumuna Göre Cephelerin Farklı Olması Hakkındaki Görüşlerin Grafiği - **Seri 1 :** Cephelerin Farklı Olma Durumu

Katılımcıların '*Bulvardaki binaların cepheleri moderndir*' ifadesine yaptıkları yorumların yapıların beğeni durumu yorumlarına göre farklılık gösterdiği görülmektedir ($F=6.937$, $p<0.05$ anlamlıdır). Tabloda verilen ortalama değerlere bakıldığında; yapıları çok fazla beğenen ve beğenen katılımcıların, yapıları beğenmeyen, kararsız olan ve asla beğenmeyen katılımcılara oranla modernlik ifadesine daha olumlu yaklaştıkları görülmektedir. Katılımcılar yapıların cephelerini beğenirken aynı zamanda modern olduğunu düşünmektedirler (Çizelge 4.14.)(Şekil 4.4.).

Şekil 4.4. Yapıların Beğeni Durumuna Göre Modernlik Durumu Hakkındaki Görüşlerin Grafiği - **Seri 1 :** Cephelerin Modernlik Durumu

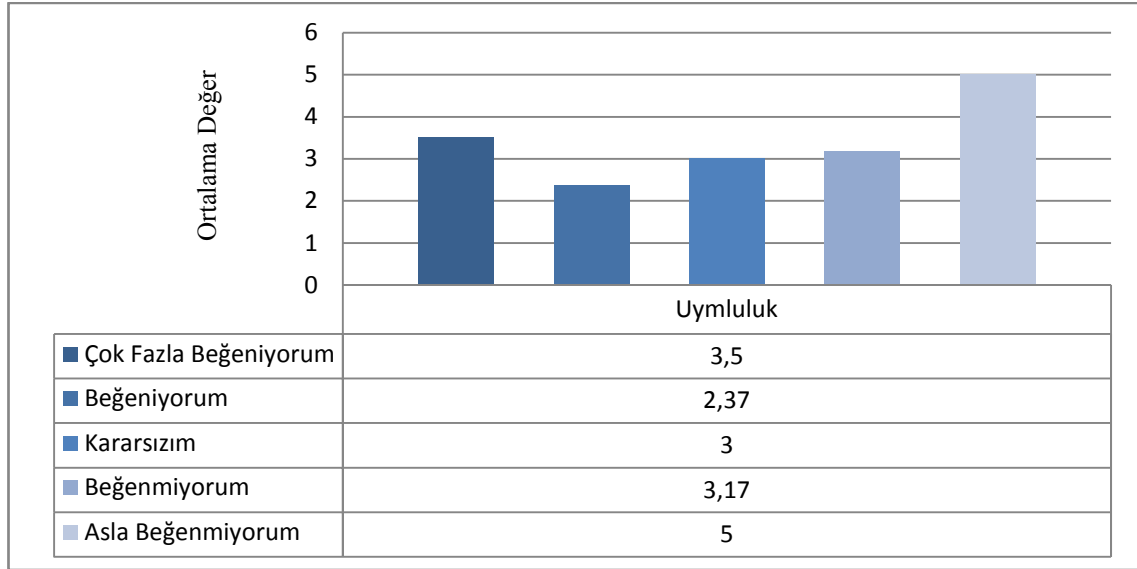
Çizelge 4.14'e göre, katılımcıların '*Bulvardaki binaların cepheleri başka cephelerin taklididir.*' ifadesine yaptığı yorumların beğeni durumuna göre farklılık gösterdiği açıkça görülmektedir ($F=6.583$, $p<0.05$). Tabloda verilen ortalama değerlere bakıldığında; yapıları beğenmeyen, kararsız olan ve asla beğenmeyen katılımcıların, çok fazla beğenen ve beğenen katılımcılara oranla taklit ifadesine daha olumlu yaklaştıkları görülmektedir. Dolayısıyla genel olarak yapıları beğenen katılımcılar binaların taklit olduğunu düşünmemektedir (Şekil 4.5.).

Şekil 4.5. Yapıların Beğeni Durumuna Göre Taklit Durumu Hakkındaki Görüşlerin Grafiği - Seri 1 : Cephelerin Taklit Durumu

Katılımcıların '*Bulvardaki binaların cepheleri birbiriyle uyum göstermektedir.*' ifadesine yaptıkları yorumların yapıları beğeni durumu yorumlarına göre farklılık gösterdiği açıkça görülmektedir ($F=12.282$, $p<0.05$ anlamlıdır). Tabloda verilen ortalama değerlere bakıldığında; yapıları beğenen katılımcıların geri kalana oranla bulvardaki binaları uyumlu buldukları karşımıza çıkmaktadır (Çizelge 4.14.). Beğeni durumu azaldıkça yorumlar sert bir eğriyle negatife dönüşerek yapıların kesin bir dille uyumsuz oldukları katılımcılar tarafından ifade edilmektedir (Şekil 4.6.).

Çizelge 4.14'e göre, katılımcıların '*Bulvardaki binaların cepheleri sadedir.*' ifadesine yaptığı yorumların beğeni durumuna göre farklılık gösterdiği açıkça görülmektedir ($F=6.341$, $p<0.05$). Tabloda verilen ortalama değerlere bakıldığında; yapıları beğenen, kararsız olan ve çok fazla beğenen katılımcıların, beğenmeyen ve asla beğenmeyen katılımcılara oranla sadelik ifadesine daha olumlu yaklaştıkları görülmektedir. Dolayısıyla genel olarak yapıları beğenen katılımcılar binaların aynı zamanda sade olduğunu düşünmemektedir.

Şekil 4.6. Yapıların Beğeni Durumuna Göre Uyumluluk Durumu Hakkındaki Görüşlerin Grafiği - **Seri 1** : Cephelerin Uyum Durumu

Çizelge 4.14'e göre, katılımcıların yapıların gösteriş durumuna olan ifadelerinin beğeni durumuna göre farklılık gösterdiği açıkça görülmektedir ($F=8.104$, $p<0.05$). Tabloda verilen ortalama değerlere bakıldığında; yapıları çok fazla beğenen ve beğenen katılımcıların, yapıları asla beğenmeyen katılımcılara oranla yapıların gösteriş durumuna daha olumlu yaklaştıkları görülmektedir.

Çizelge 4.14'e göre, katılımcıların yapıların belirginlik durumu yapıların beğeni durumuna göre farklılık gösterdiği açıkça görülmektedir ($F=6.999$, $p<0.05$). Tabloda verilen ortalama değerlere bakıldığında; yapıları çok fazla beğenen katılımcıların, beğenmeyen ve asla beğenmeyen katılımcılara oranla; yapıları beğenen katılımcıların ise, beğenmeyen ve asla beğenmeyen katılımcılara oranla yapıların belirginlik durumuna daha olumlu yaklaştıkları görülmektedir.

Katılımcıların yapıların pahalılık durumuna yapılan yorumların, yapıların beğeni durumuna göre farklılık gösterdiği açıkça görülmektedir ($F=9.829$, $p<0.05$). Tabloda verilen ortalama değerlere bakıldığında; yapıları çok fazla beğenen ve beğenen katılımcıların, yapıları beğenmeyen ve asla beğenmeyen katılımcılara oranla; yapıların pahalı olduğunu ifade etmektedirler (Çizelge 4.14.).

Elde edilen veriler doğrultusunda ayrıca, '*Bulvardaki binaların cepheleri kabadır. Bulvardaki binaların cepheleri süslüdür. Bulvardaki binaların cepheleri iddialıdır.*' ifadeleri ile yapıların beğeni durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p>0.05$ 'in üzerinde anlamlı değildir). Yapıları genel olarak beğenen ve beğenmeyen katılımcıların tümü için, yapıların kaba olmadığı, süslü bulunmadığı, iddialı bulunmadığı sonuçlarına ulaşmak mümkündür. Bu

4.BULGULAR VE TARTIŞMA

noktadan hareketle veriler doğrultusunda, yapıları beğenen katılımcıların aynı zamanda yapıları, farklı, modern, taklit olmayan, uyumlu, sade ancak gösterişli, belirgin ve pahalı buldukları söylenebilmektedir.

Çizelge 4.14. Yapıların Beğeni Durumuna Göre Cepheler Hakkındaki Görüşlerin Değerlendirilmesi

Boyutlar	Gruplar	N	$\bar{x}$	F	P	Anlamlı fark
Cephe Farklı Olma Durumu	A) Çok fazla Beğeniyorum	4	2.50	4.495	0.002*	B-C B-D
	B) Beğeniyorum	41	2.37			
	C) Kararsızım	18	3.11			
	D) Beğenmiyorum	35	3.20			
	E) Asla Beğenmiyorum	2	3.00			
	Toplam	100	2.81			
Modernlik Durumu	A) Çok fazla Beğeniyorum	4	2.00	6.937	0.000*	A-D B-C B-D B-E
	B) Beğeniyorum	41	2.39			
	C) Kararsızım	18	2.89			
	D) Beğenmiyorum	35	3.17			
	E) Asla Beğenmiyorum	2	4.50			
	Toplam	100	2.78			
Taklit Durumu	A) Çok fazla Beğeniyorum	4	3.00	6.583	0.000*	A-D B-C B-D
	B) Beğeniyorum	41	3.12			
	C) Kararsızım	18	3.67			
	D) Beğenmiyorum	35	3.83			

	E) Asla Beğenmiyorum	2	3.50			
	Toplam	100	3.47			
Uyumluluk	A) Çok fazla Beğeniyorum	4	3.50	12.282	0.000*	B-C B-D B-E
	B) Beğeniyorum	41	2.37			
	C) Kararsızım	18	3.00			
	D) Beğenmiyorum	35	3.17			
	E) Asla Beğenmiyorum	2	5.00			
	Toplam	100	2.86			
Sadelik	A) Çok fazla Beğeniyorum	4	2.00	6.341	0.000*	A-D A-E B-D B-E
	B) Beğeniyorum	41	2.39			
	C) Kararsızım	18	2.33			
	D) Beğenmiyorum	35	3.34			
	E) Asla Beğenmiyorum	2	4.00			
	Toplam	100	2.73			
Kabalık	A) Çok fazla Beğeniyorum	4	2.25	2.268	0.068	
	B) Beğeniyorum	41	2.51			
	C) Kararsızım	18	2.56			
	D) Beğenmiyorum	35	3.00			
	E) Asla Beğenmiyorum	2	3.50			
	Toplam	100	2.70			

4.BULGULAR VE TARTIŞMA

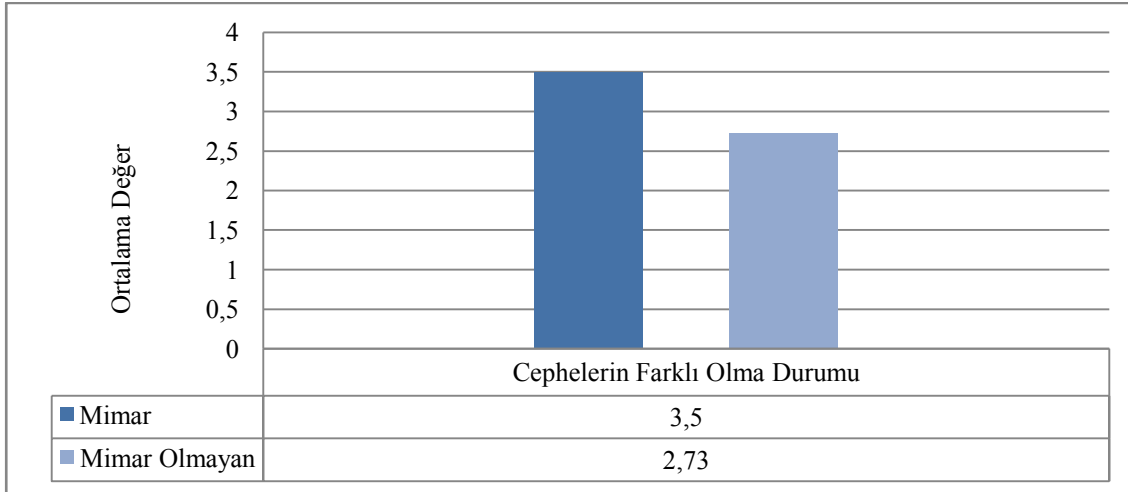
Gösteriş	A) Çok fazla Beğeniyorum	4	2.50	8.104	0.000*	A-E B-E
	B) Beğeniyorum	41	2.39			
	C) Kararsızım	18	3.22			
	D) Beğenmiyorum	35	2.69			
	E) Asla Beğenmiyorum	2	5.00			
	Toplam	100	2.70			
Süslülük	A) Çok fazla Beğeniyorum	4	3.00	1.855	0.125	
	B) Beğeniyorum	41	2.63			
	C) Kararsızım	18	3.22			
	D) Beğenmiyorum	35	2.57			
	E) Asla Beğenmiyorum	2	2.00			
	Toplam	100	2.72			
İddialı	A) Çok fazla Beğeniyorum	4	1.75	2.412	0.054	
	B) Beğeniyorum	41	2.70			
	C) Kararsızım	18	2.50			
	D) Beğenmiyorum	35	3.11			
	E) Asla Beğenmiyorum	2	3.00			
	Toplam	100	2.78			
Belirginlik	A)Çok fazla Beğeniyorum	4	2.00	6.999	0.000*	A-D A-E
	B) Beğeniyorum	41	2.20			B-D

	C) Kararsızım	18	2.56			B-E
	D) Beğenmiyorum	35	2.91			
	E) Asla Beğenmiyorum	2	4.00			
	Toplam	100	2.54			
Pahalılık	A) Çok fazla Beğeniyorum	4	2.00	9.829	0.000*	A-D A-E B-D B-E
	B) Beğeniyorum	41	2.24			
	C) Kararsızım	18	2.78			
	D) Beğenmiyorum	35	3.31			
	E) Asla Beğenmiyorum	2	5.00			
	Toplam	100	2.76			

*Anlamlılık Derecesi $P < 0.05$, $\bar{x}$ Ortalama Değer, N: Frekans F: Anova Özel Sayı, Anamlı Fark Harfler: A/B/C/D/E Beğeni Ölçüleri

Katılımcılara yöneltilen ifadelerin, mimar ve mimar olmayan grup için oluşturduğu farkları görmek için, cephenin biçimsel özellikleri yorumları ve meslek grupları arasındaki farklılıkların anlamlı olup olmadığı tekli varyans analizi (ANOVA) ile test edilmiştir (Çizelge 4.15.). Analiz verilerine göre, katılımcılara sorulan genel değerlendirme sorularında, 'Bulvardaki binaların cepheleri birbirinden farklıdır.' ve 'Bulvardaki binaların cepheleri süslüdür.' ifadelerinin yorumları meslek grupları üzerinden değerlendirildiğinde, $p < 0.05$ düzeyinde istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Mimar olmayan katılımcı grubu mimar olan katılımcı grubuna kıyasla, bulvardaki cepheleri farklı ve süslü bulmaktadırlar.

Çizelge 4.15'e göre, katılımcıların yapıların cephe özelliklerini değerlendirdiği 'Bulvardaki binaların cepheleri birbirinden farklıdır.' ifadesinin analiz sonucunca göre, meslek durumuna göre farklılık göstermektedir ($t=2.373$, $p < 0.05$ anlamlıdır). Tabloda verilen ortalama değerlere bakıldığında; mimar olmayan katılımcıların, mimar olan katılımcılara oranla yapıların cephelerinin farklılık durumuna daha olumlu yaklaştıkları görülmektedir (Şekil 4.7.).

Şekil 4.7. Meslek Durumuna Göre Yapıların Cephelerin Farklı Olması Hakkındaki Görüşlerin Grafiği -
Seri 1 : Cephelerin Farklı Olma Durumu

Çizelge 4.15'e göre, katılımcıların yapıların cephe özelliklerini değerlendirdiği '*Bulvardaki binaların cepheleri süslüdür.*' ifadesinin yorumları, meslek durumuna göre farklılık gösterdiği görülmektedir ($t=2.299$, $p<0.05$ anlamlıdır). Tabloda verilen ortalama değerlere bakıldığında; mimar olmayan katılımcıların, mimar olan katılımcılara oranla yapıların cephelerinin süslülük durumuna daha olumlu yaklaştıkları görülmektedir (Şekil 4.8.).

Çizelge 4.15. Meslek Durumuna Göre Yapıların Cepheleri Hakkındaki Görüşlerin Değerlendirilmesi

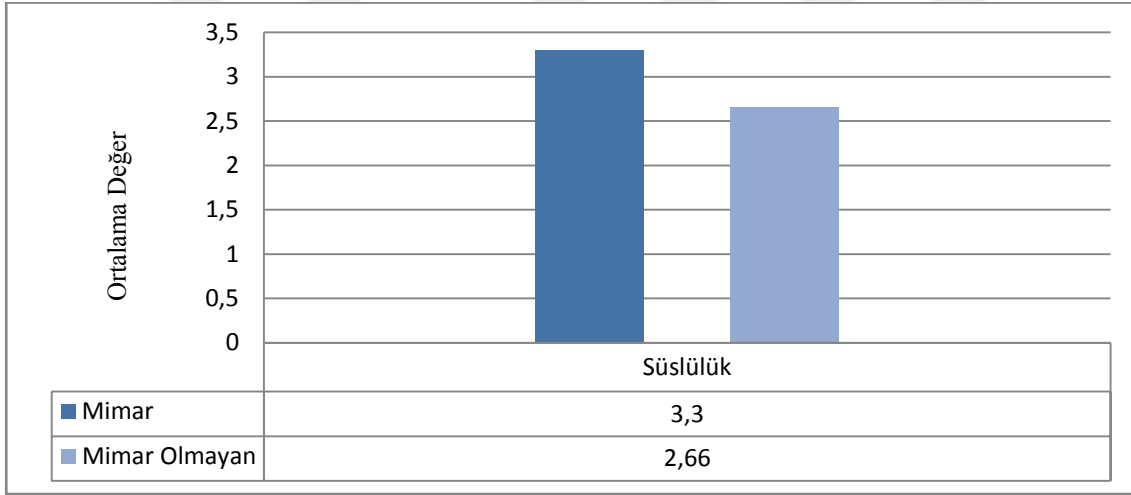
Boyutlar	Gruplar	N	$\bar{x}$	t	P
Cephe Farklı Olma Durumu	Mimar	10	3.50	2.373	0.020*
	Mimar Olmayan	90	2.73		
	Toplam	100			
Modernlik Durumu	Mimar	10	2.90	0.420	0.676
	Mimar Olmayan	90	2.77		
	Toplam	100			
Taklit Durumu	Mimar	10	3.70	1.070	0.287
	Mimar Olmayan	90	3.44		
	Toplam	100			

Uyumluluk	Mimar	10	3.30	1.737	0.086
	Mimar Olmayan	90	2.81		
	Toplam	100			
Sadelik	Mimar	10	3.20	1.408	0.162
	Mimar Olmayan	90	2.68		
	Toplam	100			
Kabalık	Mimar	10	3.10	1.483	0.141
	Mimar Olmayan	90	2.66		
	Toplam	100			
Gösteriş	Mimar	10	3.30	2.128	0.057
	Mimar Olmayan	90	2.63		
	Toplam	100			
Süslülük	Mimar	10	3.30	2.299	0.040*
	Mimar Olmayan	90	2.66		
	Toplam	100			
İddialı	Mimar	10	3.30	1.681	0.096
	Mimar Olmayan	90	2.72		
	Toplam	100			
Belirginlik	Mimar	10	3.10	1.741	0.112
	Mimar Olmayan	90	2.48		
	Toplam	100			
	Mimar	10	3.30	1.459	0.174

Pahalılık	Mimar Olmayan	90	2.70		
	Toplam	100			

*Anlamlılık Derecesi $P < 0.05$, $\bar{x}$ Ortalama Değer, N: Frekans F: Anova Özel Sayı

Çizelge 4.15'e göre, katılımcıların yapıların modernlik, taklit, uyumluluk, sadelik, kabalık, gösteriş, iddialılık, belirginlik ve pahalılık durumu yorumlarının meslek durumuna değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişkisi olmadığı belirlenmiştir ($p > 0.05$ 'in üzerinde anlamlı değildir) (Şekil 4.7.) (Şekil 4.8.). Katılımcıların geneli bu ifadeler için ortak kararlara sahip olup, yapıların modern olduğu, taklit olmadığı, iddialı olmadığı, pahalı bulmadığı ayrıca uyum ve sadelik, kabalık, gösteriş, belirginlik konularında karasız kaldıkları sonuçları görülmektedir (Çizelge 4.15.).

Şekil 4.8. Meslek Durumuna Göre Yapıların Cephelerin Süslülük Durumu Hakkındaki Görüşlerin Grafiği
- Seri 1 : Cephelerin Süslülük Durumu

4.3. Cephelerde Yer Alan Biçimsel Elemanlar ve Özelliklerin Değerlendirilmesine Ait Bulgular

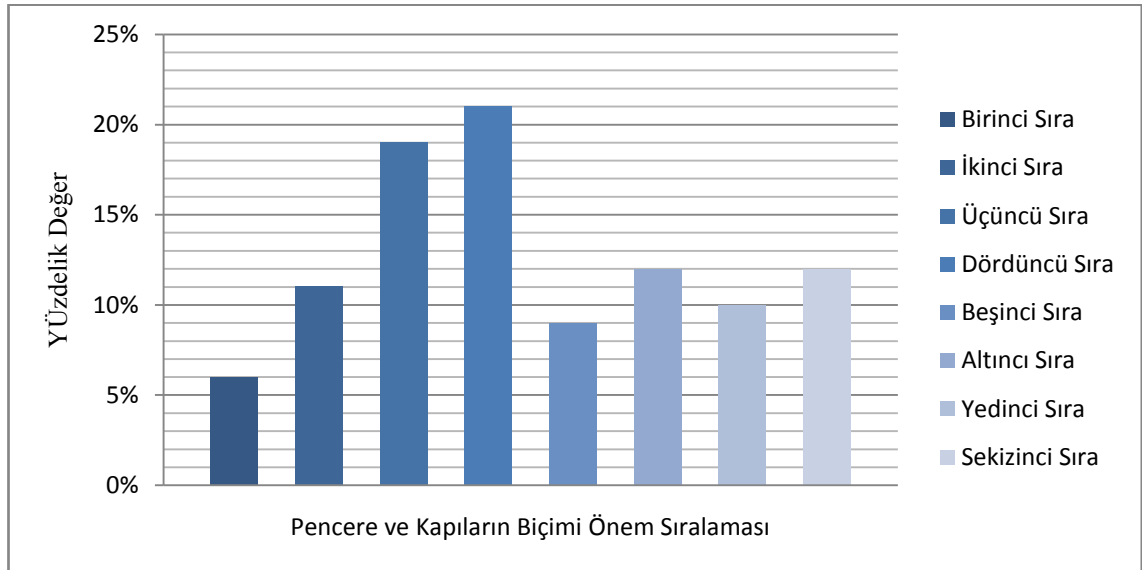
Katılımcılara yöneltilen '*Katalogdaki binalardan ev almak isteseydiniz, almak istediğiniz yapıdaki, dikkat ettiğiniz özellikleri önem sırasına göre sıralayınız.*' sorusunun genel katılımcının sıralaması yüzdelik değerler üzerinden ve meslek gruplarına göre bu durumun istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği yapılan *chi-square* testleri ile değerlendirilmiştir. Sonuç olarak sıralamada önem teşkil eden biçimsel elemanlar ve meslek gruplarına göre yapılan yorumlar bölüm altında verilmiştir.

Katılımcılara yöneltilen soruda ilk ifade pencere ve kapıların biçimsel özelliğinin değerlendirilmesidir. Bu değerlendirme sonucunda biçimsel özelliklerin orta derecede önemli olduğu varsayımı yapmak mümkündür (Çizelge 4.16.).

Çizelge 4.16. Konutların Satın Alınmasında veya Kiralanmasında Pencere ve Kapıların Biçimlerinin Önemi

Pencere ve Kapıların Biçimi İçin Önem Sırası	N	%
1	6	% 6
2	11	%11
3	19	%19
4	21	%21
5	9	%9
6	12	%12
7	10	%10
8	12	%12

Katılımcılardan %21'i, pencere ve kapıların biçimine dikkat edilmesi hususunun dördüncü sırada, %19'u üçüncü sırada, %12'si altıncı sırada, %12'si sekizinci sırada, %11'i ikinci sırada, %10'u yedinci sırada, %9'u beşinci sırada ve %6'sı ise birinci sırada önemli olduğunu değerlendirmişlerdir (Çizelge 4.16.) (Şekil 4.9.).

Şekil 4.9. Pencere ve Kapıların Biçimine İlişkin Önem Sırası - **Seri 1** : Pencere ve Kapıların Biçimi

4.BULGULAR VE TARTIŞMA

Mimar olup olmama durumu ile pencere ve kapı biçiminin önem sırasına verilen puan arasında, *chi-square* analizi sonuçlarına göre, anlamlı bir ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$ anlamlı değildir). Dolayısıyla meslek grupları faktörünün bu seçim yapılırken herhangi bir değişikliğe sebep olmadığı gözlemlenmektedir (Çizelge 4.17.).

Çizelge 4.17. Pencere ve Kapıların Biçimine Dikkat Edilmesine İlişkin Önem Sırası ile Mimar Olup Olmama Durumu Arasındaki İlişki

Tercih Sebebi	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
1	0	0	6	100	6	100	$X^2=6.299$ $P= 0.505$
2	0	0	11	100	11	100	
3	2	10.5	17	89.5	19	100	
4	3	14.3	18	85.7	21	100	
5	2	22.2	7	77.8	9	100	
6	1	8.3	11	91.7	12	100	
7	2	20.0	8	80	10	100	
8	0	0	12	100	12	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

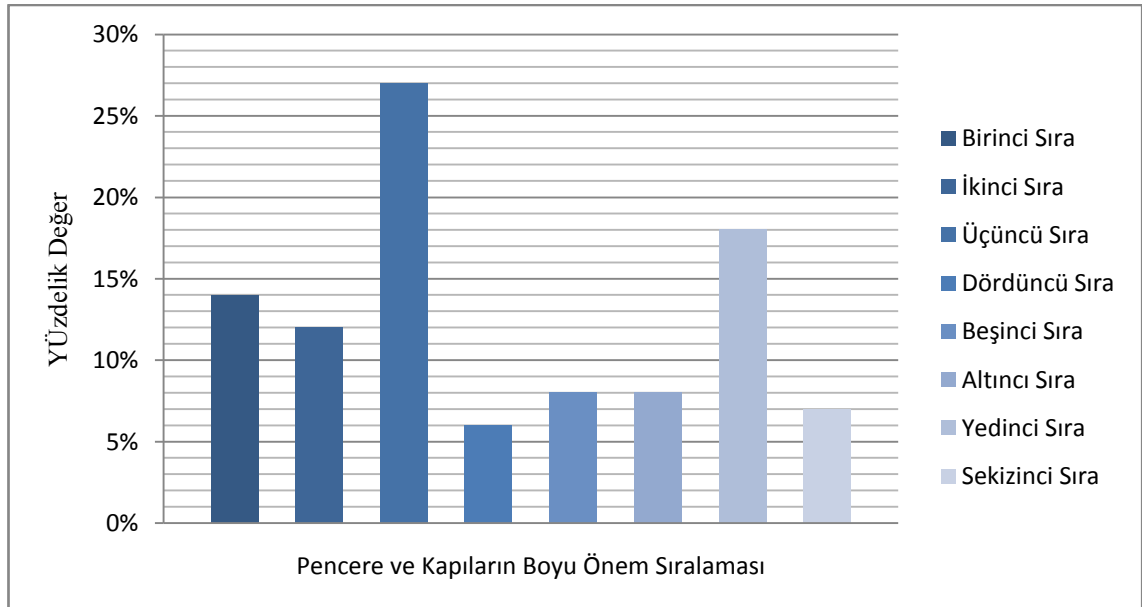
*Anlamlılık derecesi $p< 0.05$

Katılımcılara yöneltilen “Katalogdaki binalardan ev almak istenilseydi almak istenilen yapıda dikkat edilen özellikler sıralamasında “*pencere ve kapıların boyuna dikkat edilmesi*” şeklindeki soruda biçimsel özelliklerin farkındalığı incelenmiştir (Çizelge 4.18.). Bu değerlendirme sonucunda biçimsel özelliklerin orta derecede önemli olduğu varsayımı yapmak mümkündür ancak sıralama sonuçlarıncı biçimindense boyunun daha önemli olduğunu sonucuna ulaşılabilmektedir (Çizelge 4.17.)(Çizelge 4.18.).

Çizelge 4.18. Pencere ve Kapıların Boyuna Dikkat Edilmesine İlişkin Önem Sırasının Dağılımı

Önem sırası	n	%
1	14	% 14
2	12	% 12
3	27	% 27
4	6	% 6
5	8	% 8
6	8	% 8
7	18	% 18
8	7	% 7

Katılımcılardan %27'si, pencere ve kapıların boyuna dikkat edilmesi hususunun üçüncü sırada, %18'i yedinci sırada, %14'ü birinci sırada, %12'si ikinci sırada, %8'i beşinci sırada, %8'i altıncı sırada, %7'si sekizinci sırada ve %6'sı ise dördüncü sırada önemli olduğunu değerlendirmişlerdir (Çizelge 4.18.) (Şekil 4.10.).

Şekil 4.10. Pencere ve Kapıların Boyuna Dikkat Edilmesine İlişkin Önem Sırasının Grafiği - **Seri 1** : Pencere ve Kapıların Boyu

4.BULGULAR VE TARTIŞMA

Mimar olup olmama durumu ile pencere ve kapı boyunun önem sırasına verilen puan arasında, *chi-square* analizi sonuçlarına göre anlamlı bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$ için anlamlıdır). Mimar olan katılımcılar mimar olmayan katılımcılara oranla yapı satın alınırken pencere ve kapı boyunu önemli görmektedirler. Mimar olan katılımcıların pencere ve kapı boyunun önem sırası puanı azaldıkça yüzdelik artış göstermekte iken mimar olmayan katılımcılarda ise pencere ve kapı boyunun önem sırası puanı artıkça yüzdelik artış göstermektedir (Çizelge 4.19.).

Çizelge 4.19. Pencere ve Kapıların Boyuna Dikkat Edilmesine İlişkin Önem Sırası ile Mimar Olup Olmama Durumu Arasındaki İlişki

Tercih Sebebi	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
1	2	14.3	12	85.7	14	100	$X^2=14.749$ $P= 0.039^*$
2	1	8.3	11	91.7	12	100	
3	3	11.1	24	88.9	27	100	
4	3	50.0	3	50.0	6	100	
5	0	0	8	100	8	100	
6	1	12.5	7	87.5	8	100	
7	0	0	18	100	18	100	
8	0	0	7	100	7	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

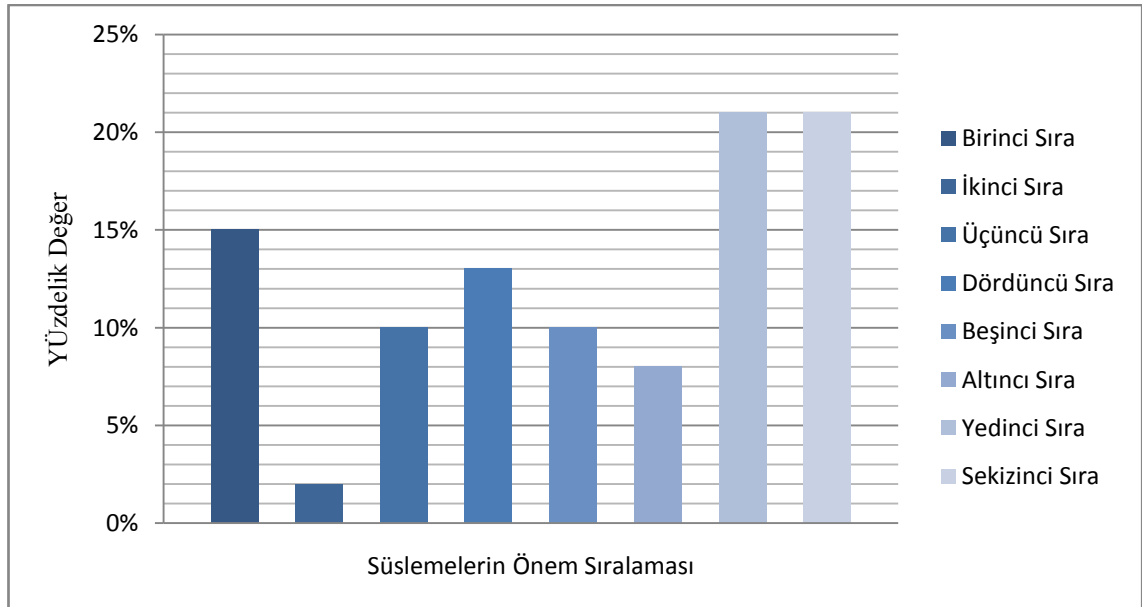
*Anlamlılık derecesi $p< 0.05$

Katılımcılara yöneltilen “Katalogdaki binalardan ev almak istenilseydi almak istenilen yapıda dikkat edilen özellikler sıralamasında “*süslemelere dikkat edilmesi*” şeklindeki soruda biçimsel özelliklerin farkındalığı incelenmiştir (Şekil 4.10.). Bu ifade genel katılımcı için, veriler doğrultusunda en az önemli biçimsel özelliklerden bir tanesi olarak ortaya çıkmaktadır.

Çizelge 4.20. Süslemelere Dikkat Edilmesine İlişkin Önem Sırasının Dağılımı

Önem sırası	n	%
1	15	% 15
2	2	% 2
3	10	% 10
4	13	% 13
5	10	% 10
6	8	% 8
7	21	% 21
8	21	% 21

Katılımcılardan %21'i, süslemeler dikkat edilmesi hususunun yedinci sırada, %21'i sekizinci sırada, %15'i birinci sırada, %13'ü dördüncü sırada, %10'u üçüncü sırada, %10'u beşinci sırada, %8'i altıncı sırada ve %2'si ise ikinci sırada önemli olduğunu değerlendirmişlerdir (Çizelge 4.20.).

Şekil 4.11. Dikkat Edilmesine İlişkin Önem Sırasının Grafiği - **Seri 1 : Süslemeler**

Mimar olup olmama durumu ile süslemelerin önem sırasına verilen puan arasında, *chi-square* analizine göre, anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$ için anlamlı değildir).

Dolayısıyla meslek grupları faktörünün bu seçim yapılırken herhangi bir değişikliğe sebep olmadığı gözlemlenmektedir (Çizelge 4.21.).

Çizelge 4.21. Süslemelere Dikkat Edilmesine İlişkin Önem Sırası ile Mimar Olup Olmama Durumu Arasındaki İlişki

Tercih Sebebi	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
1	1	6.7	14	93.3	15	100	
2	0	0	2	100	2	100	
3	0	0	10	100	10	100	
4	0	0	13	100	13	100	X ² =10.013 P= 0.188
5	3	30.0	7	70.0	10	100	
6	1	12.5	7	87.5	8	100	
7	1	4.8	20	95.2	21	100	
8	4	19.0	17	81.0	21	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

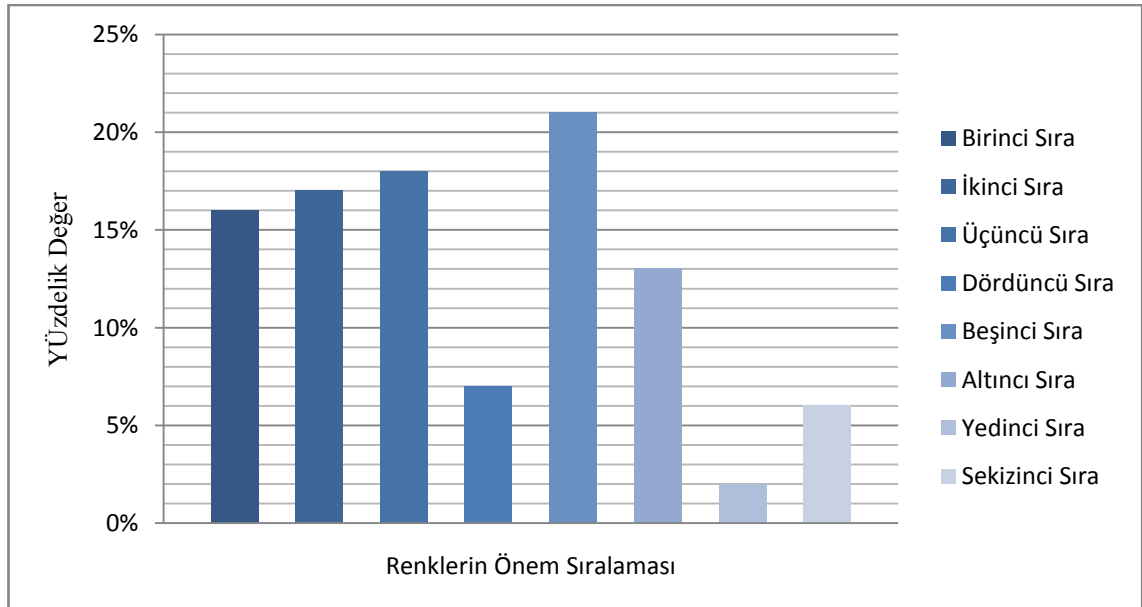
*Anlamlılık derecesi p< 0.05

Katılımcılara yöneltilen “Katalogdaki binalardan ev almak istenilseydi almak istenilen yapıda dikkat edilen özellikler sıralamasında *“renklere dikkat edilmesi”* şeklindeki biçimsel özelliğin değerlendirilmesinde yüzdelik oranlara bakıldığında renk hususunun, süslemelerden önemli ancak pencere kapı boy ve biçiminden daha az önemli olduğu görülmektedir (Çizelge 4.22.).

Çizelge 4.22. Renklere Dikkat Edilmesine İlişkin Önem Sırasının Dağılımı

Önem sırası	n	%
1	16	16
2	17	17
3	18	18
4	7	7
5	21	21
6	13	13
7	2	2
8	6	6

Katılımcılardan %21'i, renklere dikkat edilmesi hususunun beşinci sırada, %18'i üçüncü sırada, %17'si ikinci sırada, %16'sı birinci sırada, %13'ü altıncı sırada, %7'si dördüncü sırada, %6'sı sekizinci sırada ve %2'si ise yedinci sırada önemli olduğunu değerlendirmişlerdir (Şekil 4.12.).

Şekil 4.12. Renklere Dikkat Edilmesine İlişkin Önem Sırasının Grafiği - **Seri 1** : Renkler

Mimar olup olmama durumu ile renklerin önem sırasına verilen puan arasında, *chi-square* analizine göre anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Dolayısıyla meslek

grupları faktörünün bu seçim yapılırken herhangi bir değişikliğe sebep olmadığı gözlemlenmektedir (Çizelge 4.23.).

Çizelge 4.23. Çıkmalara Dikkat Edilmesine İlişkin Önem Sırası ile Mimar Olup Olmama Durumu Arasındaki İlişki

Tercih Sebebi	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
1	0	0	16	100	16	100	
2	2	11.8	15	88.2	17	100	
3	4	22.2	14	77.8	18	100	
4	0	0	7	100	7	100	X ² =10.883 P= 0.144
5	1	4.8	20	95.2	21	100	
6	2	15.4	11	84.6	13	100	
7	1	50.0	1	50.0	2	100	
8	0	0	6	100	6	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

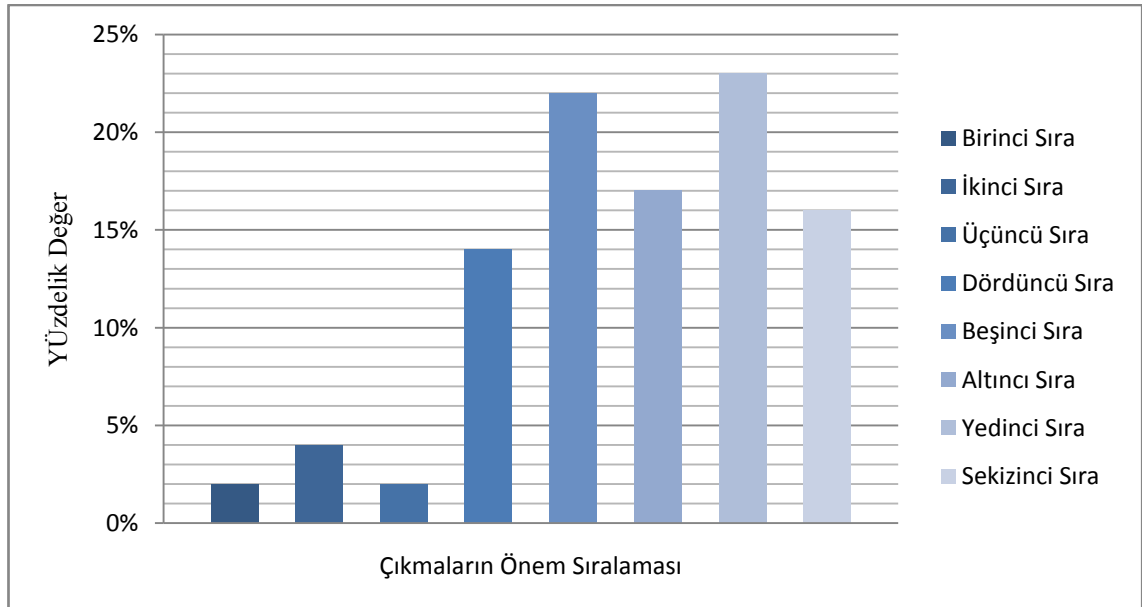
*Anlamlılık derecesi p< 0.05

Katılımcılara yöneltilen “Katalogdaki binalardan ev almak istenilseydi almak istenilen yapıda dikkat edilen özellikler sıralamasında “*çıkmalara dikkat edilmesi*” şeklindeki soruda çıkma biçiminin önem sıralaması incelenmiştir. Veriler doğrultusunda bu özelliğin en az önemli olan biçimsel özelliklerden biri olduğu ortaya çıkmaktadır (Çizelge 4.24.).

Çizelge 4.24. Çıkmalara Dikkat Edilmesine İlişkin Önem Sırasının Dağılımı

Önem Sırası	n	%
1	2	2
2	4	4
3	2	2
4	14	14
5	22	22
6	17	17
7	23	23
8	16	16

Katılımcılardan %23'ü, çıkmalara dikkat edilmesi hususunun yedinci sırada, %22'si beşinci sırada, %17'si altıncı sırada, %16'sı sekizinci sırada, %14'ü dördüncü sırada, %4'ü ikinci sırada, %2'si birinci sırada ve %2'si ise üçüncü sırada önemli olduğunu değerlendirmişlerdir (Çizelge 4.24.)(Şekil 4.13.).

Şekil 4.13. Çıkmalara dikkat Edilmesine İlişkin Önem Sırasının Grafiği - **Seri 1** : Çıkmalar

4.BULGULAR VE TARTIŞMA

Mimar olup olmama durumu ile çıkmaların önem sırasına verilen puan arasında anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Dolayısıyla meslek grupları faktörünün bu seçim yapılırken herhangi bir değişikliğe sebep olmadığı gözlemlenmektedir (Çizelge 4.25.).

Çizelge 4.25. Çıkmalara Dikkat Edilmesine İlişkin Önem Sırası ile Mimar Olup Olmama Durumu Arasındaki İlişki

Tercih Sebebi	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
1	1	50.0	1	50.0	2	100	
2	1	25.0	3	75.0	4	100	
3	0	0	2	100.0	2	100	
4	1	7.1	13	92.9	14	100	$X^2=7.868$ $P= 0.344$
5	1	4.5	21	95.5	22	100	
6	2	11.8	15	88.2	17	100	
7	1	4.3	22	95.7	23	100	
8	3	18.8	13	81.3	16	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

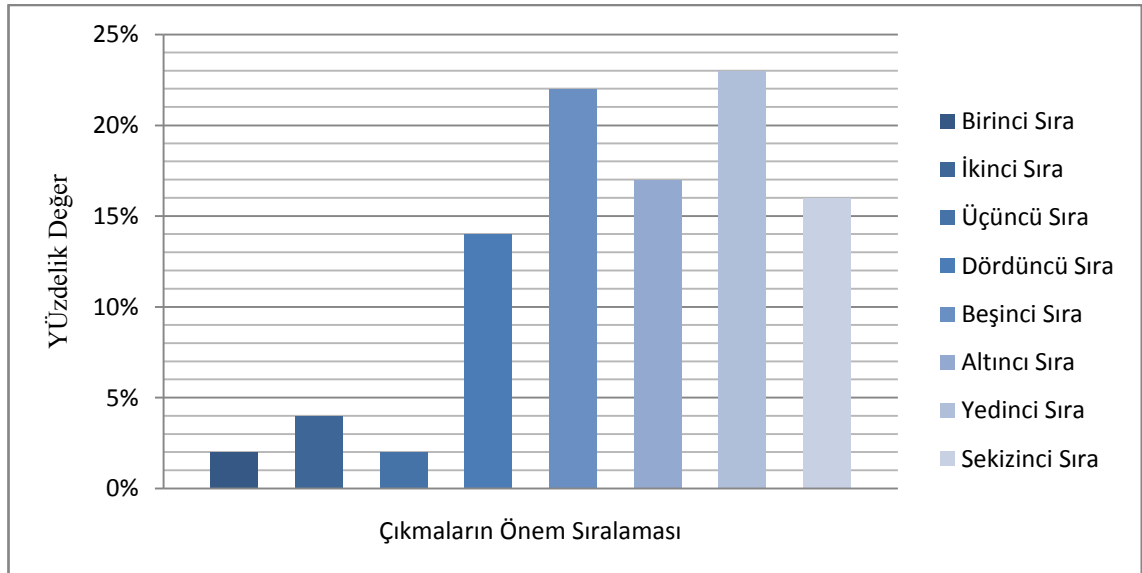
*Anlamlılık derecesi $p< 0.05$

Katılımcılara yöneltilen “Katalogdaki binalardan ev almak istenilseydi almak istenilen yapıda dikkat edilen özellikler sırasında *“desen ve motiflere dikkat edilmesi”* şeklindeki soruda biçimsel özelliklerin farkındalığı incelenmiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda görülmektedir ki desen ve motifler biçimsel özelliği önem sıralamasında aşağılarda olmakla beraber çıkmalar biçimsel özelliğinden daha fazla önemli olduğu gözlenmektedir.

Çizelge 4.26. Desen ve Motiflere Dikkat Edilmesine İlişkin Önem Sırasının Dağılımı

Önem Sırası	n	%
1	10	10
2	17	17
3	8	8
4	16	16
5	14	14
6	19	19
7	6	6
8	10	10

Katılımcılardan %19'u, desen ve motiflere dikkat edilmesi hususunun altıncı sırada, %17'si ikinci sırada, %16'sı dördüncü sırada, %14'ü beşinci sırada, %10'u birinci sırada, %10'u sekizinci sırada, %8'i üçüncü sırada ve %6'sı yedinci sırada önemli olduğunu değerlendirmişlerdir (Çizelge 4.26.).

Şekil 4.14. Desen ve Motiflere Dikkat Edilmesi İlişkin Önem Sırasının Grafiği - **Seri 1** : Desen ve Motifler

4.BULGULAR VE TARTIŞMA

Mimar olup olmama durumu ile desen ve motiflere dikkat edilmesi önem sırasına verilen puan arasında anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Dolayısıyla meslek grupları faktörünün bu seçim yapılırken herhangi bir değişikliğe sebep olmadığı gözlemlenmektedir (Çizelge 4.27.)(Şekil 4.14.).

Çizelge 4.27. Desene ve Motiflere Dikkat Edilmesine İlişkin Önem Sırası ile Mimar Olup Olmama Durumu Arasındaki İlişki

Tercih Sebebi	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
1	1	10.0	9	90.0	10	100	$X^2=7.534$ $P= 0.375$
2	3	17.6	14	82.4	17	100	
3	0	0	8	100.0	8	100	
4	0	0	16	100.0	16	100	
5	1	7.1	13	92.9	14	100	
6	2	10.5	17	90.5	19	100	
7	2	33.3	4	66.7	6	100	
8	1	10.0	9	90.0	10	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

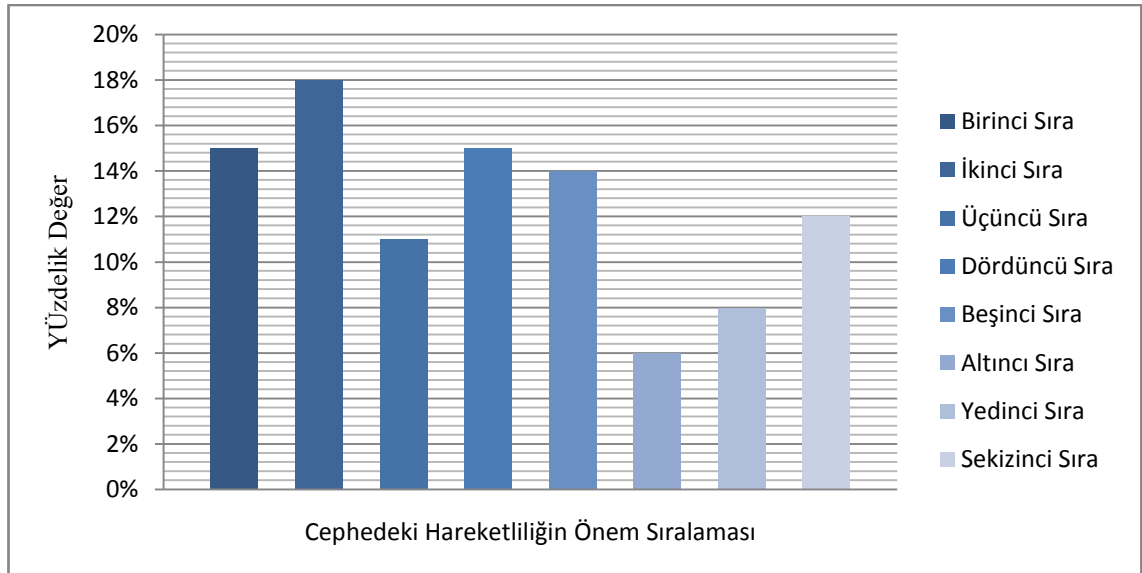
*Anlamlılık derecesi $p< 0.05$

Katılımcılara yöneltilen “Katalogdaki binalardan ev almak istenilseydi almak istenilen yapıda dikkat edilen özellikler sırasında *“cephedeki hareketliliğe dikkat edilmesi”* şeklindeki soruda biçimsel özelliklerin farkındalığı incelenmiştir (Çizelge 4.28.). Analiz sonuçlarına göre cephedeki hareketlilik en önemli biçimsel özellik olarak ortaya çıkmaktadır. Kullanıcının cephelerde hareket görmek istediği ancak bu hareket olgusunun renk, süsleme veya motiflerle değil, yapı elemanlarının şekillenmesiyle elde edilmesini istediğini sonucuna varmak mümkündür (Çizelge 5.28.) (Çizelge 4.26.) (Çizelge 4.24.).

Çizelge 4.28. Cephedeki Hareketliliğe Dikkat Edilmesine İlişkin Önem Sırasının Dağılımı

Önem Sırası	n	%
1	15	15
2	18	18
3	11	11
4	15	15
5	14	14
6	6	6
7	8	8
8	12	12

Katılımcılardan %18'i, cephedeki hareketliliğe dikkat edilmesi hususunun ikinci sırada, %15'i birinci sırada, %15'i dördüncü sırada, %14'ü beşinci sırada, %12'si sekizinci sırada, %11'i üçüncü sırada, %8'i yedinci sırada ve %6'sı ise altıncı sırada önemli olduğunu değerlendirmişlerdir (Çizelge 4.28.).

Şekil 4.15. Cephedeki Hareketliliğe Dikkat Edilmesine İlişkin Önem Sırasının Grafiği - Seri 1 : Cephedeki Hareketlilik

4.BULGULAR VE TARTIŞMA

Mimar olup olmama durumu ile cephedeki hareketliliğe dikkat edilmesi hususuna verilen önem sırasına verilen puan arasında anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Dolayısıyla meslek grupları faktörünün bu seçim yapılırken herhangi bir değişikliğe sebep olmadığı gözlemlenmektedir (Çizelge 4.29.).

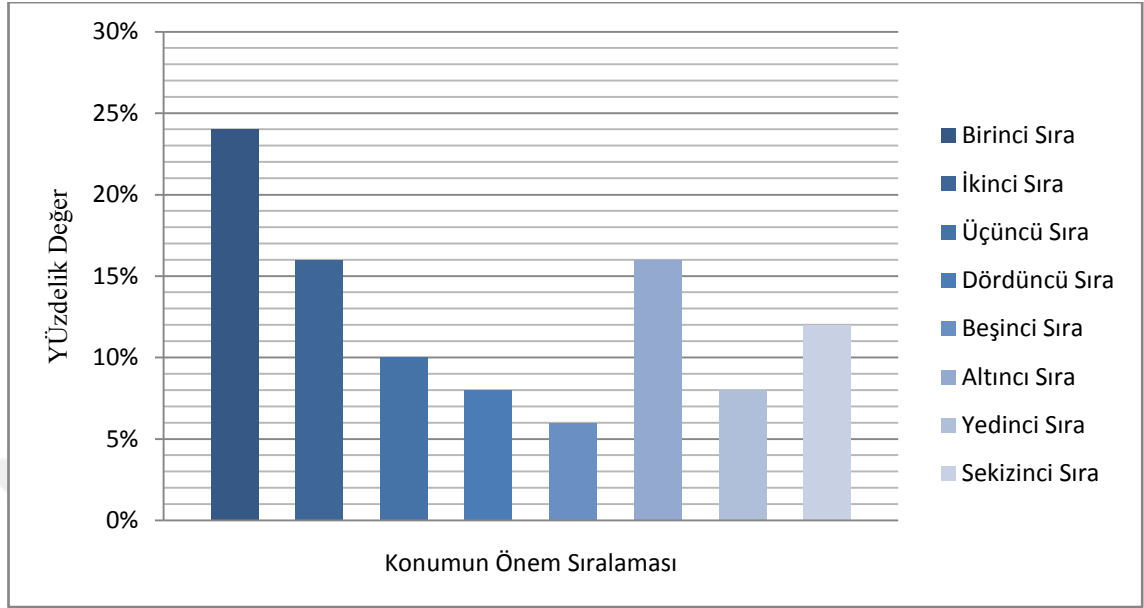
Çizelge 4.29. Cephedeki Hareketliliğe Dikkat Edilmesine İlişkin Önem Sırası ile Mimar Olup Olmama Durumu Arasındaki İlişki

Tercih Sebebi	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
1	3	20.0	12	80.0	15	100	$X^2=4.593$ $P= 0.710$
2	1	5.3	18	94.7	19	100	
3	0	0	11	100.0	11	100	
4	2	13.3	13	86.7	15	100	
5	2	14.3	12	85.7	14	100	
6	0	0	6	100.0	6	100	
7	1	12.5	7	87.5	8	100	
8	1	8.3	11	91.7	12	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

*Anlamlılık derecesi $p< 0.05$

Katılımcılara yöneltilen “Katalogdaki binalardan ev almak istenilseydi almak istenilen yapıda dikkat edilen özellikler sırasında “*konumuna dikkat edilmesi*” şeklindeki soruda sosyal statü incelenmiştir. Konum değerlendirmesi bu noktada özellikle biçimsel değerlendirmelerin arasında sıralandırılması istenmiştir. Böylelikle cephesel özelliklerin konum özelliği karşısında hangi önem seviyesinde olduğunu görmek istenmiştir. Elde edilen verilerin sonucuna göre konum bütün biçimsel özelliklerin üstünde sıralanmıştır (%24) ancak geri kalan % 76 konum özelliğini yoğunluklu olarak üst sıralarda olmakla beraber daha az önemli kabul etmiştir. Bu doğrultuda sadece konum ya da sadece biçimsel özellikler önemlidir sonucuna varmak mümkün

değildir. Konum biçimsel özelliklerin yanında hemen hemen aynı seviyelerde önem teşkil eden bir özellik olarak ortaya çıkmaktadır (Çizelge 4.30.).

Şekil 4.16. Yapıların Konumuna Dikkat Edilmesine İlişkin Önem Sırasının Grafiği - **Seri 1** : Desen ve Motifler

Katılımcılardan %24'ü, konumuna dikkat edilmesi hususunun birinci sırada, %16'sı ikinci sırada, %16'sı altıncı sırada, %12'si sekizinci sırada, %10'u üçüncü sırada, %8'i dördüncü sırada, %8'i yedinci sırada ve %6'sı ise beşinci sırada önemli olduğunu değerlendirmişlerdir (Çizelge 4.30.).

Çizelge 4.30. Konumuna Dikkat Edilmesine İlişkin Önem Sırasının Dağılımı

Önem Sırası	n	%
1	24	24
2	16	16
3	10	10
4	8	8
5	6	6
6	16	16
7	8	8
8	12	12

4.BULGULAR VE TARTIŞMA

Mimar olup olmama durumu ile süslemelerin önem sırasına verilen puan arasında anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Dolayısıyla meslek grupları faktörünün bu seçim yapılırken herhangi bir değişikliğe sebep olmadığı gözlemlenmektedir (Çizelge 4.31.).

Çizelge 4.31. Yapıların Satın Alınması Durumunda Yapıların Konumuna Dikkat Edilmesine İlişkin Önem Sırası ile Mimar Olup Olmama Durumu Arasındaki İlişki

Tercih Sebebi	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
1	2	8.3	22	91.7	24	100	
2	2	12.5	14	87.5	16	100	
3	1	10.0	9	90.0	10	100	
4	1	12.5	7	87.5	8	100	X ² =4.512 P= 0.766
5	1	16.7	5	83.3	6	100	
6	1	6.3	15	93.7	16	100	
7	2	25.0	6	75.0	8	100	
8	2	0	12	100.0	12	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

*Anlamlılık derecesi $p < 0.05$

Sonuç olarak, yukarıda çizelgelerde gösterilen değerlendirmelerin sonucunda, genel olarak meslek faktörünün tercihleri etkilemediği gözlenmektedir. Belirtilen yüzdeliklere göre statü kapsamında incelen, konumuna dikkat edilmesi hususunun katılımcıların %24'ünün tercihiyle birinci sırada,biçimsel özelliklerin farkındalığı kapsamında incelenen,cephedeki hareketliliğe dikkat edilmesi hususunun katılımcılardan %18'inin tercihiyle ikinci sırada, pencere ve kapıların boyuna dikkat edilmesi hususunun katılımcılardan %27'sinin tercihiyle üçüncü sırada,pencere ve kapıların biçimine dikkat edilmesi hususunun katılımcılardan %21'inin tercihiyle dördüncü sırada, renklere dikkat edilmesi hususunun katılımcılardan %21'inin tercihiyle beşinci sırada,desen ve motiflere dikkat edilmesi hususunun katılımcılardan %19'unun tercihiyle altıncı sırada, çıkmalara dikkat edilmesi hususunun katılımcılardan

%23'ünün tercihiyle yedinci sırada,süslemeler dikkat edilmesi hususunun katılımcılardan %21'inintercihiyle sekizinci sırada olduğu söylenebilmektedir. Bu sıralamalara göre meslek faktörü önemli olmaksızın genel katılımcının Mahabad Bulvarı'nı öncelikle konumu gereği tercih ettiği daha sonra biçimsel özelliklere baktığını bu özelliklerden en önemlilerinin cephedeki hareketlilik ve pencere ve kapıların boy ve biçim hususları olduğu görülmektedir.

4.4. Biçimsel Önem Değerlendirmelerinde Anlamsal Farklılaşma Ölçütü Beğeni

Çalışmanın bu bölümünde önem sıralamalarının değerledirmeleri beğeni değişkenine göre varyans analizi (ANOVA) ile biçimsel ve anlamsal özelliklerin beğenisi değerlendirilmiş, $p<0.05$ düzeyinde istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olup olmadığına bakılmıştır. Anlamsal ve biçimsel farklılaşma terimleri, katılımcılar tarafından 1'den 5'e farklılaşma ölçeği kullanılarak değerlendirilmiştir (1 Olumlu - 5 Olumsuz).

Çizelge 4.32'ye göre, katılımcıların Mahabad Bulvar'ındaki yapıların desene ve motiflerin önem derecesi durumu Mahabad Bulvar'ındaki yapıların beğeni durumuna göre farklılık gösterdiği gözlenebilmektedir ($F=5.033$, $p<0.05$ için anlamlıdır). Tabloda verilen ortalama değerlere bakıldığında; yapıları beğenmeyen katılımcıların, yapıları çok fazla beğenen ve beğenen katılımcılara oranla, yapılarda desen ve motiflerin daha önemli olduğunu ifade etmektedirler (Şekil 4.17.).

Katılımcıların Mahabad Bulvar'ındaki yapıların “pencere ve kapıların biçimi”, “pencere ve kapıların boyu”, “süslemeler”, “renkler”, “çıkıntılar”, “cephedeki hareketlilik” önem derecesi durumu Mahabad Bulvar'ındaki yapıların beğeni durumuna göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0.05$ için anlamlı değildir) (Çizelge 4.32.).

Çizelge 4.32. Yapıların Beğeni Durumuna Göre Dikkat Edilen Hususun Önem Derecesine İlişkin Görüşlerin Değerlendirilmesi

Boyutlar	Gruplar	N	$\bar{x}$	F	P	Anlamlı fark
Pencere ve Kapı Biçimi	A) Çok fazla Beğeniyorum	4	5.00	1.611	0.178	
	B) Beğeniyorum	41	4.32			
	C) Kararsızım	18	5.44			
	D) Beğenmiyorum	35	4.34			
	E) Asla Beğenmiyorum	2	2.50			
	Toplam	100	4.52			
Pencere ve Kapı Boyu	A) Çok fazla Beğeniyorum	4	4.00	1.799	0.135	
	B) Beğeniyorum	41	4.46			
	C) Kararsızım	18	4.89			
	D) Beğenmiyorum	35	3.46			
	E) Asla Beğenmiyorum	2	2.50			
	Toplam	100	4.13			
Süslemeler	A) Çok fazla Beğeniyorum	4	2.50	1.422	0.233	
	B) Beğeniyorum	41	5.05			
	C) Kararsızım	18	5.22			
	D) Beğenmiyorum	35	5.46			
	E) Asla Beğenmiyorum	2	6.00			
	Toplam	100	5.14			

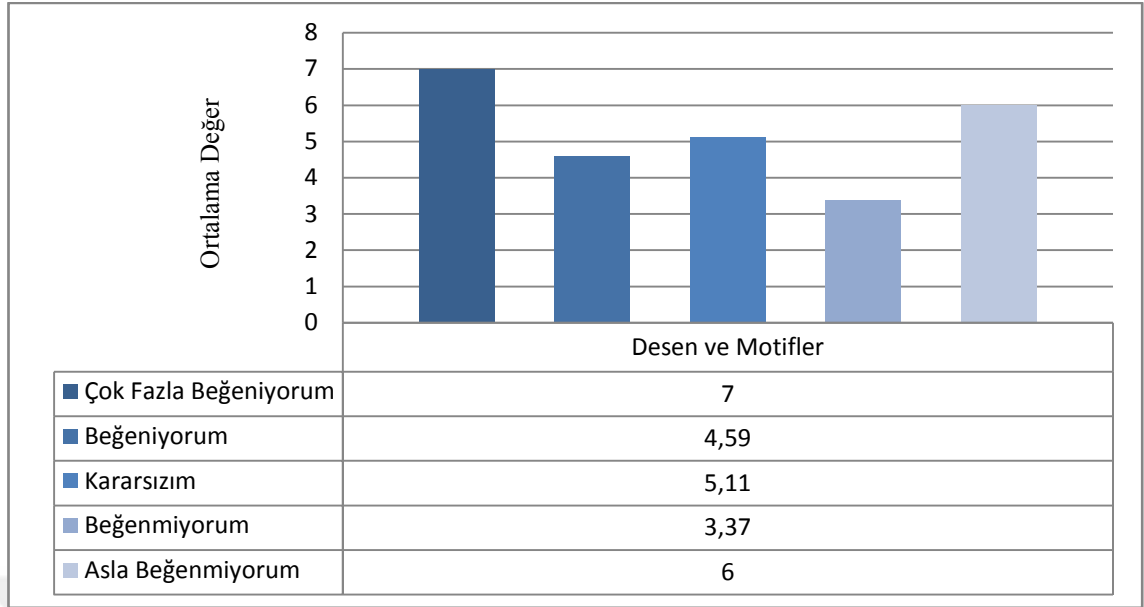
Renkler	A) Çok fazla Beğeniyorum	4	5.00	0.871	0.485	
	B) Beğeniyorum	41	3.80			
	C) Kararsızım	18	3.22			
	D) Beğenmiyorum	35	3.80			
	E) Asla Beğenmiyorum	2	5.00			
	Toplam	100	3.77			
Çıkmalar	A) Çok fazla Beğeniyorum	4	6.00	2.483	0.059	
	B) Beğeniyorum	41	6.00			
	C) Kararsızım	18	4.67			
	D) Beğenmiyorum	35	5.86			
	E) Asla Beğenmiyorum	2	7.00			
	Toplam	100	5.73			
Desene ve Motifler	A) Çok fazla Beğeniyorum	4	7.00	5.033	0.001*	A-D B-D
	B) Beğeniyorum	41	4.59			
	C) Kararsızım	18	5.11			
	D) Beğenmiyorum	35	3.37			
	E) Asla Beğenmiyorum	2	6.00			
	Toplam	100	4.38			
Cephedeki Hareketlilik	A) Çok fazla Beğeniyorum	4	4.00	0.089	0.986	
	B) Beğeniyorum	41	4.00			

4.BULGULAR VE TARTIŞMA

	C) Kararsızım	18	4.00			
	D) Beğenmiyorum	35	4.06			
	E) Asla Beğenmiyorum	2	5.00			
	Toplam	100	4.04			
Mahabad Bulvar'ındaki Konumu	A) Çok fazla Beğeniyorum	4	2.00	7.382	0.000*	A-D B-D
	B) Beğeniyorum	41	3.24			
	C) Kararsızım	18	3.11			
	D) Beğenmiyorum	35	5.57			
	E) Asla Beğenmiyorum	2	2.00			
	Toplam	100	3.96			

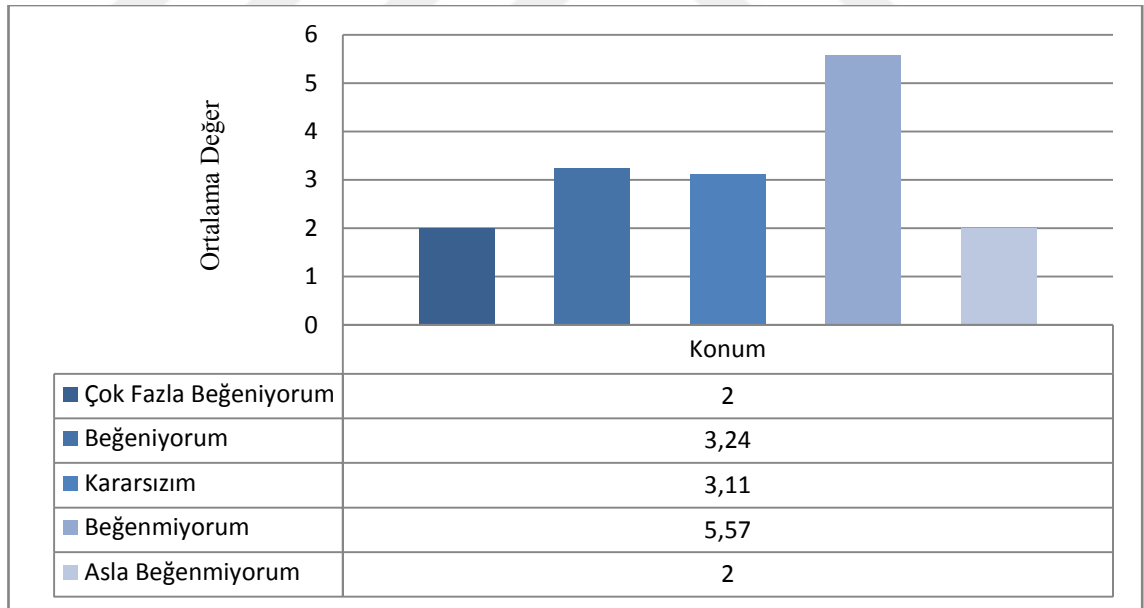
*Anlamlılık Derecesi $P < 0.05$, $\bar{x}$ Ortalama Değer, N: Frekans F: Anova Özel Sayı

Katılımcıların Mahabad Bulvar'ındaki yapıların konumunun önem derecesi durumu Mahabad Bulvar'ındaki yapıların beğeni durumuna göre farklılık gösterdiği açıkça görülmektedir ($F=7.382$, $p<0.05$). Tabloda verilen ortalama değerlere bakıldığında; yapıları çok fazla beğenen ve beğenen katılımcıların, beğenmeyen katılımcılara oranla yapılarda konum özelliğinin daha önemli olduğunu ifade etmektedirler (Şekil 4.18.).

Şekil 4.17. Desen ve Motiflerin Önem Derecesi Durumu ile Yapıların Beğeni Durumuna İlişkin Grafik

Katılımcıların yaptıkları bu yorumlar doğrultusunda 'Desen ve Motif' ile 'Konum' faktörlerini önemli bulduklarını söylemek mümkündür (Şekil 4.17.). Bununla birlikte, yapıları beğenmeyen katılımcıların da 'konum' faktörünü önemli bir sebep olarak gördükleri de ortaya çıkmıştır (Şekil 4.18.).

Şekil 4.18. Konumunun Önem Derecesi Durumu ile Yapıların Beğeni Durumuna İlişkin Grafik

4.5. Katılımcıların Bina Cephelerini Beğeni Durumuna Göre Değerlendirmesine Ait Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde katılımcılara yönetilen en beğendiğiniz üç binayı sıralayınız sorusuyla, konut tercihleri belirlenmiş ve bu tercihlerin mimar ve mimar olmayan grup için oluşturduğu farklılıklar, yüzdelik değerler üzerinden incelenerek sunulmuştur. Çalışmanın sınırlılıkları gereğince daha öncede belirtildiği üzere, sadece konutlar, cepheleri üzerinden değerlendirmeye alınmıştır.

4.5.1. Katılımcıların Bina Cephelerini Beğenme Durumuna Göre Değerlendirmesine Ait Bulgular

Yapılan çalışmanın sonucunda elde edilen veriler doğrultusunda, sıralamaya giren üç binayı yüzdeliklerine bakılarak yapılan tercihlerde en çok beğenilen yapılar bölüm sonunda sunulmuştur.

Katılımcıların genelinde ve meslek gruplarına göre birinci derece beğenilen yapılar

Araştırmaya katılan 100 kişiden %19'u en çok beğendiği konutun 18 numaralı konut olduğunu, %12'si 15 numaralı konutu, ve %8'ise 5, 20, 34 numaralı konutları beğendiğini ifade etmişlerdir (Şekil 4.19.). Veriler doğrultusunda en beğenilen yapıların görselleri çizelgede verilmiştir. Belirtilen dilim haricindeki % 62'lik kalan 29 konut arasında düşük yüzdelere ile dağıldığından değerlendirilmeye alınmamıştır.

Şekil 4.19.Genel Katılımcı İçin Birinci Derece En Beğenilen Konutlar

Araştırmaya katılan 10 Mimardan %30'u en çok beğendiği konutun 18 numaralı konut olduğunu, %20'si 5 ve 15 numaralı konutları beğendiğini ifade etmişlerdir (Şekil 4.20.).

Belirtilen dilim haricindeki % 20'lik kalan 29 konut arasında düşük yüzdeler ile dağıldığından değerlendirilmeye alınmamıştır.

		
(18)	(5)	(15)
(%30 beğeni)	(%20 beğeni)	(%20 beğeni)

Şekil 4.20.Mimar Olan Katılımcı İçin Birinci Derece En Beğenilen Konutlar

Araştırmaya katılan 90 Mimar olmayan katılımcıdan %17.8'i en çok beğendiği konutun 18 no'lu konut olduğunu, %11'i 15 no'lu konutu beğendiğini ifade etmişlerdir. Ayrıca %8'i 34 numaralı konutu beğendiğini ifade etmiştir (Şekil 4.21.). Belirtilen dilim haricindeki % 63.2'lik kalan 29 konut arasında düşük yüzdeler ile dağıldığından değerlendirilmeye alınmamıştır.

		
(18)	(15)	(34)
(%17.8 beğeni)	(%11 beğeni)	(%8 beğeni)

Şekil 4.21.Mimar Olmayan Katılımcı İçin Birinci Derece En Beğenilen Konutlar

Birinci derecede en beğenilen yapıların, mimar olan ve mimar olmayan katılımcıların ortak seçimi ile genelde en beğenilen ilk üç 18, 15 ve 5 numaralı konutlardır. İki grubun birinci öncelikli en beğendikleri konut 18 numaralı yapıdır.

Katılımcıların genelinde ve meslek gruplarına göre ikinci derece beğenilen yapılar

Araştırmaya katılan 100 kişiden %10'u 18 ve 31 no'lu konutları, %9'u 14, 35 no'lu konutları ve %8'i ise 28 numaralı konutu ikinci olarak beğendiğini ifade etmişlerdir (Şekil 4.22.). Belirtilen dilim haricindeki % 71'lik kalan 29 konut arasında düşük yüzdeler ile dağıldığından değerlendirilmeye alınmamıştır.

Şekil 4.22.Genel Katılımcı İçin İkinci Derece En Beğenilen Konutlar

Araştırmaya katılan 10 Mimardan %30'u ikinci tercih olarak beğendiği konutun 31 no'lu konut olduğunu, %20'si 14 ve 18 no'lu konutları beğendiğini ifade etmişlerdir (Şekil 4.23.). Belirtilen dilim haricindeki % 30'luk kalan 29 konut arasında düşük yüzdeler ile dağıldığından değerlendirilmeye alınmamıştır.

Şekil 4.23.Mimar Olan Katılımcı İçin İkinci Derece En Beğenilen Konutlar

Araştırmaya katılan 90 Mimar olmayan katılımcıdan %10 ikinci tercih olarak beğendiği konutun 35 no'lu konut olduğunu, %8.9'u 18 no'lu konutu ikinci tercih olarak beğendiğini ifade etmişlerdir (Şekil 4.24.). Belirtilen dilim haricindeki % 73.3'lük kalan 29 konut arasında düşük yüzdeler ile dağıldığından değerlendirilmeye alınmamıştır.

Şekil 4.24.Mimar Olamayan Katılımcı İçin İkinci Derece En Beğenilen Konutlar

İkincil derecede en beğenilen binalarda, mimar olan ve mimar olmayan katılımcıların ortak seçimi ile genelde en beğenilen ilk üç 18, 35 ve 31 numaralı konutlardır. Kıyasla mimar olan katılımcılar 31 no'lu yapıyı beğenirken, mimar olmayan katılımcılar 35 numaralı yapıyı ikincil olarak daha fazla beğendiklerini ifade etmişlerdir.

Katılımcıların genelinde ve meslek gruplarına göre üçüncü derece beğenilen yapılar

Araştırmaya katılan 100 kişiden %14'ü 18 no'lu konutu, %9'u 19, 28 no'lu konutları ve %8'i ise 20 numaralı konutu üçüncü olarak beğendiğini ifade etmişlerdir (Şekil 4.25.). Belirtilen dilim haricindeki % 59'luk kalan 29 konut arasında düşük yüzdeler ile dağıldığından değerlendirilmeye alınmamıştır.

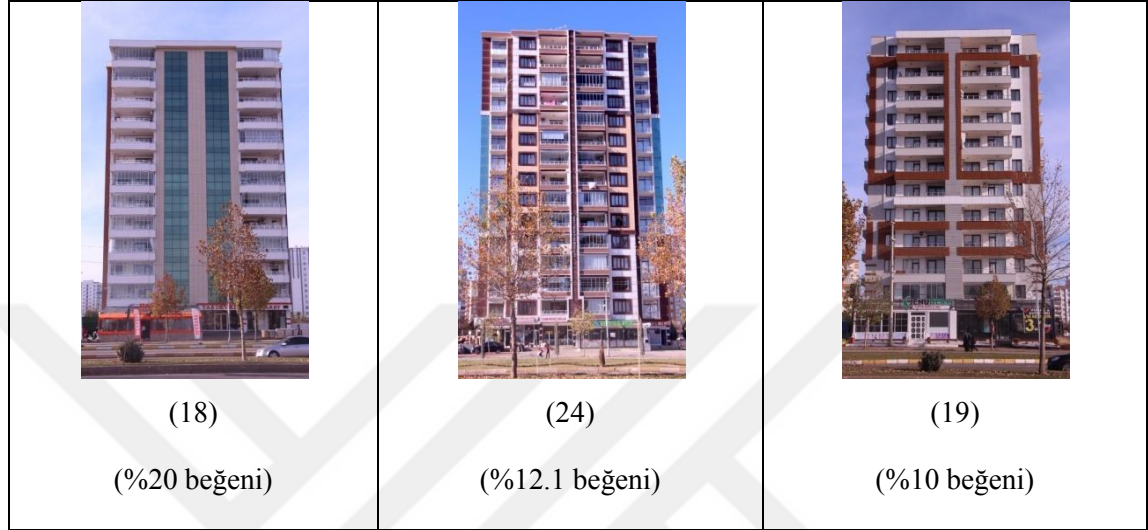
Şekil 4.25.Genel Katılımcı İçin Üçüncü Derece En Beğenilen Konutlar

Araştırmaya katılan 10 Mimardan %30'u 3. sırada beğendiği konutun 18 no'lu konut olduğunu, %20'si 19 ve 20 no'lu konutları 3. tercih olarak beğendiğini ifade etmişlerdir. %10'u ise 34,5,24 no'lu konutları 3. tercih olarak beğendiğini ifade etmişlerdir (Şekil 4.26.). Belirtilen dilim haricindeki % 30'luk kalan 29 konut arasında düşük yüzdeler ile dağıldığından değerlendirilmeye alınmamıştır.

Şekil 4.26.Mimar Olan Katılımcı İçin Üçüncü Derece En Beğenilen Konutlar

Araştırmaya katılan 90 Mimar olmayan katılımcıdan %20'si tercih olarak üçüncü sırada beğendiği konutun 18 no'lu konut olduğunu, %12.1'i 5-24 no'lu konutları 3. tercih olarak beğendiğini ifade etmişlerdir. % 8.9' u ise 19, 28 numaralı konutları beğendiğini ifade etmiştir (Şekil 4.27.). Belirtilen dilim haricindeki % 57.9'luk kalan 29 konut arasında düşük yüzdeler ile dağıldığından değerlendirilmeye alınmamıştır.

Şekil 4.27.Mimar Olmayan Katılımcı İçin Üçüncü Derece En Beğenilen Konutlar

Üçüncü derecede en beğenilen binalarda, mimar olan ve mimar olmayan katılımcıların ortak seçimi ile genelde en beğenilen ilk üç 18, 19 ve 28 numaralı konutlardır. İki katılımcı grupta ortak görüşler bildirmiştir.

Araştırmaya katılan grupların ortak karar ve yüzdelerine bakılarak beğenilen konutların sırasıyla, 18,31 ve 19 numaralı konutlar olduğu görülmektedir (Şekil 4.28.).

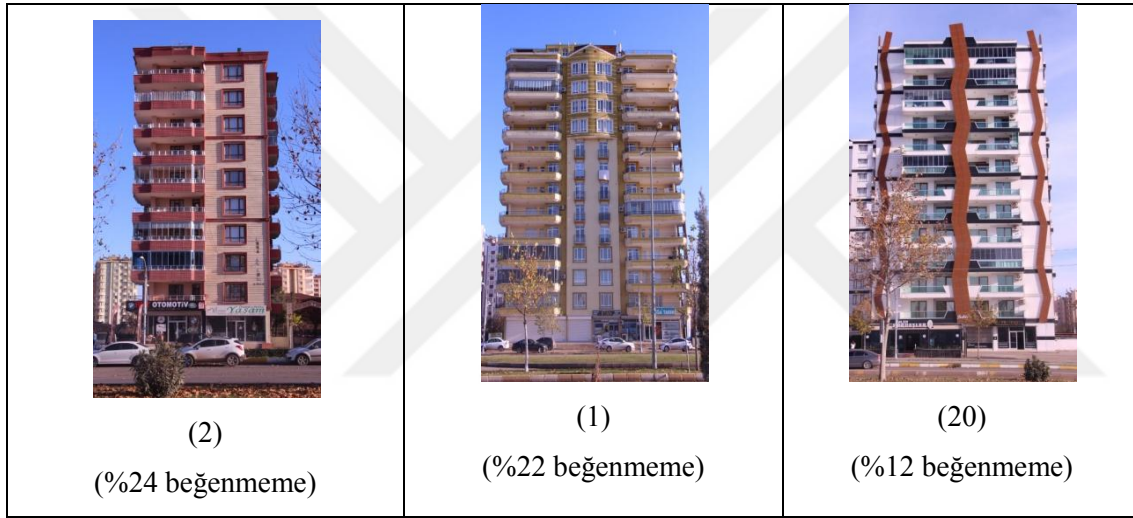
Şekil 4.28. En Beğenilen Konutlar

4.5.2. Katılımcıların Bina Cephelerini Beğenmeme Durumuna Göre Değerlendirmesine Ait Bulgular

Yapılan çalışmanın sonucunda elde edilen veriler doğrultusunda, sıralamaya giren üç binanı yüzdeliklerine bakılarak yapılan tercihlerde en çok beğenilmeyen yapılar bölüm sonunda sunulmuştur.

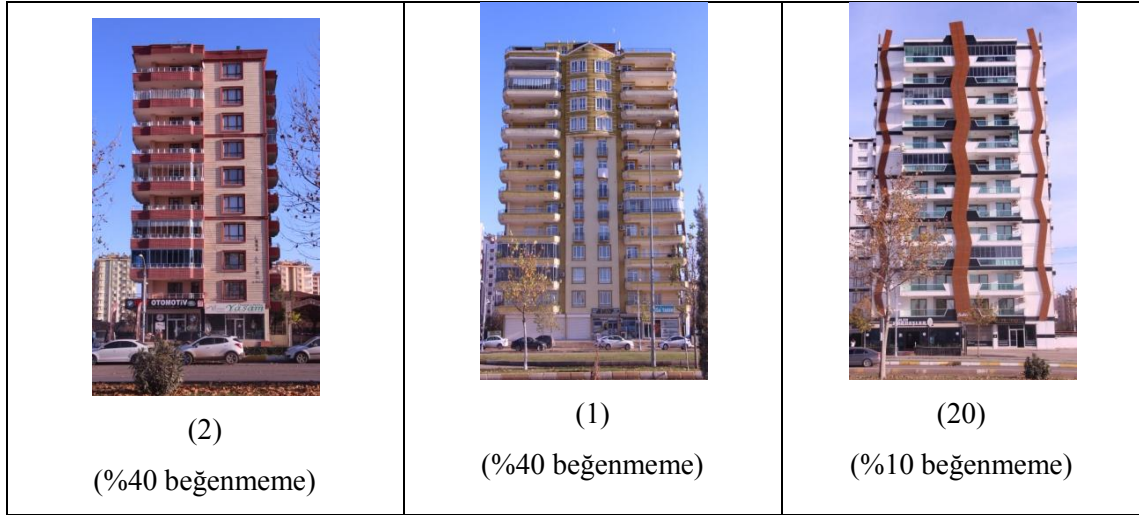
Katılımcıların genelinde ve meslek gruplarına göre birinci derece beğenilmeyen yapılar

Araştırmaya katılan 100 kişiden %24'ü en beğenmediği konutun 2 no'lu konut olduğunu, %22'si 1 no'lu konut olduğunu ve %12'si ise 20 numaralı konutu beğenmediğini ifade etmişlerdir (Şekil 4.29.). Belirtilen dilim haricindeki % 42'lik kalan 29 konut arasında düşük yüzdeler ile dağıldığından değerlendirilmeye alınmamıştır.

Şekil 4.29.Genel Katılımcı İçin Birinci Derece En Beğenilmeyen Konutlar

Araştırmaya katılan 10 Mimardan %40'ı en çok beğenmediği konutun 1 ve 2 no'lu konut olduğunu, %10'u 5 ve 20 no'lu konutları en çok beğenmediğini ifade etmişlerdir (Çizelge 4.30.). Belirtilen dilim haricindeki % 10'luk kalan 29 konut arasında düşük yüzdeler ile dağıldığından değerlendirilmeye alınmamıştır.

Şekil 4.30. Mimar Olan Katılımcı İçin Birinci Derece En Beğenilmeyen Konutlar

Araştırmaya katılan 90 Mimar olmayan katılımcıdan %22.2'i en çok beğenmediği konutun 2 no'lu konut olduğunu, %20'si 1 no'lu konutu en çok beğenmediğini ifade etmişlerdir (Şekil 4.31.). Belirtilen dilim haricindeki % 54.2'lik kalan 29 konut arasında düşük yüzdelere dağıldığından değerlendirilmeye alınmamıştır.

Şekil 4.31. Mimar Olmayan Katılımcı İçin Birinci Derece En Beğenilmeyen Konutlar

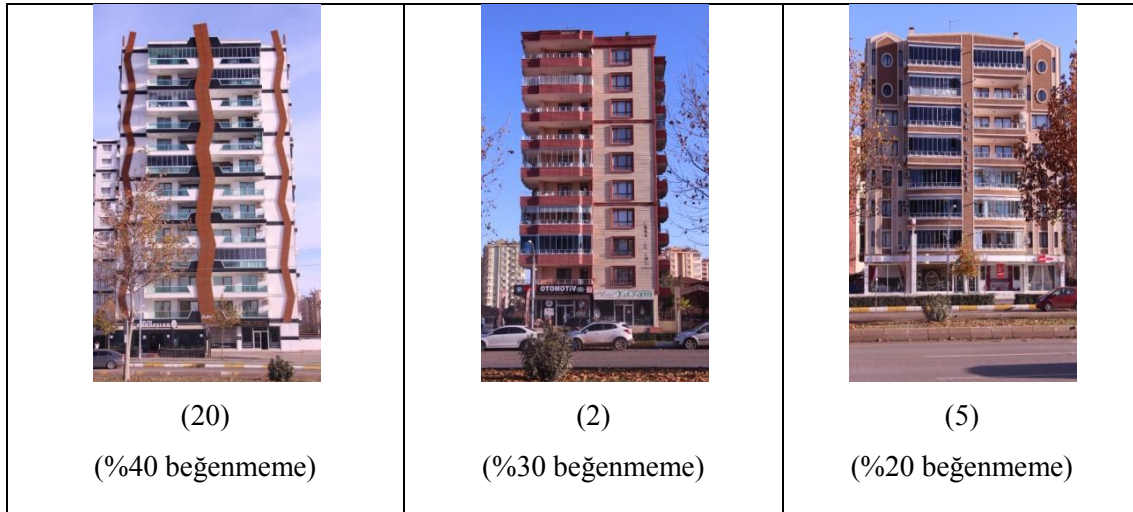
Katılımcıların genelinde ve meslek gruplarına göre ikinci derece beğenilmeyen yapılar

Araştırmaya katılan 100 kişiden %15'i 20 no'lu konutu, %12'si 2, 5 no'lu konutları ve %9'u ise 9 numaralı konutu ikinci sırada beğenmediğini ifade etmişlerdir (Şekil 4.32.). Belirtilen dilim haricindeki % 64'lük kalan 29 konut arasında düşük yüzdeler ile dağıldığından değerlendirilmeye alınmamıştır.

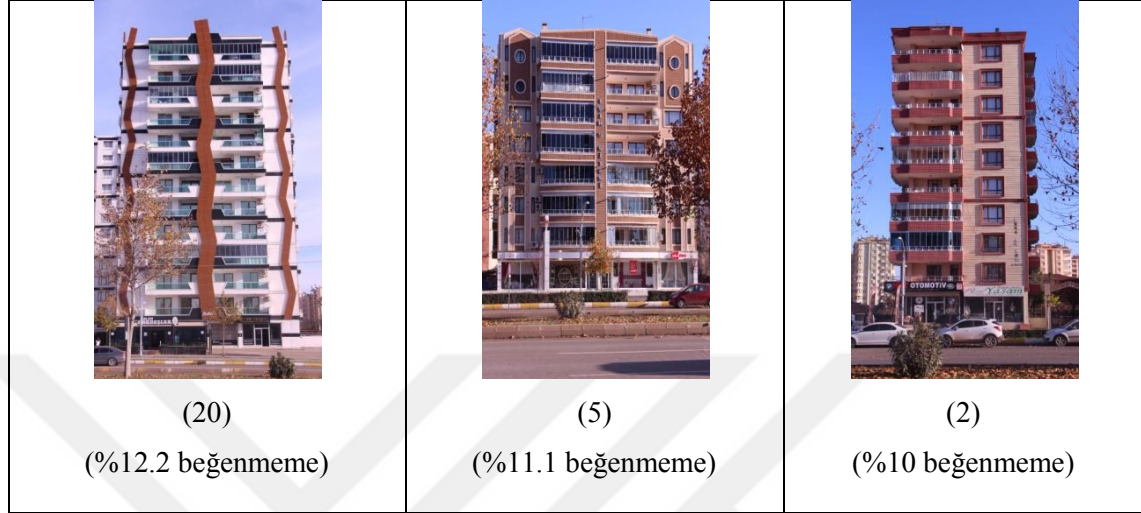
Şekil 4.32. Genel Katılımcı İçin İkincil Derece En Beğenilmeyen Konutlar

Araştırmaya katılan 10 Mimardan %40'ı ikinci derece beğenmediği konutun 20 no'lu konut olduğunu, %30'u 2 no'lu konutu ikinci derece beğenmediğini ifade etmişlerdir (Şekil 4.33.). Belirtilen dilim haricindeki % 10'luk kalan 29 konut arasında düşük yüzdeler ile dağıldığından değerlendirilmeye alınmamıştır.

Şekil 4.33. Mimar Olan Katılımcı İçin İkincil Derece En Beğenilmeyen Konutlar

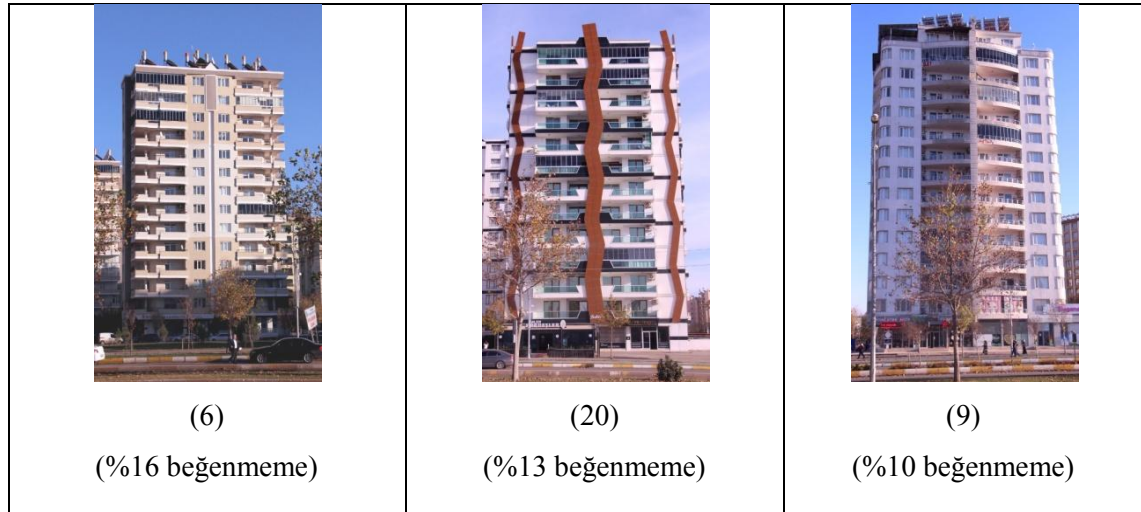
Araştırmaya katılan 90 Mimar olmayan katılımcıdan %12.2’i ikinci derece beğenmediği konutun 20 no’lu konut olduğunu, %11.1’i 5 no’lu konutu ikinci derece beğenmediğini ifade etmişlerdir (Şekil 4.34.). Belirtilen dilim haricindeki % 66.7’lik kalan 29 konut arasında düşük yüzdeler ile dağıldığından değerlendirilmeye alınmamıştır.

Şekil 4.34. Mimar Olmayan İçin İkincil Derece En Beğenilmeyen Konutlar

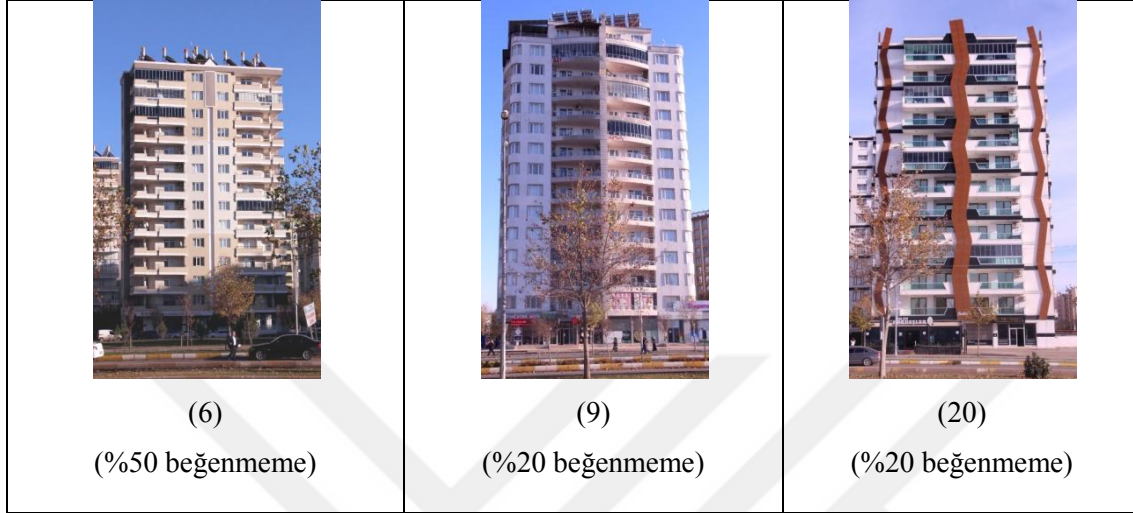
Katılımcıların genelinde ve meslek gruplarına göre üçüncü derece beğenilmeyen yapılar

Araştırmaya katılan 100 kişiden %16’sı 6 no’lu konutu, %13’ü 20 no’lu konutu ve %10’u ise 9 numaralı konutu üçüncü sırada beğenmediğini ifade etmişlerdir (Şekil 4.35.). Belirtilen dilim haricindeki % 61’lik kalan 29 konut arasında düşük yüzdeler ile dağıldığından değerlendirilmeye alınmamıştır.

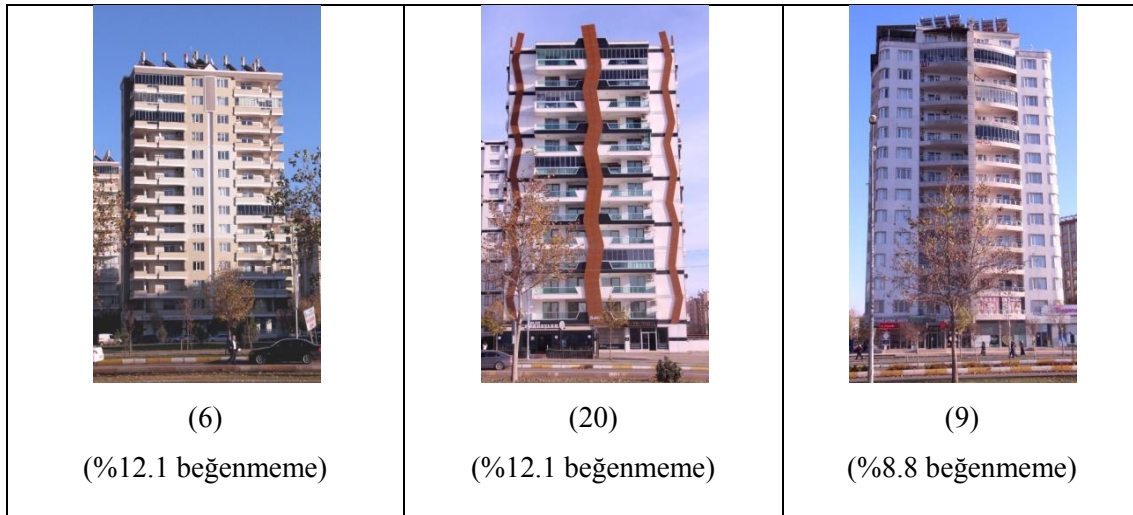
Tablo 5.35. Genel Katılımcı İçin Üçüncül Derece En Beğenilmeyen Konutlar

Araştırmaya katılan 10 Mimardan %50'si üçüncü derece beğenmediği konutun 6 no'lu konut olduğunu, %20'si 9 ve 20 no'lu konutu üçüncü derece beğenmediğini ifade etmişlerdir (Çizelge 4.36.). Belirtilen dilim haricindeki % 10'luk kalan 29 konut arasında düşük yüzdeler ile dağıldığından değerlendirilmeye alınmamıştır.

Şekil 4.36. Mimar Olan Katılımcı İçin Üçüncül Derece En Beğenilmeyen Konutlar

Araştırmaya katılan 90 Mimar olmayan katılımcıdan %12.1'i üçüncü derece beğenmediği konutun 6 ve 20 no'lu konut olduğunu, %8.8'i 9 no'lu konutu üçüncü derece beğenmediğini ifade etmişlerdir (Şekil 4.37.). Belirtilen dilim haricindeki % 67'lik kalan 29 konut arasında düşük yüzdeler ile dağıldığından değerlendirilmeye alınmamıştır.

Şekil 4.37. Mimar Olmayan Katılımcı İçin Üçüncül Derece En Beğenilmeyen Konutlar

Araştırmaya katılan grupların ortak karar ve yüzdelerine bakılarak en beğenilmeyen konutların sırasıyla, 20,2 ve 9 numaralı konutlar olduğu görülmektedir. Mimar olan ve olmayan katılımcı grupları için verilen cevaplar yaklaşık olarak ortaktır (Şekil 4.38.).

Şekil 4.38. En Beğenilmeyen Konutlar

4.6. Beğeni Durumuna Göre Yapıların Biçimsel Düzeyde Değerlendirilmesi

Biçimsel analizler kullanıcıyla sağlanan etkileşimlerin doğru değerlendirilmesi adına önem taşımaktadır. Beğeni nedenlerinin fiziksel olarak ele alınmasıyla kullanıcının gerçekte beğendiği ve beğenmediği yapısal özellikleri ortaya koymak mümkündür. Bu doğrultuda daha önce ele alınan temel tasar ilkeleri arasından, kaynak çalışmalarından esinlenilerek seçilen, ritim, simetri, denge, egemenlik, uygunluk ilkeleri ile yapıların biçimsel düzeyde değerlendirmeleri bu bölümde yapılmıştır (Çizelge 3.2).

Temel tasar ilkelerinden biri veya birkaçının yapılarda kullanıldığı görülmektedir. Bu ilkelerden hangilerinin kullanılacağına tasarımı yapan mimarlar karar vermektedir. Yapılar bu ilkelerin bir araya gelerek şekillenmesi sonucunda oluşmaktadır. Bu noktadan hareketle anket sonuçlarına göre en beğenilen 3 konutun temel tasar ilkeleri üzerinden incelenmiştir.

Katılımcıların verdiği yanıtlara göre en beğenilen ilk yapı olan 18 numaralı yapıda kullanılan temel tasar ilkeleri şu şekilde açıklanabilir. Bunlar, benzer yapısal eleman tekrarı ile *ritim*, bununla birlikte bu elemanların oluşturduğu gözlenebilir *simetri*, bu ilkeler doğrultusunda yapısal elemanların organizasyonu sonucu oluşan *denge* ile ölçü, biçim, renk gibi unsurların birbirine uygunluğu doğrultusunda ortaya çıkan *uygunluk* şeklindedir (Çizelge 4.33.). Bu durumda cepheleri beğenen kullanıcıların geneli için ritim, denge, simetri ve uygunluk ilkesinin beğenilme nedeni olduğu görülmektedir.

Çizelge 4.33. 18 Numaralı Konut Biçimsel Değerlendirilmesi

DİZİMSSEL BOYUT	TEMEL TASARI İLKELERİ	Ritim: Benzer yapı elemanlarının veya grupların birbirini takip etmesi, ritim duygusunu ortaya çıkarır.	+	 (18)
		Simetri: Yapı elemanları cephede simetri oluşturur.	+	
		Denge: Gözlenebilen ilkeler açısından bakıldığında yapı elemanlarının organizasyonu genel bir denge duygusunu oluşturmaktadır.	+	
		Egemenlik: Cephe elemanlarının organizasyonunda herhangi bir öğede farklılık, farklı büyüklük veya benzeri olmayan bir biçim veya önem bulunmaktadır.	-	
		Uygunluk: Biçim, ölçü, renk değer gibi faktörler ortak veya yaklaşık uygunluğu kapsamaktadır.	+	

Katılımcıların verdiği yanıtlara göre en beğenilen ikinci yapı olan 19 numaralı yapıda temel tasar ilkelerinden, yapısal elemanların eksenlere göre biçim benzerliği doğrultusunda simetri ilkesinin kullanıldığı görülmektedir (Çizelge 4.34.). Bu ilke haricinde seçilen temel tasar ilkelerini karşılamamaktadır. Genel katılımcı için en önemli temel tasar ilkesinin simetri olduğu, diğer ilkelerin simetri ilkesini desteklemesi sonucunda beğenin arttığı görülmektedir.

Çizelge 4.34. 19 Numaralı Konut Biçimsel Değerlendirilmesi

DİZİMSEL BOYUT	TEMEL TASARI İLKELERİ	Ritim: Benzer yapı elemanlarının veya grupların birbirini takip etmesi, ritim duygusunu ortaya çıkarır.	+	 (19)
		Simetri: Yapı elemanları cephede simetri oluşturur.	+	
		Denge: Gözlenebilen ilkeler açısından bakıldığında yapı elemanlarının organizasyonu genel bir denge duygusunu oluşturmaktadır.	-	
		Egemenlik: Cephe elemanlarının organizasyonunda herhangi bir öğede farklılık, farklı büyüklük veya benzeri olmayan bir biçim veya önem bulunmaktadır.	-	
		Uygunluk: Biçim, ölçü, renk değer gibi faktörler ortak veya yaklaşık uygunluğu kapsamaktadır.	-	

Katılımcıların verdiği yanıtlara göre en beğenilen üçüncü yapı olan 31 numaralı yapıda kullanılan temel tasar ilkeleri şu şekilde açıklanabilir. Bunlar, benzer yapısal eleman tekrarı ile *ritim*, bununla birlikte bu elemanların oluşturduğu gözlenebilir *simetri*, bu ilkeler doğrultusunda yapısal elemanların organizasyonu sonucu oluşan *denge* ile ölçü, biçim, renk gibi unsurların birbirine uygunluğu doğrultusunda ortaya çıkan *uygunluk* şeklindedir (Çizelge 4.35.). Bu durumda cepheleri beğenen kullanıcıların geneli için ritim, denge, simetri ve uygunluk ilkesinin beğenilme nedeni olduğu görülmektedir.

Çizelge 4.35. 31 Numaralı Konut Biçimsel Değerlendirilmesi

DİZİMSSEL BOYUT	TEMEL TASARI İLKELERİ	Ritim: Benzer yapı elemanlarının veya grupların birbirini takip etmesi, ritim duygusunu ortaya çıkarır.	+	 (31)
		Simetri: Yapı elemanları cephede simetri oluşturur.	+	
		Denge: Gözlenebilen ilkeler açısından bakıldığında yapı elemanlarının organizasyonu genel bir denge duygusunu oluşturmaktadır.	+	
		Egemenlik: Cephe elemanlarının organizasyonunda herhangi bir öğede farklılık, farklı büyüklük veya benzeri olmayan bir biçim veya önem bulunmaktadır.	-	
		Uygunluk: Biçim, ölçü, renk değer gibi faktörler ortak veya yaklaşık uygunluğu kapsamaktadır.	+	

Beğenilen yapılarda olduğu gibi beğenilmeyen yapılar da anket sonuçlarına göre belirlenmiştir ve en beğenilmeyen üç konut temel tasar ilkeleri üzerinden incelenmiştir. Katılımcıların verdiği yanıtlara göre en beğenilmeyen birinci yapı olan 20 numaralı yapıda temel tasar ilkelerinden, yapısal elemanların eksenlere göre biçim benzerliği olmaması durumuyla simetri ilkesinin kullanılmadığı görülmektedir (Çizelge 4.36.). Bununla birlikte benzer yapısal eleman tekrarı ile *ritim*, belirli öğelerde gözlemlenen farklılık ve büyüklük sebebiyle *egemenlik* ilkesinin kullanıldığı görülmektedir. Dolayısıyla genel katılımcının simetri ilkesini beğeni ile bağdaştırdığı bu seçim ile de desteklenmektedir.

Çizelge 4.36. 20 Numaralı Konut Biçimsel Değerlendirilmesi

DİZİMSEL BOYUT	TEMEL TASARI İLKELERİ	Ritim: Benzer yapı elemanlarının veya grupların birbirini takip etmesi, ritim duygusunu ortaya çıkarır.	+	 (20)
		Simetri: Yapı elemanları cephede simetri oluşturur.	-	
		Denge: Gözlenebilen ilkeler açısından bakıldığında yapı elemanlarının organizasyonu genel bir denge duygusunu oluşturmaktadır.	-	
		Egemenlik: Cephe elemanlarının organizasyonunda herhangi bir öğede farklılık, farklı büyüklük veya benzeri olmayan bir biçim veya önem bulunmaktadır.	+	
		Uygunluk: Biçim, ölçü, renk değer gibi faktörler ortak veya yaklaşık uygunluğu kapsamaktadır.	-	

Katılımcıların verdiği yanıtlara göre en beğenilmeyen ikinci yapı olan 2 numaralı yapıda temel tasar ilkelerinden, yapısal elemanların eksenlere göre biçim benzerliği olmaması durumuyla simetri ilkesinin kullanılmadığı görülmektedir (Çizelge 4.37.). Bununla birlikte benzer yapısal eleman tekrarı ile *ritim*, belirli öğelerde gözlemlenen farklılık ve büyüklük sebebiyle *egemenlik* ilkesinin kullanıldığı görülmektedir. Dolayısıyla genel katılımcının simetri ilkesini beğeni ile bağdaştırdığı bu seçim ile de desteklenmektedir. İki yapı içinde kullanılan ritim ve egemenlik ilkelerinin bir arada oluşunun, kullanıcı tarafından beğenilmediği de bu sonuçlar doğrultusunda gözlemlenmektedir.

Çizelge 4.37. 2 Numaralı Konut Biçimsel Değerlendirilmesi

DİZİMSEL BOYUT	TEMEL TASARI İLKELERİ	Ritim: Benzer yapı elemanlarının veya grupların birbirini takip etmesi, ritim duygusunu ortaya çıkarır.	+	 (2)
		Simetri: Yapı elemanları cephede simetri oluşturur.	-	
		Denge: Gözlenebilen ilkeler açısından bakıldığında yapı elemanlarının organizasyonu genel bir denge duygusunu oluşturmaktadır.	-	
		Egemenlik: Cephe elemanlarının organizasyonunda herhangi bir öğede farklılık, farklı büyüklük veya benzeri olmayan bir biçim veya önem bulunmaktadır.	+	
		Uygunluk: Biçim, ölçü, renk değer gibi faktörler ortak veya yaklaşık uygunluğu kapsamaktadır.	-	

Katılımcıların verdiği yanıtlara göre en beğenilmeyen üçüncü yapı olan 9 numaralı yapıda temel tasar ilkelerinden, yapısal elemanların eksenlere göre biçim benzerliği olmaması durumuyla simetri ilkesinin kullanılmadığı görülmektedir (Çizelge 4.38.). Bununla birlikte benzer yapısal eleman tekrarı ile *ritim*, belirli öğelerde gözlemlenen farklılık ve büyüklük sebebiyle *egemenlik* ilkesinin kullanıldığı görülmektedir. Dolayısıyla genel katılımcının simetri ilkesini beğeni ile bağdaştırdığı bu seçim ile de desteklenmektedir. En beğenilmeyen üç yapının tasarımında kullanılan ritim ve egemenlik ilkelerinin bir arada oluşunun, kullanıcı tarafından beğenilmediği veriler doğrultusunda gözlemlenmektedir.

Çizelge 4.38. 9 Numaralı Konut Biçimsel Değerlendirilmesi

DİZİMSEL BOYUT	TEMEL TASARI İLKELERİ	Ritim: Benzer yapı elemanlarının veya grupların birbirini takip etmesi, ritim duygusunu ortaya çıkarır.	+	
		Simetri: Yapı elemanları cephede simetri oluşturur.	-	
		Denge: Gözlenebilen ilkeler açısından bakıldığında yapı elemanlarının organizasyonu genel bir denge duygusunu oluşturmaktadır.	-	
		Egemenlik: Cephe elemanlarının organizasyonunda herhangi bir öğede farklılık, farklı büyüklük veya benzeri olmayan bir biçim veya önem bulunmaktadır.	+	
		Uygunluk: Biçim, ölçü, renk değer gibi faktörler ortak veya yaklaşık uygunluğu kapsamaktadır.	-	

Beğenilen ve beğenilmeyen konutların cepheleri tasarlanırken kullanılan ilkeler incelendiğinde katılımcıların tümü için *ritim*, *denge* ve *simetri* öğelerini tercih ettikleri ve bu düzenle yapılan tasarımları en beğenilen yapılar olarak tercih ettiği görülmektedir. Bu düzenden uzak yapılar ise tercih sıralamasının en sonunda yer almaktadır.

4.7. Sıfat Çiftlerinin Güvenilirliği

Cornbach Alpha analizi likert tipli ölçeklerde tutarlılık ölçen, en yaygın kullanılan güvenilirlik testidir. Bu çalışmada da sıfat çiftlerinin beğeni düzeyini ölçmek adına, 1 en düşük, 5 en yüksek katılım düzeyini gösteren, 5'li likert ölçeği kullanılmıştır. Katılımcılar seçilen 35 adet konutun cephe özellikleri ile ilgili değerlendirilmelerini kapsayan 9 sıfat çiftinin güvenilirliği 'Cornbach Alpha' güvenilirlik analizi ile test edilmiştir. Birçok araştırmacıya göre tüm unsurlar için alfa güvenilirlik katsayıları 0.60'ın üzerinde hesaplandığında 'güvenilir' kabul edilmektedir. Güvenilirlik analizi katsayısı için sıralam şu şekildedir, değer 0-0.40 arasında güvenilir değil, 0.40-0.60 arası düşük güvenilirlik, 0.6-0.80 arasında oldukça güvenilir, 0.80-1.00 arasında yüksek güvenilirlik düzeyine sahip olduğu kabul edilmektedir (Kılıçoğlu, 2007). Bu çalışmada, her sıfat çifti için elde edilen tanımlayıcı istatistiki verilere ait değerler Çizelge 4.39.'da verilmiştir. Buna göre çalışmada kullanılan sıfatların genel ortalama değerleri 0.70 üzerinde olduğundan, ölçekte kullanılan sıfat çiftlerinin oldukça güvenilir olduğunu söylemek mümkündür.

Çizelge 4.39. Sıfat Çiftleri Güvenilirliği Değerlendirilmesi

Sıfat Çiftleri	Cronbach-Alpha Katsayıları	Ölçek Güvenilirliği
Özgün-Taklit	0.75	0.76
Zarif- Kaba	0.80	
Modern- Modası Geçmiş	0.74	
Sade- Süslü	0.75	
Uyumlu- Uyumsuz	0.82	
Sıradan- Gösterişli	0.76	
Çekici- İtici	0.73	
İlginç- Monoton	0.75	
Pahalı- Ucuz	0.79	

4.8. Katılımcıların Genel ve Meslek Gruplarına Göre Yapılan Faktör

Analizleri

Yapılan çalışmada bağımlı değişkeler, benzer çalışmalar doğrultusunda gruplandırılarak, 4 faktör altında, anket çalışması üzerinden değerlendirilmesi yapılmıştır. Beğeni başlığında özgün/taklit, zarif/kaba, karmaşa başlığında, basit/karmaşık, sıradan/gösterişli, uyumlu/uyumsuz, etkilenme başlığında çekici/itici, ilginç/monoton, sosyal statü başlığında pahalı/ucuz, modern/modası geçmiş, sıfatlar çiftlerinden yararlanılmıştır. Bu sıfat çiftleri verilerinin yorumlarının daha anlamlı olması adına faktör gruplarına ayrılmıştır (Şenyğit, 2010). Sıfat çiftlerinin beğeni düzeyini ölçmek adına, 1 en düşük, 5 en yüksek katılım düzeyini gösteren, 5'li likert ölçeği kullanılmıştır.

Çizelge 4.40. Değerlendirme Sıfat Çiftleri Faktör Grupları

Beğeni	Özgün - Taklit Zarif - Kaba
Karmaşa	Basit - Karmaşık Sıradan -Gösterişli Uyumlu - Uyumsuz
Etkilenme	Çekici - İtici İlginc - Monoton
Sosyal Statü	Pahalı - Ucuz Modern - Modası Geçmiş

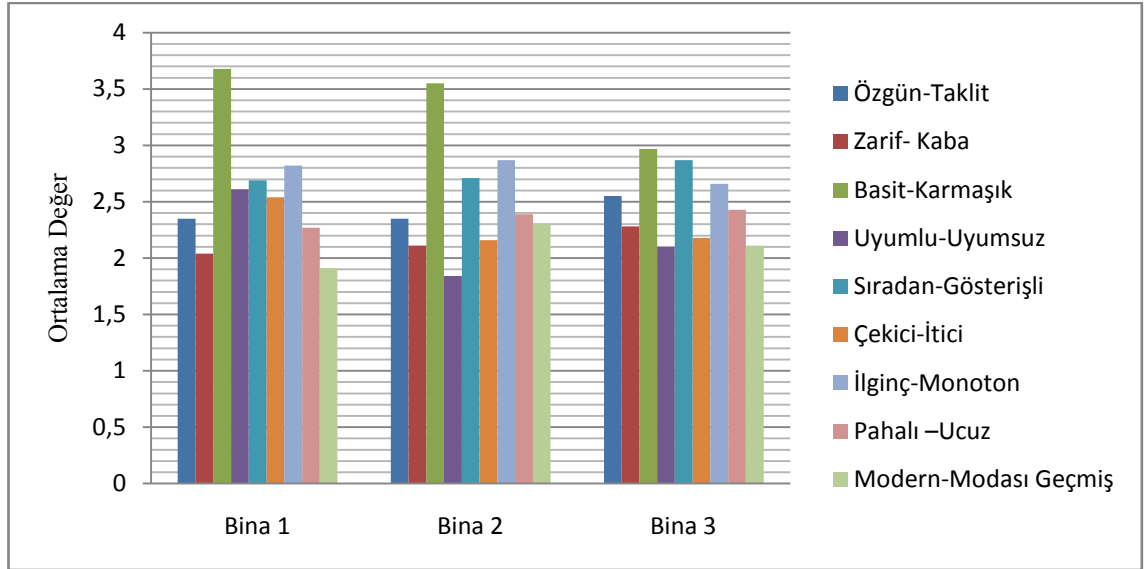
En beğenilen yapılarda sıfat çiftlerinin faktör gruplarında değerlendirilmesi,

Sıfat çiftlerinin sıralamasına bakıldığında; genel katılımcı için en beğenilen birinci ve ikinci binalar özgün olarak değerlendirilmiş en beğenilen üçüncü bina ise özgünlük-taklitlik durumunda kararsız kaldıklarını söylemek mümkündür. Katılımcılar en beğenilen birinci, ikinci ve üçüncü binaların hepsinin zarif, modern, çekici ve pahalı olarak değerlendirmişlerdir (Çizelge 4.41.). Katılımcıların en beğendikleri birinci ve ikinci binaları karmaşık olduğunu, ilginçlik-monotonluk ve sıradanlık-gösterişlilik durumlarında kararsız kaldıkları görülmektedir.

Çizelge 4.41. En Beğenilen İlk Üç Konuta Ait Sıfat Çiftlerinin Ortalama Değerleri

		Ortalama Değerler		
Faktör Grupları	Sıfat Çiftleri	En beğenilen 1. bina	En beğenilen 2. bina	En beğenilen 3. bina
Beğeni	Özgün-Taklit	2.35	2.35	2.55
	Zarif- Kaba	2.04	2.11	2.28
Karmaşa	Basit-Karmaşık	3.68	3.55	2.97
	Uyumlu-Uyumsuz	2.61	1.84	2.10
	Sıradan-Gösterişli	2.69	2.71	2.87
Etkilenme	Çekici-İtici	2.54	2.16	2.18
	İlginç-Monoton	2.82	2.87	2.66
Sosyal Statü	Pahalı –Ucuz	2.27	2.39	2.43
	Modern-Modası Geçmiş	1.91	2.30	2.11

Mimar olan ve mimar olmayan katılımcı grupları için birinci bina, beğeni, etkilenme ve sosyal statü faktörleri öne çıkmaktadır. İkinci bina için, beğeni, karmaşa ve etkilenme faktörleri öne çıkarken sosyal statü geri plana itilmiştir. Üçüncü bina için ise beğeni ve sosyal statü faktörlerinin öne çıktığı gözlenmektedir (Şekil 4.39.).

Şekil 4.39. Katılımcılar Tarafından En Beğenilen Üç Binanın Sıfat Çiftlerine İlişkin Ortalama Değerleri

Meslek gruplarına göre beğenilen yapılarda sıfat çiftlerinin değerlendirilmesi,

Çizelge 4.41. de incelenen genel katılımcı analizinin detaylarını ve meslek gruplarına göre var olan farklılıkların değerlendirilmesi bu kısımda yapılmıştır. Çalışmada kullanılan 9 sıfat çifti tek tek mimar olan ve olmayan gruplar üzerinden, *chi-square* analizi ile değerlendirilmiş, istatistiksel açıdan $p < 0.05$, $p > 0.05$ değerleri için anlamlı, anlamsız farklılıklar ortaya konmuştur ($p < 0.05$ için anlamlı bir ilişki vardır, $p > 0.05$ için anlamlı bir farklılık yoktur).

Mimar olan ve mimar olmayan katılımcı grupları ile en çok beğenilen binanın özgünlük-taklitlik durumuna ilişkin görüş arasında anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p > 0.05$). Mimar olan ve olmayan katılımcı grupları beğenilen yapıları özgün ve özgüne yakın olarak tanımlamaktadır. Mimar olan ve olmayan katılımcı grubu bu sıfat çifti için fikir birliğindedir (Çizelge 4.42.). Genel katılımcı yapının özgün olduğu görüşünü ifade etmektedir.

Çizelge 4. 42. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilen Bina Üzerinde Özgünlük Taklit Durumuna İlişkin Görüşleri

Özgün-Taklit	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
Özgün	1	3.8	25	96.2	26	100	$X^2=5.427$ $P= 0.246$
Özgün Gibi	4	12.9	27	87.1	31	100	
Ortalama	2	7.4	25	92.6	27	100	
Taklile Yakın	2	14.3	12	85.7	14	100	
Taklit	1	50.0	1	50.0	2	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

*Anlamlılık Derecesi $P < 0.05$

Mimar olan ve mimar olmayan katılımcı grupları ile Mahabad Bulvarı'nda en çok beğenilen binanın zarıflık-kabalık durumuna ilişkin görüş arasında anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p > 0.05$). Mimar olan ve olmayan katılımcı grupları beğenilen yapıları özgün ve özgüne yakın olarak tanımlamaktadır. Mimar olan ve olmayan katılımcı grubu bu sıfat çifti için fikir birliğindedir (Çizelge 4.43.). Genel katılımcı yapının zarif olduğu görüşündedir.

Çizelge 4.43. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilen Bina Üzerinde Zarıflık Kabalık Durumuna İlişkin Görüşleri

Zarif-Kaba	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
Zarif	0	0	27	100.0	27	100	$X^2=4.564$ $P= 0.207$
Zarif Gibi	6	13.6	38	86.4	44	100	
Ortalama	4	14.8	23	85.2	27	100	
Kaba Gibi	0	0	2	100.0	2	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

*Anlamlılık Derecesi $P < 0.05$

Mimar olan ve mimar olmayan katılımcı grupları arasında en çok beğenilen binanın modernlik-modası geçmişlik durumuna ilişkin görüş arasında anlamlı ilişkinin olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$). Mimar olan katılımcılar Mahabad Bulvarı'ndaki en çok beğenilen bina için modernlik konusunda orta düzeyde görüş (Ortalama %20.8) belirttikleri görülürken mimar olmayan katılımcılar ise modern (Modern %100) olduğu görüşünü belirtmektedirler (Çizelge 4.44.).

Çizelge 4.44. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilen Bina Üzerinde Modernlik Modası Geçmişlik Durumuna İlişkin Görüşleri

Modern-Modası Geçmiş	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
Modern	0	0	33	100.0	33	100	$X^2=6.923$ $P= 0.031^*$
Modern Gibi	5	11.6	38	88.4	43	100	
Ortalama	5	20.8	19	79.2	24	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

*Anlamlılık Derecesi $P< 0.05$

Mimar olan ve mimar olmayan katılımcı grupları ile Mahabad Bulvarı'nda en çok beğenilen binanın basitlik-karmaşıklık durumuna ilişkin görüş arasında anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$) . Meslek grupları yapı tercihlerinde olmadığı gibi karmaşa durumunda da ortak ilerlemektedir (Çizelge 4.45.). Genel katılımcı yapının karmaşıklık durumunda karmaşığa yakın ve kararsız olduğu görüşünü ifade etmektedir.

Çizelge 4.45. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilen Bina Üzerinde Basitlik Karmaşıklık Durumuna İlişkin Görüşleri

Basit-Karmaşık	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
Basit Gibi	0	0	16	100.0	16	100	X ² =2.222 P= 0.528
Ortalama	3	11.1	24	88.9	27	100	
Karmaşık Gibi	4	13.3	26	86.7	30	100	
Karmaşık	3	11.1	24	88.9	27	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

*Anlamlılık Derecesi P< 0.05

Mimar olan ve mimar olmayan katılımcı grupları ile Mahabad Bulvarı'nda en çok beğenilen binanın uyumluluk-uyumsuzluk durumuna ilişkin görüş arasında anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir (p>0.05). Mimar ve mimar olmayan katılımcı gruplarının ortak görüşte olduğu ortaya çıkmaktadır (Çizelge 4.46.). Genel katılımcı yapının uyumsuz gibi olduğu görüşünü ifade etmektedir.

Çizelge 4.46. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilen Bina Üzerinde Uyumluluk Uyumsuzluk Durumuna İlişkin Görüşleri

Uyumlu-Uyumsuz	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
Uyumlu	2	7.4	25	92.6	27	100	X ² =3.084 P= 0.544
Uyumlu Gibi	1	3.7	26	96.4	27	100	
Ortalama	1	11.1	8	88.9	9	100	
Uyumsuz Gibi	5	15.6	27	84.4	32	100	
Uyumsuz	1	20.0	4	80.0	5	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

*Anlamlılık Derecesi P< 0.05

Mimar olan ve mimar olmayan katılımcı grupları ile en çok beğenilen binanın sıradanlık-gösterişlilik durumuna ilişkin görüş arasında anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Mimar ve mimar olmayan katılımcı gruplarının ortak görüşte olduğu ortaya çıkmaktadır (Çizelge 4.47.). Genel katılımcı yapının gösterişli gibi olduğu görüşünü ifade etmektedir.

Çizelge 4.47. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilen Bina Üzerinde Sıradanlık-Gösterişlilik Durumuna İlişkin Görüşleri

Sıradan-Gösterişli	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
Sıradan	0	0	15	100.0	15	100	$X^2=4.550$ $P= 0.337$
Sıradan Gibi	3	8.8	31	91.2	34	100	
Ortalama	4	15.4	22	84.6	26	100	
Gösterişli Gibi	3	17.6	14	82.4	17	100	
Gösterişli	0	0	8	100.0	8	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

*Anlamlılık Derecesi $P< 0.05$

Mimar olan ve mimar olmayan katılımcı grupları ile Mahabad Bulvarı'nda en çok beğenilen binanın çekicilik-iticilik durumuna ilişkin görüş arasında anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Mimar ve mimar olmayan katılımcı gruplarının ortak görüşte olduğu ortaya çıkmaktadır (Çizelge 4.48.). Genel katılımcı yapının çekicilik iticilik durumunda kararsız kaldığı görüşünü ifade etmektedir.

Çizelge 4.48. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilen Bina Üzerinde Çekicilik-İtici Durumuna İlişkin Görüşleri

Çekici-İtici	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
Çekici	1	10.0	19	90.0	20	100	$X^2=6.732$ $P= 0.151$
Çekici Gibi	2	4.9	39	95.1	41	100	
Ortalama	1	12.5	7	87.5	8	100	
İtici Gibi	6	22.2	21	77.8	27	100	
İtici	0	0	4	100.0	4	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

*Anlamlılık Derecesi $P < 0.05$

Mimar olan ve mimar olmayan katılımcı grupları ile Mahabad Bulvarı'nda en çok beğenilen binanın ilginçlik-monotonluk durumuna ilişkin görüş arasında anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p > 0.05$). Mimar ve mimar olmayan katılımcı gruplarının ortak görüşünün monoton olduğu ortaya çıkmaktadır (Çizelge 4.49.). Genel katılımcı yapının monotona yakın olduğu görüşünü ifade etmektedir.

Çizelge 4.49. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilen Bina Üzerinde İlginçlik-Monotonluk Durumuna İlişkin Görüşleri

İlginç-Monoton	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
İlginç	0	0	16	100.0	16	100	$X^2=7.807$ $P= 0.099$
İlginç Gibi	0	0	12	100.0	12	100	
Ortalama	7	14.6	41	85.4	48	100	
Monoton Gibi	2	9.1	20	90.9	22	100	
Monoton	1	50.0	1	50.0	2	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

*Anlamlılık Derecesi $P < 0.05$

Mimar olan ve mimar olmayan katılımcı grupları ile Mahabad Bulvarı'nda en çok beğenilen binanın pahalılık-ucuzluk durumuna ilişkin görüş arasında anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p > 0.05$). Mimar ve mimar olmayan katılımcı gruplarının ortak görüşte olduğu ortaya çıkmaktadır (Çizelge 4.50.). Genel katılımcı yapının pahalıya yakın olduğu görüşünü ifade etmektedir.

Çizelge 4.50. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilen Bina Üzerinde Pahalılık Ucuzluk Durumuna İlişkin Görüşleri

Pahalı-Ucuz	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
Pahalı	0	0	18	100.0	18	100	$X^2=3.171$ $P= 0.366$
Pahalı Gibi	5	12.2	36	87.8	41	100	
Ortalama	5	13.5	32	86.5	37	100	
Ucuz Gibi	0	0	4	100.0	4	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

*Anlamlılık Derecesi $P < 0.05$

Mimar olan ve mimar olmayan katılımcı grupları ile Mahabad Bulvarı'nda en çok beğenilen ikinci binanın özgünlük-taklitlik durumuna ilişkin görüş arasında anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Mimar ve mimar olmayan katılımcı gruplarının ortak görüşte olduğu ortaya çıkmaktadır (Çizelge 4.51.). Genel katılımcı yapının özgün olduğu görüşünü ifade etmektedir.

Çizelge 4.51. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilen İkinci Bina Üzerinde Özgünlük Taklit Durumuna İlişkin Görüşleri

Özgün-Taklit	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
Özgün	0	0	24	100.0	24	100	$X^2=8.237$ $P=0.083$
Özgün Gibi	3	3.6	33	91.7	36	100	
Ortalama	3	13.0	20	87.0	23	100	
Taklitle Yakın	3	20.0	12	80.0	15	100	
Taklit	1	50.0	1	50.0	2	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

*Anlamlılık Derecesi $P<0.05$

Mimar olan ve mimar olmayan katılımcı grupları ile Mahabad Bulvarı'nda en çok beğenilen ikinci binanın zariflik-kabalık durumuna ilişkin görüş arasında anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Mimar ve mimar olmayan katılımcı gruplarının ortak görüşte olduğu ortaya çıkmaktadır (Çizelge 4.52.). Genel katılımcı yapının zarif olduğu görüşünü ifade etmektedir.

Çizelge 4.52. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilen İkinci Bina Üzerinde Zariflik Kabalık Durumuna İlişkin Görüşleri

Zarif-Kaba	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
Zarif	0	0	23	100.0	23	100	$X^2=4.604$ $P= 0.202$
Zarif Gibi	6	12.5	42	87.5	48	100	
Ortalama	4	16.7	20	83.3	24	100	
Kaba Gibi	0	0	5	100.0	5	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

*Anlamlılık Derecesi $P < 0.05$

Mimar olan ve mimar olmayan katılımcı grupları ile Mahabad Bulvarı'nda en çok beğenilen ikinci binanın modernlik-modası geçmişlik durumuna ilişkin görüş arasında anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p > 0.05$). Mimar ve mimar olmayan katılımcı gruplarının ortak görüşte olduğu ortaya çıkmaktadır (Çizelge 4.53.). Genel katılımcı yapının modern ve orta derecede modern olduğu görüşünü ifade etmektedir.

Çizelge 4.53. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilen İkinci Bina Üzerinde Modernlik Modası Geçmişlik Durumuna İlişkin Görüşleri

Modern-Modası Geçmiş	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
Modern	1	5.0	19	95.0	20	100	$X^2=0.793$ $P= 0.851$
Modern Gibi	4	10.3	35	89.7	39	100	
Ortalama	4	12.5	28	87.5	32	100	
Modası Geçmiş gibi	1	11.1	8	88.9	9	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

*Anlamlılık Derecesi $P < 0.05$

Mimar olan ve mimar olmayan katılımcı grupları ile Mahabad Bulvarı'nda en çok beğenilen ikinci binanın basitlik-karmaşıklık durumuna ilişkin görüş arasında anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Mimar ve mimar olmayan katılımcı gruplarının ortak görüşte olduğu ortaya çıkmaktadır (Çizelge 4.54.). Genel katılımcı yapının karmaşık olduğu görüşünü ifade etmektedir.

Çizelge 4.54. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilen İkinci Bina Üzerinde Basitlik Karmaşıklık Durumuna İlişkin Görüşleri

Basit-Karmaşık	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
Basit	0	0	2	100.0	2	100	$X^2=0.467$ $P= 0.977$
Basit Gibi	1	12.5	7	87.5	8	100	
Ortalama	4	11.8	30	88.2	34	100	
Karmaşık Gibi	4	8.9	41	91.1	45	100	
Karmaşık	1	9.1	10	90.9	11	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

*Anlamlılık Derecesi $P< 0.05$

Mimar olan ve mimar olmayan katılımcı grupları ile Mahabad Bulvarı'nda en çok beğenilen ikinci binanın basitlik-karmaşıklık durumuna ilişkin görüş arasında anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Mimar ve mimar olmayan katılımcı gruplarının ortak görüşünün uyumlu olduğu ortaya çıkmaktadır (Çizelge 4.55.).

Çizelge 4.55. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilen İkinci Bina Üzerinde Uyumluluk Uyumsuzluk Durumuna İlişkin Görüşleri

Uyumlu-Uyumsuz	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
Uyumlu	2	7.4	25	92.6	27	100	$X^2=3.084$ $P= 0.544$
Uyumlu Gibi	1	3.7	26	96.4	27	100	
Ortalama	1	11.1	8	88.9	9	100	
Uyumsuz Gibi	5	15.6	27	84.4	32	100	
Uyumsuz	1	20.0	4	80.0	5	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

*Anlamlılık Derecesi $P < 0.05$

Mimar olan ve mimar olmayan katılımcı grupları ile Mahabad Bulvarı'nda en çok beğenilen ikinci binanın sıradanlık-gösterişlilik durumuna ilişkin görüş arasında anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p > 0.05$). Mimar ve mimar olmayan katılımcı gruplarının ortak görüşünün gösterişli olduğu ortaya çıkmaktadır (Çizelge 4.56.).

Çizelge 4.56. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilen İkinci Bina Üzerinde Sıradanlık Gösterişlilik Durumuna İlişkin Görüşleri

Sıradan-Gösterişli	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
Sıradan	0	0	15	100.0	15	100	$X^2=4.550$ $P= 0.337$
Sıradan Gibi	3	8.8	31	91.2	34	100	
Ortalama	4	15.4	22	84.6	26	100	
Gösterişli Gibi	3	17.6	14	82.4	17	100	
Gösterişli	0	0	8	100.0	8	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

*Anlamlılık Derecesi $P < 0.05$

Mimar olan ve mimar olmayan katılımcı grupları ile Mahabad Bulvarı'nda en çok beğenilen binanın ikinci çekicilik-iticilik durumuna ilişkin görüş arasında anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Mimar ve mimar olmayan katılımcı gruplarının ortak görüşte olduğu ortaya çıkmaktadır (Çizelge 4.57.). Genel katılımcı yapının çekiciye yakın olduğu görüşünü ifade etmektedir.

Çizelge 4.57. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilen İkinci Bina Üzerinde Çekicilik İticilik Durumuna İlişkin Görüşleri

Çekici-İtici	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
Çekici	1	10.0	19	90.0	20	100	$X^2=6.732$ $P= 0.151$
Çekici Gibi	2	4.9	39	95.1	41	100	
Ortalama	1	12.5	7	87.5	8	100	
İtici Gibi	6	22.2	21	77.8	27	100	
İtici	0	0	4	100.0	4	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

*Anlamlılık Derecesi $P< 0.05$

Mimar olan ve mimar olmayan katılımcı grupları ile Mahabad Bulvarı'nda en çok beğenilen binanın ilginçlik-monotonluk durumuna ilişkin görüş arasında anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Mimar ve mimar olmayan katılımcı gruplarının ortak görüşte olduğu ortaya çıkmaktadır (Çizelge 4.58.). Genel katılımcı yapının ilginçlik durumuna yakın olduğu görüşünü ifade etmektedir.

Çizelge 4.58. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilen İkinci Bina Üzerinde İlginçlik Monotonluk Durumuna İlişkin Görüşleri

İlginç-Monoton	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
İlginç	0	0	16	100.0	16	100	$X^2=7.807$ $P= 0.099$
İlginç Gibi	0	0	12	100.0	12	100	
Ortalama	7	14.6	41	85.4	48	100	
Monoton Gibi	2	9.1	20	90.9	22	100	
Monoton	1	50.0	1	50.0	2	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

*Anlamlılık Derecesi $P < 0.05$

Mimar olan ve mimar olmayan katılımcı grupları ile Mahabad Bulvarı'nda en çok beğenilen ikinci binanın pahalılık-ucuzluk durumuna ilişkin görüş arasında anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p > 0.05$). Mimar ve mimar olmayan katılımcı gruplarının ortak görüşte olduğu ortaya çıkmaktadır (Çizelge 4.59.). Genel katılımcı yapının pahalıya yakın olduğu görüşünü ifade etmektedir.

Çizelge 4.59. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilen İkinci Bina Üzerinde Pahalılık Ucuzluk Durumuna İlişkin Görüşleri

Pahalı-Ucuz	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
Pahalı	0	0	18	100.0	18	100	$X^2=3.171$ $P= 0.366$
Pahalı Gibi	5	12.2	36	87.8	41	100	
Ortalama	5	13.5	32	86.5	37	100	
Ucuz Gibi	0	0	4	100.0	4	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

*Anlamlılık Derecesi $P < 0.05$

Mimar olan ve mimar olmayan katılımcı grupları ile Mahabad Bulvarı'nda en çok beğenilen üçüncü binanın özgünlük-taklitlik durumuna ilişkin görüş arasında anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Mimar ve mimar olmayan katılımcı gruplarının ortak görüşte olduğu ortaya çıkmaktadır (Çizelge 4.60.). Genel katılımcı yapının özgüne yakın olduğu görüşünü ifade etmektedir.

Çizelge 4.60. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilen Üçüncü Bina Üzerinde Özgünlük Taklit Durumuna İlişkin Görüşleri

Özgün-Taklit	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
Özgün	0	0	23	100.0	23	100	$X^2=4.604$ $P= 0.202$
Özgün Gibi	6	12.5	42	87.5	48	100	
Ortalama	4	16.7	20	83.3	24	100	
Taklile Yakın	0	0	5	100.0	5	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

*Anlamlılık Derecesi $P< 0.05$

Mimar olan ve mimar olmayan katılımcı grupları ile Mahabad Bulvarı'nda en çok beğenilen üçüncü binanın zariflik-kabalık durumuna ilişkin görüş arasında anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Mimar ve mimar olmayan katılımcı gruplarının ortak görüşte olduğu ortaya çıkmaktadır (Çizelge 4.61.). Genel katılımcı yapının zarif olduğu görüşünü ifade etmektedir.

Çizelge 4.61. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilen Üçüncü Bina Üzerinde Zariflik Kabalık Durumuna İlişkin Görüşleri

Zarif-Kaba	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
Zarif	1	3.8	25	96.2	26	100	$X^2=5.427$ $P= 0.246$
Zarif Gibi	4	12.9	27	87.1	31	100	
Ortalama	2	7.4	25	92.6	27	100	
Kaba Gibi	2	14.3	12	85.7	14	100	
Kaba	1	50.0	1	50.0	2	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

*Anlamlılık Derecesi $P < 0.05$

Mimar olan ve mimar olmayan katılımcı grupları ile Mahabad Bulvarı'nda en çok beğenilen üçüncü binanın modernlik-modası geçmişlik durumuna ilişkin görüş arasında anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p > 0.05$). Mimar ve mimar olmayan katılımcı gruplarının ortak görüşte olduğu bu görüşün modern olduğu ortaya çıkmaktadır (Çizelge 4.62.).

Çizelge 4.62. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilen Üçüncü Bina Üzerinde Modernlik Modası Geçmişlik Durumuna İlişkin Görüşleri

Modern-Modası Geçmiş	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
Modern	0	0	2	100.0	2	100	$X^2=0.467$ $P= 0.977$
Modern Gibi	1	12.5	7	87.5	8	100	
Ortalama	4	11.8	30	88.2	34	100	
Modası Geçmiş Gibi	4	8.9	41	91.1	45	100	
Modası Geçmiş	1	9.1	10	90.9	11	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

*Anlamlılık Derecesi $P < 0.05$

Mimar olan ve mimar olmayan katılımcı grupları ile üçüncü olarak beğenilen binanın basitlik-karmaşıklık durumuna ilişkin görüş arasında anlamlı ilişkinin olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$). Mimar olan katılımcılar Mahabad Bulvarı'ndaki üçüncü olarak beğenilen bina için basit/karmaşık olma konusunda orta düzeyde görüş (Ortalama %20.8) belirttikleri görülürken mimar olmayan katılımcılar ise basit (Basit %100) olduğu görüşünü belirtmektedirler (Çizelge 4.63.).

Çizelge 4.63. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilen Üçüncü Bina Üzerinde Basitlik Karmaşıklık Durumuna İlişkin Görüşleri

Basit- Karmaşık	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
Basit	0	0	33	100.0	33	100	$X^2=6.923$ $P= 0.031^*$
Basit Gibi	5	11.6	38	88.4	43	100	
Ortalama	5	20.8	19	79.2	24	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

*Anlamlılık Derecesi $P< 0.05$

Mimar olan ve mimar olmayan katılımcı grupları ile Mahabad Bulvarı'nda en çok beğenilen üçüncü binanın uyumluluk-uyumsuzluk durumuna ilişkin görüş arasında anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Mimar ve mimar olmayan katılımcı gruplarının ortak görüşte olduğu ortaya çıkmaktadır (Çizelge 4.64.). Genel katılımcı yapının uyumlu olduğu görüşünü ifade etmektedir.

Çizelge 4.64. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilen Üçüncü Bina Üzerinde Uyumluluk Uyumsuzluk Durumuna İlişkin Görüşleri

Uyumlu-Uyumsuz	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
Uyumlu	0	0	15	100.0	15	100	$X^2=4.550$ P= 0.337
Uyumlu Gibi	3	8.8	31	91.2	34	100	
Ortalama	4	15.4	22	84.6	26	100	
Uyumsuz Gibi	3	17.6	14	82.4	17	100	
Uyumsuz	0	0	8	100.0	8	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

*Anlamlılık Derecesi P< 0.05

Mimar olan ve mimar olmayan katılımcı grupları ile Mahabad Bulvarı'nda en çok beğenilen üçüncü binanın sıradanlık-gösterişlilik durumuna ilişkin görüş arasında anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Mimar ve mimar olmayan katılımcı gruplarının ortak görüşte gösterişliliğe yakın olduğu ortaya çıkmaktadır (Çizelge 4.65.).

Çizelge 4.65. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilen Üçüncü Bina Üzerinde Sıradanlık Gösterişlilik Durumuna İlişkin Görüşleri

Sıradan-Gösteriş	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
Sıradan	2	7.4	25	92.6	27	100	$X^2=3.084$ P= 0.544
Sıradan Gibi	1	3.7	26	96.4	27	100	
Ortalama	1	11.1	8	88.9	9	100	
Gösterişli Gibi	5	15.6	27	84.4	32	100	
Gösterişli	1	20.0	4	80.0	5	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

*Anlamlılık Derecesi P< 0.05

Mimar olan ve mimar olmayan katılımcı grupları ile Mahabad Bulvarı'nda en çok beğenilen üçüncü binanın çekicilik-ıticilik durumuna ilişkin görüş arasında anlamlı ilişkisinin olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Mimar ve mimar olmayan katılımcı gruplarının ortak görüşte olduğu ortaya çıkmaktadır (Çizelge 4.66.). Genel katılımcı yapının çekiciye yakın olduğu görüşünü ifade etmektedir.

Çizelge 4.66. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilen Üçüncü Bina Üzerinde Çekicilik İticilik Durumuna İlişkin Görüşleri

Çekicilik-İticilik	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
Çekici	0	0	16	100.0	16	100	$X^2=7.807$ $P= 0.099$
Çekici Gibi	0	0	12	100.0	12	100	
Ortalama	7	14.6	41	85.4	48	100	
İtici Gibi	2	9.1	20	90.9	22	100	
İtici	1	50.0	1	50.0	2	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

*Anlamlılık Derecesi $P< 0.05$

Mimar olan ve mimar olmayan katılımcı grupları ile Mahabad Bulvarı'nda en çok beğenilen üçüncü binanın ilginçlik-monotonluk durumuna ilişkin görüş arasında anlamlı ilişkisinin olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Mimar ve mimar olmayan katılımcı gruplarının ortak görüşte olduğu ortaya çıkmaktadır (Çizelge 4.67.). Genel katılımcı yapının monotona yakın olduğu görüşünü ifade etmektedir.

Çizelge 4.67. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilen Üçüncü Bina Üzerinde İlginçlik Monotonluk Durumuna İlişkin Görüşleri

İlginç-Monoton	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
İlginç	1	10.0	19	90.0	20	100	$X^2=6.732$ $P= 0.151$
İlginç Gibi	2	4.9	39	95.1	41	100	
Ortalama	1	12.5	7	87.5	8	100	
Monoton Gibi	6	22.2	21	77.8	27	100	
İlginç	0	0	4	100.0	4	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

*Anlamlılık Derecesi $P < 0.05$

Mimar olan ve mimar olmayan katılımcı grupları ile Mahabad Bulvarı'nda en çok beğenilen üçüncü binanın pahalılık-ucuzluk durumuna ilişkin görüş arasında anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p > 0.05$). Mimar ve mimar olmayan katılımcı gruplarının ortak görüşte olduğu ortaya çıkmaktadır (Çizelge 4.68.). Genel katılımcı yapının pahalıya yakın olduğu görüşünü ifade etmektedir.

Çizelge 4.68. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilen Üçüncü Bina Üzerinde Pahalılık Ucuzluk Durumuna İlişkin Görüşleri

Pahalı-Ucuz	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
Pahalı	0	0	16	100.0	16	100	X ² =7.807 P= 0.099
Pahalı Gibi	0	0	12	100.0	12	100	
Ortalama	7	14.6	41	85.4	48	100	
Ucuz Gibi	2	9.1	20	90.9	22	100	
Ucuz	1	50.0	1	50.0	2	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

*Anlamlılık Derecesi P< 0.05

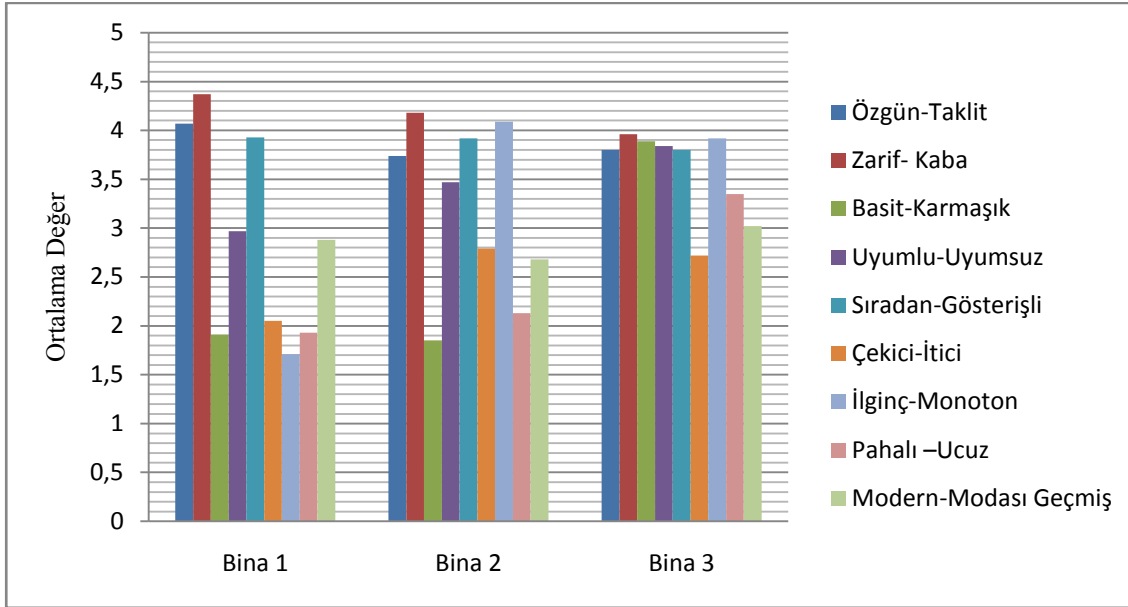
En beğenilmeyen yapılarda sıfat çiftlerinin faktör gruplarında değerlendirilmesi,

Sıfat çiftlerinin beğeni düzeyini ölçmek adına, 1 en düşük, 5 en yüksek katılım düzeyini gösteren, 5'li likert ölçeği kullanılmıştır. Sıfat çiftlerinin sıralamasına bakıldığında; katılımcılar en beğenilmeyen birinci, ikinci ve üçüncü binaların taklit, kaba, uyumsuz olarak değerlendirmişlerdir. Katılımcılar en beğenilmeyen birinci ve ikinci binaların modern, ilginç ve sıradan olduğunu belirtmişlerdir (Çizelge 4.69.).

Çizelge 4.69. Mahabad Bulvarı Konutlarında En Beğenilmeyen İlk Üç Konuta Ait Sıfat Çiftlerinin Ortalama Değerleri

		Ortalama Değer	
Sıfat Çiftleri	En beğenilmeyen 1. bina	En beğenilmeyen 2. bina	En beğenilmeyen 3. bina
Özgün-Taklit	4.07	3.74	3.80
Zarif- Kaba	4.37	4.18	3.96
Modern-Modası Geçmiş	1.91	1.85	3.89
Basit-Karmaşık	2.97	3.47	3.84
Uyumlu-Uyumsuz	3.93	3.83	3.80
Sıradan-Gösterişli	2.05	2.79	2.72
Çekici-İtici	1.71	4.09	3.92
İlginç-Monoton	1.93	2.13	3.35
Pahalı –Ucuz	2.88	2.68	3.02

Katılımcılar en beğenmedikleri üçüncü binanın karmaşık olduğunu, en beğenmedikleri ikinci ve üçüncü binaların itici olduğunu ifade ettikleri görülmektedir. Katılımcıların en beğenmedikleri birinci, ikinci ve üçüncü binalar için pahalılık- ucuzluk durumunda kararsız kaldıkları görülmektedir. Çizelge 4.40'ta gösterilen faktör gruplarına göre yapılar negatif eğride Beğeni, Karmaşa ve Etkilenme faktör grupları içine alınabilmektedir. Sosyal statü faktörü daha az öncelikli olmakla beraber üçüncü en beğenilmeyen konut ucuza yakın değerlendirilmiştir (Şekil 4.40.).

Şekil 4.40. Katılımcılar Tarafından En Beğenilmeyen Üç Binanın Sıfat Çiftlerine İlişkin Ortalama Değerleri

Meslek gruplarına göre beğenilmeyen yapılarda sıfat çiftlerinin değerlendirilmesi,

Çizelge 4.69. da incelenen genel katılımcı analizinin detaylarını ve meslek gruplarına göre var olan farklılıkların değerlendirilmesi bu kısımda yapılmıştır. Çalışmada kullanılan 9 sıfat çifti tek tek mimar olan ve olmayan gruplar üzerinden, *chi-square* analizi ile değerlendirilmiş, istatistiksel açıdan $p < 0.05$, $p > 0.05$ değerleri için anlamlı, anlamsız farklılıklar ortaya konmuştur ($p < 0.05$ için anlamlı bir ilişki vardır, $p > 0.05$ için anlamlı bir farklılık yoktur).

Mimar olan ve mimar olmayan katılımcı grupları ile en beğenilmeyen binanın özgünlük-taklitlik durumuna ilişkin görüş arasında anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p > 0.05$). Mimar olan ve olmayan katılımcı grupları beğenilen yapıları özgün ve özgüne yakın olarak tanımlamaktadır. Mimar olan ve olmayan katılımcı grubu bu sıfat çifti için fikir birliğindedir (Çizelge 4.70.). Genel katılımcı yapının taklide yakın olduğu ifade etmektedir.

Çizelge 4.70. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Beğenilmeyen Bina Üzerinde Özgünlük Taklit Durumuna İlişkin Görüşleri

Özgün-Taklit	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
Özgün	1	3.8	25	96.2	26	100	$X^2=5.427$ $P= 0.246$
Özgün Gibi	4	12.9	27	87.1	31	100	
Ortalama	2	7.4	25	92.6	27	100	
Taklile Yakın	2	14.3	12	85.7	14	100	
Taklit	1	50.0	1	50.0	2	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

*Anlamlılık Derecesi $P < 0.05$

Mimar olan ve mimar olmayan katılımcı grupları ile Mahabad Bulvarı'nda en beğenilmeyen binanın zariflik-kabalık durumuna ilişkin görüş arasında anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p > 0.05$). Mimar olan ve olmayan katılımcı grupları beğenilen yapıları özgün ve özgüne yakın olarak tanımlamaktadır. Mimar olan ve olmayan katılımcı grubu bu sıfat çifti kaba olduğu görüşündedir (Çizelge 4.71.).

Çizelge 4.71. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Beğenilmeyen Bina Üzerinde Zariflik Kabalık Durumuna İlişkin Görüşleri

Zarif-Kaba	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
Zarif	0	0	27	100.0	27	100	$X^2=4.564$ $P= 0.207$
Zarif Gibi	6	13.6	38	86.4	44	100	
Ortalama	4	14.8	23	85.2	27	100	
Kaba Gibi	0	0	2	100.0	2	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

*Anlamlılık Derecesi $P < 0.05$

Mimar olan ve mimar olmayan katılımcı grupları arasında en beğenilmeyen binanın modernlik-modası geçmişlik durumuna ilişkin görüş arasında anlamlı ilişkinin olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$). Mimar olan katılımcılar Mahabad Bulvar'ındaki en çok beğenilen bina için modernlik konusunda orta düzeyde görüş (Ortalama %20.8) belirttikleri görülürken mimar olmayan katılımcılar ise modern (Modern %100) olduğu görüşünü belirtmektedirler (Çizelge 4.72.).

Çizelge 4.72. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilmeyen Bina Üzerinde Modernlik Modası Geçmişlik Durumuna İlişkin Görüşleri

Modern-Modası Geçmiş	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
Modern	0	0	33	100.0	33	100	$X^2=6.923$ $P= 0.311$
Modern Gibi	5	11.6	38	88.4	43	100	
Ortalama	5	20.8	19	79.2	24	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

*Anlamlılık Derecesi $P< 0.05$

Mimar olan ve mimar olmayan katılımcı grupları ile Mahabad Bulvarı'nda en çok beğenilmeyen binanın basitlik-karmaşıklık durumuna ilişkin görüş arasında anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Meslek grupları yapı tercihlerinde olmadığı gibi karmaşa durumunda da ortak ilerlemektedir (Çizelge 4.73.). Genel katılımcı yapının karmaşık olduğu görüşünü ifade etmektedir.

Çizelge 4.73. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Beğenilmeyen Bina Üzerinde Basitlik Karmaşıklık Durumuna İlişkin Görüşleri

Basit-Karmaşık	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
Basit Gibi	0	0	16	100.0	16	100	X ² =2.222 P= 0.528
Ortalama	3	11.1	24	88.9	27	100	
Karmaşık Gibi	4	13.3	26	86.7	30	100	
Karmaşık	3	11.1	24	88.9	27	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

*Anlamlılık Derecesi P< 0.05

Mimar olan ve mimar olmayan katılımcı grupları ile Mahabad Bulvarı'nda en çok beğenilmeyen binanın uyumluluk-uyumsuzluk durumuna ilişkin görüş arasında anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Mimar ve mimar olmayan katılımcı gruplarının ortak görüşte olduğu ortaya çıkmaktadır (Çizelge 4.74.). Genel katılımcı yapının uyumsuz olduğu görüşünü ifade etmektedir.

Çizelge 4.74. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilmeyen Bina Üzerinde Uyumluluk Uyumsuzluk Durumuna İlişkin Görüşleri

Uyumlu-Uyumsuz	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
Uyumlu	2	7.4	25	92.6	27	100	X ² =3.084 P= 0.544
Uyumlu Gibi	1	3.7	26	96.4	27	100	
Ortalama	1	11.1	8	88.9	9	100	
Uyumsuz Gibi	5	15.6	27	84.4	32	100	
Uyumsuz	1	20.0	4	80.0	5	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

*Anlamlılık Derecesi P< 0.05

Mimar olan ve mimar olmayan katılımcı grupları ile en çok beğenilmeyen binanın sıradanlık-gösterişlilik durumuna ilişkin görüş arasında anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Mimar ve mimar olmayan katılımcı gruplarının ortak görüşte olduğu ortaya çıkmaktadır (Çizelge 4.75.). Genel katılımcı yapının sıradan olduğu görüşünü ifade etmektedir.

Çizelge 4.75. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilmeyen Bina Üzerinde Sıradanlık-Gösterişlilik Durumuna İlişkin Görüşleri

Sıradan-Gösterişli	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
Sıradan	0	0	15	100.0	15	100	$X^2=4.550$ $P= 0.337$
Sıradan Gibi	3	8.8	31	91.2	34	100	
Ortalama	4	15.4	22	84.6	26	100	
Gösterişli Gibi	3	17.6	14	82.4	17	100	
Gösterişli	0	0	8	100.0	8	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

*Anlamlılık Derecesi $P< 0.05$

Mimar olan ve mimar olmayan katılımcı grupları ile Mahabad Bulvarı'nda en çok beğenilmeyen binanın çekicilik-iticilik durumuna ilişkin görüş arasında anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Mimar ve mimar olmayan katılımcı gruplarının ortak görüşte olduğu ortaya çıkmaktadır (Çizelge 4.76.). Genel katılımcı yapının çekici olduğu görüşünü ifade etmektedir.

Çizelge 4.76. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilmeyen Bina Üzerinde Çekicilik-İtici Durumuna İlişkin Görüşleri

Çekici-İtici	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
Çekici	1	10.0	19	90.0	20	100	X ² =6.732 P= 0.151
Çekici Gibi	2	4.9	39	95.1	41	100	
Ortalama	1	12.5	7	87.5	8	100	
İtici Gibi	6	22.2	21	77.8	27	100	
İtici	0	0	4	100.0	4	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

*Anlamlılık Derecesi P< 0.05

Mimar olan ve mimar olmayan katılımcı grupları ile Mahabad Bulvarı'nda en çok beğenilmeyen binanın ilginçlik-monotonluk durumuna ilişkin görüş arasında anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir (p>0.05). Mimar ve mimar olmayan katılımcı gruplarının ortak olarak ilginçlik durumuna katıldığı ortaya çıkmaktadır (Çizelge 4.77.).

Çizelge 4.77. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilmeyen Bina Üzerinde İlginçlik-Monotonluk Durumuna İlişkin Görüşleri

İlginç-Monoton	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
İlginç	0	0	16	100.0	16	100	X ² =7.807 P= 0.099
İlginç Gibi	0	0	12	100.0	12	100	
Ortalama	7	14.6	41	85.4	48	100	
Monoton Gibi	2	9.1	20	90.9	22	100	
Monoton	1	50.0	1	50.0	2	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

*Anlamlılık Derecesi P< 0.05

Mimar olan ve mimar olmayan katılımcı grupları ile Mahabad Bulvarı'nda en çok beğenilmeyen binanın pahalılık-ucuzluk durumuna ilişkin görüş arasında anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Mimar ve mimar olmayan katılımcı gruplarının ortak görüşte olduğu ortaya çıkmaktadır (Çizelge 4.78.). Genel katılımcı yapının pahalıya yakın olduğu görüşünü ifade etmektedir.

Çizelge 4.78. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilmeyen Bina Üzerinde Pahalılık Ucuzluk Durumuna İlişkin Görüşleri

Pahalı-Ucuz	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
Pahalı	0	0	18	100.0	18	100	$X^2=3.171$ $P= 0.366$
Pahalı Gibi	5	12.2	36	87.8	41	100	
Ortalama	5	13.5	32	86.5	37	100	
Ucuz Gibi	0	0	4	100.0	4	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

*Anlamlılık Derecesi $P< 0.05$

Mimar olan ve mimar olmayan katılımcı grupları ile Mahabad Bulvarı'nda en çok beğenilmeyen ikinci binanın özgünlük-taklitlik durumuna ilişkin görüş arasında anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Mimar ve mimar olmayan katılımcı gruplarının ortak görüşte olduğu ortaya çıkmaktadır (Çizelge 4.79.). Genel katılımcı yapının taklit olduğu görüşünü ifade etmektedir.

Çizelge 4.79. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilmeyen İkinci Bina Üzerinde Özgünlük Taklit Durumuna İlişkin Görüşleri

Özgün-Taklit	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
Özgün	0	0	24	100.0	24	100	$X^2=-8.237$ $P= 0.083$
Özgün Gibi	3	3.6	33	91.7	36	100	
Ortalama	3	13.0	20	87.0	23	100	
Taklile Yakın	3	20.0	12	80.0	15	100	
Taklit	1	50.0	1	50.0	2	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

*Anlamlılık Derecesi $P < 0.05$

Mimar olan ve mimar olmayan katılımcı grupları ile Mahabad Bulvarı'nda en çok beğenilmeyen ikinci binanın zariflik-kabalık durumuna ilişkin görüş arasında anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p > 0.05$). Mimar ve mimar olmayan katılımcı gruplarının ortak görüşte olduğu ortaya çıkmaktadır (Çizelge 4.80.). Genel katılımcı yapının kaba olduğu görüşünü ifade etmektedir.

Çizelge 4.80. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilmeyen İkinci Bina Üzerinde Zariflik Kabalık Durumuna İlişkin Görüşleri

Zarif-Kaba	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
Zarif	0	0	23	100.0	23	100	$X^2=4.604$ $P= 0.202$
Zarif Gibi	6	12.5	42	87.5	48	100	
Ortalama	4	16.7	20	83.3	24	100	
Kaba Gibi	0	0	5	100.0	5	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

*Anlamlılık Derecesi $P < 0.05$

Mimar olan ve mimar olmayan katılımcı grupları ile Mahabad Bulvarı'nda en çok beğenilmeyen ikinci binanın modernlik-modası geçmişlik durumuna ilişkin görüş arasında anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Mimar ve mimar olmayan katılımcı gruplarının ortak görüşte olduğu ortaya çıkmaktadır (Çizelge 4.81.). Genel katılımcı yapının modern olduğu görüşünü ifade etmektedir.

Çizelge 4.81. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilmeyen İkinci Bina Üzerinde Modernlik Modası Geçmişlik Durumuna İlişkin Görüşleri

Modern-Modası Geçmiş	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
Modern	1	5.0	19	95.0	20	100	$X^2=0.793$ $P= 0.851$
Modern Gibi	4	10.3	35	89.7	39	100	
Ortalama	4	12.5	28	87.5	32	100	
Modası Geçmiş gibi	1	11.1	8	88.9	9	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

*Anlamlılık Derecesi $P < 0.05$

Mimar olan ve mimar olmayan katılımcı grupları ile Mahabad Bulvarı'nda en çok beğenilmeyen ikinci binanın basitlik-karmaşıklık durumuna ilişkin görüş arasında anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Mimar ve mimar olmayan katılımcı gruplarının ortak görüşte olduğu ortaya çıkmaktadır (Çizelge 4.82.). Genel katılımcı yapının karmaşık olduğu görüşünü ifade etmektedir.

Çizelge 4.82. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilmeyen İkinci Bina Üzerinde Basitlik Karmaşıklık Durumuna İlişkin Görüşleri

Basit-Karmaşık	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
Basit	0	0	2	100.0	2	100	$\chi^2=0.467$ P= 0.977
Basit Gibi	1	12.5	7	87.5	8	100	
Ortalama	4	11.8	30	88.2	34	100	
Karmaşık Gibi	4	8.9	41	91.1	45	100	
Karmaşık	1	9.1	10	90.9	11	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

*Anlamlılık Derecesi $P < 0.05$

Mimar olan ve mimar olmayan katılımcı grupları ile Mahabad Bulvarı'nda en çok beğenilmeyen ikinci binanın basitlik-karmaşıklık durumuna ilişkin görüş arasında anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p > 0.05$). Mimar ve mimar olmayan katılımcı gruplarının ortak görüşte olduğu ortaya çıkmaktadır (Çizelge 4.83.). Genel katılımcı yapının uyumsuz olduğu görüşünü ifade etmektedir.

Çizelge 4.83. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilmeyen İkinci Bina Üzerinde Uyumluluk Uyumsuzluk Durumuna İlişkin Görüşleri

Uyumlu-Uyumsuz	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
Uyumlu	2	7.4	25	92.6	27	100	X ² =3.084 P= 0.544
Uyumlu Gibi	1	3.7	26	96.4	27	100	
Ortalama	1	11.1	8	88.9	9	100	
Uyumsuz Gibi	5	15.6	27	84.4	32	100	
Uyumsuz	1	20.0	4	80.0	5	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

*Anlamlılık Derecesi P< 0.05

Mimar olan ve mimar olmayan katılımcı grupları ile Mahabad Bulvarı'nda en çok beğenilmeyen ikinci binanın sıradanlık-gösterişlilik durumuna ilişkin görüş arasında anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Mimar ve mimar olmayan katılımcı gruplarının ortak görüşte olduğu ortaya çıkmaktadır (Çizelge 4.84.). Genel katılımcı yapının sıradana yakın olduğu görüşünü ifade etmektedir.

Çizelge 4.84. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilmeyen İkinci Bina Üzerinde Sıradanlık Gösterişlilik Durumuna İlişkin Görüşleri

Sıradan-Gösterişli	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
Sıradan	0	0	15	100.0	15	100	$X^2=4.550$ $P= 0.337$
Sıradan Gibi	3	8.8	31	91.2	34	100	
Ortalama	4	15.4	22	84.6	26	100	
Gösterişli Gibi	3	17.6	14	82.4	17	100	
Gösterişli	0	0	8	100.0	8	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

*Anlamlılık Derecesi $P < 0.05$

Mimar olan ve mimar olmayan katılımcı grupları ile Mahabad Bulvarı'nda en çok beğenilmeyen binanın ikinci çekicilik-iticilik durumuna ilişkin görüş arasında anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p > 0.05$). Mimar ve mimar olmayan katılımcı gruplarının ortak görüşte olduğu ortaya çıkmaktadır (Çizelge 4.85.). Genel katılımcı yapının itici olduğu görüşünü ifade etmektedir.

Çizelge 4.85. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilmeyen İkinci Bina Üzerinde Çekicilik İticilik Durumuna İlişkin Görüşleri

Çekici-İtici	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
Çekici	1	10.0	19	90.0	20	100	X ² =6.732 P= 0.151
Çekici Gibi	2	4.9	39	95.1	41	100	
Ortalama	1	12.5	7	87.5	8	100	
İtici Gibi	6	22.2	21	77.8	27	100	
İtici	0	0	4	100.0	4	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

*Anlamlılık Derecesi P< 0.05

Mimar olan ve mimar olmayan katılımcı grupları ile Mahabad Bulvarı'nda en çok beğenilmeyen ikinci binanın ilginçlik-monotonluk durumuna ilişkin görüş arasında anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Mimar ve mimar olmayan katılımcı gruplarının ortak görüşte olduğu ortaya çıkmaktadır (Çizelge 4.86.). Genel katılımcı yapının ilginç olduğu görüşünü ifade etmektedir.

Çizelge 4.86. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilmeyen İkinci Bina Üzerinde İlginçlik Monotonluk Durumuna İlişkin Görüşleri

İlginç-Monoton	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
İlginç	0	0	16	100.0	16	100	$X^2=7.807$ $P= 0.099$
İlginç Gibi	0	0	12	100.0	12	100	
Ortalama	7	14.6	41	85.4	48	100	
Monoton Gibi	2	9.1	20	90.9	22	100	
Monoton	1	50.0	1	50.0	2	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

*Anlamlılık Derecesi $P < 0.05$

Mimar olan ve mimar olmayan katılımcı grupları ile Mahabad Bulvarı'nda en çok beğenilmeyen ikinci binanın pahalılık-ucuzluk durumuna ilişkin görüş arasında anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p > 0.05$). Mimar ve mimar olmayan katılımcı gruplarının ortak görüşte olduğu ortaya çıkmaktadır (Çizelge 4.87.). Genel katılımcı yapının pahalı olduğu görüşünü ifade etmektedir.

Çizelge 4.87. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilmeyen İkinci Bina Üzerinde Pahalılık Ucuzluk Durumuna İlişkin Görüşleri

Pahalı-Ucuz	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
Pahalı	0	0	18	100.0	18	100	$X^2=3.171$ $P= 0.366$
Pahalı Gibi	5	12.2	36	87.8	41	100	
Ortalama	5	13.5	32	86.5	37	100	
Ucuz Gibi	0	0	4	100.0	4	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

*Anlamlılık Derecesi $P < 0.05$

Mimar olan ve mimar olmayan katılımcı grupları ile Mahabad Bulvarı'nda en çok beğenilmeyen üçüncü binanın özgünlük-taklitlik durumuna ilişkin görüş arasında anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Mimar ve mimar olmayan katılımcı gruplarının ortak görüşte olduğu ortaya çıkmaktadır (Çizelge 4.88.). Genel katılımcı yapının taklit olduğu görüşünü ifade etmektedir.

Çizelge 4.88. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilmeyen Üçüncü Bina Üzerinde Özgünlük Taklit Durumuna İlişkin Görüşleri

Özgün-Taklit	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
Özgün	0	0	23	100.0	23	100	$X^2=4.604$ $P= 0.202$
Özgün Gibi	6	12.5	42	87.5	48	100	
Ortalama	4	16.7	20	83.3	24	100	
Taklile Yakın	0	0	5	100.0	5	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

*Anlamlılık Derecesi $P< 0.05$

Mimar olan ve mimar olmayan katılımcı grupları ile Mahabad Bulvarı'nda en çok beğenilmeyen üçüncü binanın zariflik-kabalık durumuna ilişkin görüş arasında anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Mimar ve mimar olmayan katılımcı gruplarının ortak görüşte olduğu ortaya çıkmaktadır (Çizelge 4.89.). Genel katılımcı yapının kaba olduğu görüşünü ifade etmektedir.

Çizelge 4.89. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilmeyen Üçüncü Bina Üzerinde Zariflik Kabalık Durumuna İlişkin Görüşleri

Zarif-Kaba	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
Zarif	1	3.8	25	96.2	26	100	$X^2=5.427$ $P= 0.246$
Zarif Gibi	4	12.9	27	87.1	31	100	
Ortalama	2	7.4	25	92.6	27	100	
Kaba Gibi	2	14.3	12	85.7	14	100	
Kaba	1	50.0	1	50.0	2	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

*Anlamlılık Derecesi $P < 0.05$

Mimar olan ve mimar olmayan katılımcı grupları ile Mahabad Bulvarı'nda en çok beğenilmeyen üçüncü binanın modernlik-modası geçmişlik durumuna ilişkin görüş arasında anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p > 0.05$). Mimar ve mimar olmayan katılımcı gruplarının ortak görüşte olduğu ortaya çıkmaktadır (Çizelge 4.90.). Genel katılımcı yapının modası geçmiş olduğu görüşünü ifade etmektedir.

Çizelge 4.90. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilmeyen Üçüncü Bina Üzerinde Modernlik Modası Geçmişlik Durumuna İlişkin Görüşleri

Modern-Modası Geçmiş	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
Modern	0	0	2	100.0	2	100	X ² =0.467 P= 0.977
Modern Gibi	1	12.5	7	87.5	8	100	
Ortalama	4	11.8	30	88.2	34	100	
Modası Geçmiş Gibi	4	8.9	41	91.1	45	100	
Modası Geçmiş	1	9.1	10	90.9	11	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

*Anlamlılık Derecesi P< 0.05

Mimar olup olmama durumu ile Mahabad Bulvarı'nda üçüncü olarak beğenilmeyen binanın basitlik-karmaşıklık durumuna ilişkin görüş arasında anlamlı ilişkinin olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$). Mimar olan katılımcılar Mahabad Bulvarı'ndaki üçüncü olarak beğenilmeyen bina için basit/karmaşık olma konusunda orta düzeyde görüş (Ortalama %20.8) belirttikleri görülürken mimar olmayan katılımcılar ise basit (Basit %100) olduğu görüşünü belirtmektedirler (Çizelge 4.91.). Genel katılımcı yapının karmaşık olduğu görüşünü ifade etmektedir.

Çizelge 4.91. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilmeyen Üçüncü Bina Üzerinde Basitlik Karmaşıklık Durumuna İlişkin Görüşleri

Basit- Karmaşık	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
Basit	0	0	33	100.0	33	100	$X^2=6.923$ $P= 0.031^*$
Basit Gibi	5	11.6	38	88.4	43	100	
Ortalama	5	20.8	19	79.2	24	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

*Anlamlılık Derecesi $P < 0.05$

Mimar olan ve mimar olmayan katılımcı grupları ile Mahabad Bulvarı'nda en çok beğenilmeyen üçüncü binanın uyumluluk-uyumsuzluk durumuna ilişkin görüş arasında anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p > 0.05$). Mimar ve mimar olmayan katılımcı gruplarının ortak görüşte olduğu ortaya çıkmaktadır (Çizelge 4.92.). Genel katılımcı yapının uyumsuz olduğu görüşünü ifade etmektedir.

Çizelge 4.92. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilmeyen Üçüncü Bina Üzerinde Uyumluluk Uyumsuzluk Durumuna İlişkin Görüşleri

Uyumlu-Uyumsuz	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
Uyumlu	0	0	15	100.0	15	100	$X^2=4.550$ $P= 0.337$
Uyumlu Gibi	3	8.8	31	91.2	34	100	
Ortalama	4	15.4	22	84.6	26	100	
Uyumsuz Gibi	3	17.6	14	82.4	17	100	
Uyumsuz	0	0	8	100.0	8	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

*Anlamlılık Derecesi $P < 0.05$

Mimar olan ve mimar olmayan katılımcı grupları ile Mahabad Bulvarı'nda en çok beğenilmeyen üçüncü binanın sıradanlık-gösterişlilik durumuna ilişkin görüş arasında anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Mimar ve mimar olmayan katılımcı gruplarının ortak görüşte olduğu ortaya çıkmaktadır (Çizelge 4.93.). Genel katılımcı yapının sıradan olduğu görüşünü ifade etmektedir.

Çizelge 4.93. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilmeyen Üçüncü Bina Üzerinde Sıradanlık Gösterişlilik Durumuna İlişkin Görüşleri

Sıradan-Gösteriş	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
Sıradan	2	7.4	25	92.6	27	100	$X^2=3.084$ $P= 0.544$
Sıradan Gibi	1	3.7	26	96.4	27	100	
Ortalama	1	11.1	8	88.9	9	100	
Gösterişli Gibi	5	15.6	27	84.4	32	100	
Gösterişli	1	20.0	4	80.0	5	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

*Anlamlılık Derecesi $P< 0.05$

Mimar olan ve mimar olmayan katılımcı grupları ile Mahabad Bulvarı'nda en çok beğenilmeyen üçüncü binanın çekicilik-iticilik durumuna ilişkin görüş arasında anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Mimar ve mimar olmayan katılımcı gruplarının ortak görüşte olduğu ortaya çıkmaktadır (Çizelge 4.94.). Genel katılımcı yapının itici olduğu görüşünü ifade etmektedir.

Çizelge 4.94. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilmeyen Üçüncü Bina Üzerinde Çekicilik İtıcılık Durumuna İlişkin Görüşleri

Çekicilik-İtıcılık	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
Çekici	0	0	16	100.0	16	100	$X^2=7.807$ $P= 0.099$
Çekici Gibi	0	0	12	100.0	12	100	
Ortalama	7	14.6	41	85.4	48	100	
İtici Gibi	2	9.1	20	90.9	22	100	
İtici	1	50.0	1	50.0	2	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

*Anlamlılık Derecesi $P < 0.05$

Mimar olan ve mimar olmayan katılımcı grupları ile Mahabad Bulvarı'nda en çok beğenilmeyen üçüncü binanın ilginçlik-monotonluk durumuna ilişkin görüş arasında anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p > 0.05$). Mimar ve mimar olmayan katılımcı gruplarının ortak görüşte olduğu bu görüşün monoton olduğu ortaya çıkmaktadır (Çizelge 4.95.).

Çizelge 4.95. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilmeyen Üçüncü Bina Üzerinde İlginçlik Monotonluk Durumuna İlişkin Görüşleri

İlginç-Monoton	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
İlginç	1	10.0	19	90.0	20	100	$X^2=6.732$ $P= 0.151$
İlginç Gibi	2	4.9	39	95.1	41	100	
Ortalama	1	12.5	7	87.5	8	100	
Monoton Gibi	6	22.2	21	77.8	27	100	
İlginç	0	0	4	100.0	4	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

*Anlamlılık Derecesi $P < 0.05$

Mimar olan ve mimar olmayan katılımcı grupları ile Mahabad Bulvarı'nda en çok beğenilmeyen üçüncü binanın pahalılık-ucuzluk durumuna ilişkin görüş arasında anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Mimar ve mimar olmayan katılımcı gruplarının ortak görüşte olduğu ortaya çıkmaktadır (Çizelge 4.96.). Genel katılımcı yapının pahalı olduğu görüşünü ifade etmektedir.

Çizelge 4.96. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Çok Beğenilmeyen Üçüncü Bina Üzerinde Pahalılık Ucuzluk Durumuna İlişkin Görüşleri

Pahalı-Ucuz	Mimar (S=10)		Mimar Olmayan (S=90)		Toplam		Anlamlılık Düzeyi
	S	%	S	%	S	%	
Pahalı	0	0	16	100.0	16	100	$X^2=7.807$ $P= 0.099$
Pahalı Gibi	0	0	12	100.0	12	100	
Ortalama	7	14.6	41	85.4	48	100	
Ucuz Gibi	2	9.1	20	90.9	22	100	
Ucuz	1	50.0	1	50.0	2	100	
Toplam	10	10.0	90	90.0	100	100	

*Anlamlılık Derecesi $P < 0.05$

4.9. Katılımcıların Beğenilen Binaların Cephe Özellikleri Hakkındaki Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Çalışmanın bu bölümünde en beğenilen 3 bina cephesi hakkında genel değerlendirme yapılmıştır. Katılımcılara sunulan, '*Binanın cephesinde kullanılan renkler birbiriyle uyumludur*' *Binanın cephesindeki renkler süslemelerine göre baskındır, Binanın cephesindeki süsleme ve renkler uyumludur, Binanın cephesindeki pencere boyutları birbiriyle uyumludur, Pencereler binada dikkat çekicidir, Bina süslemeleriyle dikkat çekicidir, Bina cephesiyle diğerlerine göre iddialı görünmektedir, Bina cephesi simetrik, Bina bulvardaki diğer binalara benzemektedir, Binanın cephesi bitmiş izlenimi uyandırmaktadır, Cephe kullanılan malzemeler binaya pahalı izlenimi vermektedir.* ' ifadelerine sıfat çiftleri ve genel biçimsel değerlendirmeleri desteklemesi adına değerlendirmeleri istenmiştir. Burada likert ölçeği sunularak, 1 en yüksek katılım seviyesini, 5 en düşük katılım seviyesini simgelemektedir. Genel katılımcının yorumları değerlendirildikten sonra mimar olan ve mimar olmayan katılımcılar arasındaki farklılıkların anlamlı olup olmadığı tekli varyans analizi (ANOVA) ile test edilmiştir. Böylelikle

katılımcıların en beğendikleri binalarda beğenilerini destekleyen biçimsel özelliklerin ön çıkarılması hedeflenmiştir (Çizelge 4.97.)(Çizelge 4.98.).

Araştırmaya katılan bireylerin Mahabad Bulvar'ındaki beğenilen yapılarda “Binanın cephesindeki renkler süslemelerine göre baskındır.”, “Bina bulvardaki diğer binalara benzemektedir.” ve “Binanın cephesi bitmiş izlenimi uyandırmaktadır.” maddelerine en yüksek puanı verdikleri görülmektedir (Şekil 4.54.).

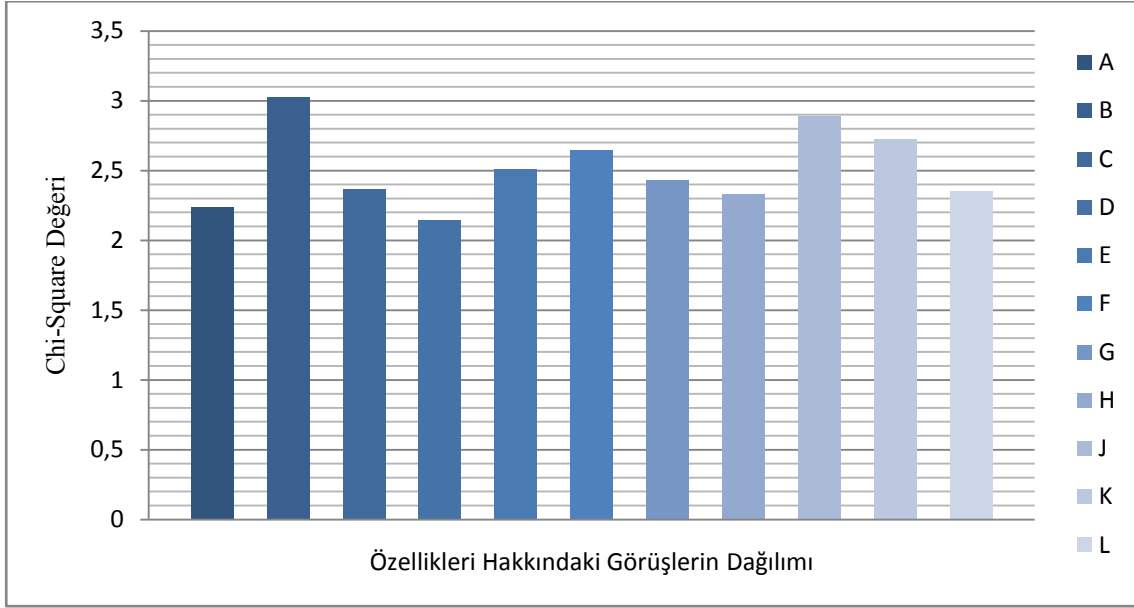
Çizelge 4.97. Mahabad Bulvar'ındaki Beğenilen Binaların Cephe Özellikleri Hakkındaki Görüşlerin Dağılımı

Madd e No:		N= 100	
	Maddeler	$\bar{x}$	Ss
1	Binanın cephesinde kullanılan renkler birbiriyle uyumludur.	2.24	0.95
2	Binanın cephesindeki renkler süslemelerine göre baskındır.	3.03	0.87
3	Binanın cephesindeki süsleme ve renkler uyumludur.	2.37	0.94
4	Binanın cephesindeki pencere boyutları birbiriyle uyumludur.	2.15	0.79
5	Pencereler binada dikkat çekicidir.	2.51	0.76
6	Bina süslemeleriyle dikkat çekicidir.	2.65	0.82
7	Bina cephesiyle diğerlerine göre iddialı görünmektedir.	2.43	0.75
8	Bina cephesi simetriktir.	2.33	0.93
9	Bina bulvardaki diğer binalara benzemektedir.	2.89	0.79
10	Binanın cephesi bitmiş izlenimi uyandırmaktadır.	2.73	0.84
11	Cephede kullanılan malzemeler binaya pahalı izlenimi vermektedir.	2.35	0.89

$\bar{x}$ Ortalama Değer Ss: Standart Sapma

Araştırmaya katılan bireylerin Mahabad Bulvar'ındaki beğenilen yapılarda “Binanın cephesindeki pencere boyutları birbiriyle uyumludur.”, “Binanın cephesinde kullanılan renkler birbiriyle uyumludur.” ve “Bina cephesi simetriktir.” maddelerine en düşük puanı verdikleri görülmektedir (Çizelge 4.97.).

Analiz sonuçlarına göre kullanıcılar, 3 bina cephesini, simetrik, pencere boyutlarını ve renkleri uyumlu bulduğunu ifade etmiştir. Renk ve süsleme kıyasında renkleri baskın bulmadığını, binaların birbirine benzer bulmadığını ve bitmiş izlenimi uyandırmadığını ifade etmiştir. Binaların süsleme ve renklerinin dikkat çekiciliği konusunda, iddia durumunda karasız kaldıkları gözlemlenirken, yapıları pahalı bulmaktadırlar. Sonuçlar doğrultusunda genel biçimsel değerlendirme ile 3 bina için yapılan özel değerlendirmenin birbiriyle uyum içinde olduğu fikirlerin benzer olduğu söylenebilmektedir.

Şekil 4.41. Beğenilen Binaların Cephe Özellikleri Hakkındaki Görüşlerin Grafiği

Şekil 4.41' de gösterilen harf kodları sırasıyla,

- A, Binanın cephesinde kullanılan renkler birbiriyle uyumludur.
- B, Binanın cephesindeki renkler süslemelerine göre baskındır.
- C, Binanın cephesindeki süsleme ve renkler uyumludur.
- D, Binanın cephesindeki pencere boyutları birbiriyle uyumludur.
- E, Pencereler binada dikkat çekicidir.
- F, Bina süslemeleriyle dikkat çekicidir.
- G, Bina cephesiyle diğerlerine göre iddialı görünmektedir.
- H, Bina cephesi simetrik.
- J, Bina bulvardaki diğer binalara benzemektedir.
- K, Binanın cephesi bitmiş izlenimi uyandırmaktadır.

L, Cephede kullanılan malzemeler binaya pahalı izlenimi vermektedir şeklindedir.

Sonuç olarak, seçilen yapıların ikisinin biçimsel analizinde görülmüştür ki yapılar simetri denge ve uyum ilkelerini sağlamaktadır. Dolayısıyla katılımcıların buradaki yorumlarından yapıyı birey için etkileyici kılan faktörlerin denge simetri uyum olduğunu sonucu ortaya çıkmaktadır.

Çizelge 4.98'e göre katılımcıların beğendikleri yapılara ilişkin “Binanın cephesinde kullanılan renkler birbiriyle uyumludur.”, “Binanın cephesindeki renkler süslemelerine göre baskındır.”, “Binanın cephesindeki süsleme ve renkler uyumludur.”, “Binanın cephesindeki pencere boyutları birbiriyle uyumludur.”, “Pencereler binada dikkat çekicidir.”, “Bina süslemeleriyle dikkat çekicidir.”, “Bina cephesiyle diğerlerine göre iddialı görünmektedir.”, “Bina cephesi simetrik.”, “Bina bulvardaki diğer binalara benzemektedir.”, “Binanın cephesi bitmiş izlenimi uyandırmaktadır.” ve “Cephede kullanılan malzemeler binaya pahalı izlenimi vermektedir.” hakkındaki görüşleri ile mimar olup olmama durumu arasında ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Buradan hareketle mimar ve mimar olmayan grubun bu seçimlerde herhangi bir etkisi olmadığı gözlenmektedir. Dolayısıyla meslek grubu mimar olan katılımcıların diğer katılımcılarla ortak fikirde olduğunu belirtmek mümkündür. Bu varsayımı birçok değerlendirme sonucunda da gözlemlemek mümkündür (Şekil 4.54.).

Çizelge 4.98. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların En Beğendikleri Yapıların Cephe Özellikleri Hakkındaki Görüşleri

4.BULGULAR VE TARTIŞMA

Boyutlar	Gruplar	N	$\bar{x}$	Ss	t	P
Binanın cephesinde kullanılan renkler birbiriyle uyumludur.	Mimar	10	2.30	0.82	0.175	0.862
	Mimar Olmayan	90	2.33	1.17		
	Toplam	100				
Binanın cephesindeki renkler süslemelerine göre baskındır.	Mimar	10	3.10	1.29	0.196	0.845
	Mimar Olmayan	90	3.02	1.18		
	Toplam	100				
Binanın cephesindeki süsleme ve renkler uyumludur.	Mimar	10	2.60	4.01	0.674	0.502
	Mimar Olmayan	90	2.34	4.10		
	Toplam	100				
Binanın cephesindeki pencere boyutları birbiriyle uyumludur.	Mimar	10	2.70	1.06	1.009	0.329
	Mimar Olmayan	90	2.09	0.93		
	Toplam	100				
Pencereler binada dikkat çekicidir.	Mimar	10	2.50	0.71	1.751	0.109
	Mimar Olmayan	90	2.51	1.07		
	Toplam	100				
Bina süslemeleriyle dikkat çekicidir.	Mimar	10	2.60	1.35	0.044	0.965
	Mimar Olmayan	90	2.66	1.30		
	Toplam	100				
Bina cephesiyle diğerlerine göre iddialı görünmektedir.	Mimar	10	2.70	1.49	0.124	0.904
	Mimar Olmayan	90	2.40	1.32		
	Toplam	100				

Bina cephesi simetriktir.	Mimar	10	2.20	1.40	0.609	0.555
	Mimar Olmayan	90	2.34	1.29		
	Toplam	100				
Bina bulvardaki diğer binalara benzemektedir.	Mimar	10	2.70	1.16	0.312	0.761
	Mimar Olmayan	90	2.91	1.28		
	Toplam	100				
Binanın cephesi bitmiş izlenimi uyandırmaktadır.	Mimar	10	2.70	1.06	0.540	0.599
	Mimar Olmayan	90	2.73	1.31		
	Toplam	100				
Cephede kullanılan malzemeler binaya pahalı izlenimi vermektedir.	Mimar	10	2.50	1.08	0.092	0.928
	Mimar Olmayan	90	2.33	1.27		
	Toplam	100				

*Anlamlılık Derecesi $P < 0.05$, $\bar{x}$ Ortalama Değer, N: Frekans Ss: Standart Sapma

4.10. Katılımcıların Beğenilmeyen Binaların Cephe Özellikleri Hakkındaki Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Çalışmanın bu bölümünde en beğenilmeyen 3 bina cephesi hakkında genel değerlendirme yapılmıştır. Katılımcılara sunulan, '*Binanın cephesinde kullanılan renkler birbiriyle uyumludur*' *Binanın cephesindeki renkler süslemelerine göre baskındır*, *Binanın cephesindeki süsleme ve renkler uyumludur*, *Binanın cephesindeki pencere boyutları birbiriyle uyumludur*, *Pencereler binada dikkat çekicidir*, *Bina süslemeleriyle dikkat çekicidir*, *Bina cephesiyle diğerlerine göre iddialı görünmektedir*, *Bina cephesi simetriktir*, *Bina bulvardaki diğer binalara benzemektedir*, *Binanın cephesi bitmiş izlenimi uyandırmaktadır*, *Cephede kullanılan malzemeler binaya pahalı izlenimi vermektedir*. ' ifadelerine sıfat çiftleri ve genel biçimsel değerlendirmeleri desteklemesi adına değerlendirmeleri istenmiştir. Burada likert ölçeği sunularak, 1 en yüksek katılım seviyesini, 5 en düşük katılım seviyesini simgelemektedir. Genel katılımcının yorumları değerlendirildikten sonra mimar olan ve mimar olmayan katılımcılar arasındaki farklılıkların anlamlı olup olmadığı tekli varyans analizi (ANOVA) ile test edilmiştir. Böylelikle katılımcıların en beğendikleri binalarda beğenilerini destekleyen biçimsel özelliklerin öne çıkarılması hedeflenmiştir (Çizelge 4.69.)(Çizelge 4.70.).

Araştırmaya katılan katılımcıların beğenilmeyen yapılarda “Binanın cephesindeki süsleme ve renkler uyumludur.”, “Bina süslemeleriyle dikkat çekicidir.” ve “Binanın cephesindeki pencere boyutları birbiriyle uyumludur.” maddelerine en yüksek puanı verdikleri, dolayısıyla ifadelere katılmadıkları görülmektedir.

Araştırmaya katılan bireylerin beğenilmeyen yapılarda “Binanın cephesindeki renkler süslemelerine göre baskındır.”, “Binanın cephesinde kullanılan renkler birbiriyle uyumludur.” ve “Cephede kullanılan malzemeler binaya pahalı izlenimi vermektedir.” maddelerine en düşük puanı verdikleri, dolayısıyla ifadelere katıldıkları görülmektedir.

Çizelge 4.99. Mahabad Bulvar'ındaki Beğenilmeyen Binaların Cephe Özellikleri Hakkındaki Görüşlerin Dağılımı (1 Olumlu - 5 Olumsuz)

Madde No:		N= 100	
	Maddeler	$\bar{x}$	Ss
1	Binanın cephesinde kullanılan renkler birbiriyle uyumludur.	1.90	0.89
2	Binanın cephesindeki renkler süslemelerine göre baskındır.	1.92	0.95
3	Binanın cephesindeki süsleme ve renkler uyumludur.	3.70	1.08
4	Binanın cephesindeki pencere boyutları birbiriyle uyumludur.	3.45	1.03
5	Pencereler binada dikkat çekicidir.	3.31	1.29
6	Bina süslemeleriyle dikkat çekicidir.	3.49	1.50
7	Bina cephesiyle diğerlerine göre iddialı görünmektedir.	3.30	1.37
8	Bina cephesi simetriktr.	3.43	1.17
9	Bina bulvardaki diğer binalara benzemektedir.	2.98	1.20
10	Binanın cephesi bitmiş izlenimi uyandırmaktadır.	2.92	1.24
11	Cephede kullanılan malzemeler binaya pahalı izlenimi vermektedir.	2.91	1.32

$\bar{x}$ Ortalama Değer Ss: Standart Sapma

Seçilen yapıların tümünün biçimsel analizinde görülmüştür ki yapılar simetri, denge ve uyum ilkelerini sağlamadıkları takdirde en az beğenilen edilen yapılar olarak değerlendirilmişlerdir. Bu durumdan yola çıkarak Çizelge 4.99 da verileri bina cephelerini baskın olmayan, uyumsuz ve ucuz olarak tanımlamışlardır. Dolayısıyla bu değerlendirme ile yapılan biçimsel analizin desteklediği görülmektedir (Çizelge 4.99.).

Şekil 4.42' de gösterilen harf kodları sırasıyla,

A, Binanın cephesinde kullanılan renkler birbiriyle uyumludur.

B, Binanın cephesindeki renkler süslemelerine göre baskındır.

C, Binanın cephesindeki süsleme ve renkler uyumludur.

D, Binanın cephesindeki pencere boyutları birbiriyle uyumludur.

E, Pencereler binada dikkat çekicidir.

F, Bina süslemeleriyle dikkat çekicidir.

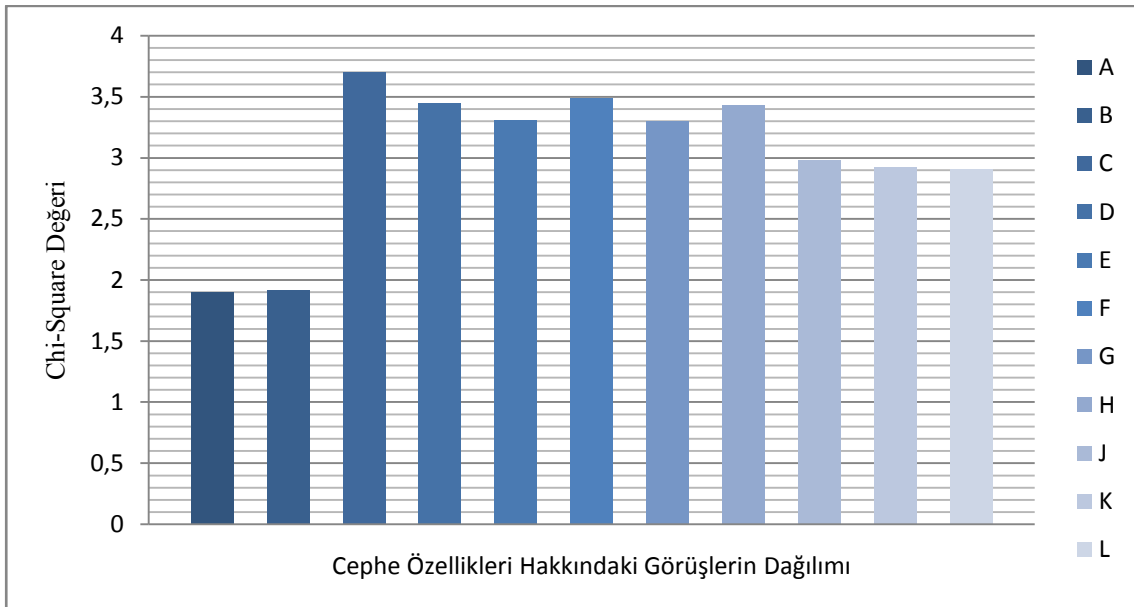
G, Bina cephesiyle diğerlerine göre iddialı görünmektedir.

H, Bina cephesi simetriktir.

J, Bina bulvardaki diğer binalara benzemektedir.

K, Binanın cephesi bitmiş izlenimi uyandırmaktadır.

L, Cephede kullanılan malzemeler binaya pahalı izlenimi vermektedir şeklindedir.

Şekil 4.42. Beğenilmeyen Binaların Cephe Özellikleri Hakkındaki Görüşlerin Grafiği

Çizelge 4.100'a göre katılımcıların Mahabad Bulvar'ındaki beğenmedikleri yapılara ilişkin "Binanın cephesinde kullanılan renkler birbiriyle uyumludur.", "Binanın cephesindeki renkler süslemelerine göre baskındır.", "Binanın cephesindeki süsleme ve renkler uyumludur.", "Binanın cephesindeki pencere boyutları birbiriyle uyumludur.", "Pencereler binada dikkat çekicidir.", "Bina süslemeleriyle dikkat çekicidir.", "Bina cephesiyle diğerlerine göre iddialı görünmektedir.", "Bina cephesi simetriktir.", "Bina bulvardaki diğer binalara benzemektedir.", "Binanın cephesi bitmiş izlenimi uyandırmaktadır." ve "Cephede kullanılan malzemeler binaya pahalı izlenimi vermektedir." hakkındaki görüşleri ile mimar olup olmama durumu arasında ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$).

Çizelge 4.100. Araştırmaya Katılan Bireylerin Mahabad Bulvar'ındaki Beğenmedikleri Yapıların Cephesiyle İlgili Görüşleri ile Mimar Olup Olmama Durumu Arasındaki İlişki

Boyutlar	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	t	P
Binanın cephesinde kullanılan renkler birbirleriyle uyumludur.	Mimar	10	2.30	0.82	0.175	0.862
	Mimar Olmayan	90	2.33	1.17		
	Toplam	100				
Binanın cephesindeki renkler süslemelerine göre baskındır.	Mimar	10	3.10	1.29	0.196	0.845
	Mimar Olmayan	90	3.02	1.18		
	Toplam	100				
Binanın cephesindeki süsleme ve renkler uyumludur.	Mimar	10	2.60	4.01	0.674	0.502
	Mimar Olmayan	90	2.34	4.10		
	Toplam	100				
Binanın cephesindeki pencere boyutları birbirleriyle uyumludur.	Mimar	10	2.70	1.06	1.009	0.329
	Mimar Olmayan	90	2.09	0.93		
	Toplam	100				
Pencereler binada dikkat çekicidir.	Mimar	10	2.50	0.71	1.751	0.109
	Mimar Olmayan	90	2.51	1.07		
	Toplam	100				
Bina süslemeleriyle dikkat çekicidir.	Mimar	10	2.60	1.35	0.044	0.965
	Mimar Olmayan	90	2.66	1.30		
	Toplam	100				
Bina cephesiyle diğerlerine göre iddialı görünmektedir.	Mimar	10	2.70	1.49	0.124	0.904
	Mimar Olmayan	90	2.40	1.32		

4.BULGULAR VE TARTIŞMA

	Toplam	100				
Bina cephesi simetriktir.	Mimar	10	2.20	1.40	0.609	0.555
	Mimar Olmayan	90	2.34	1.29		
	Toplam	100				
Bina bulvardaki diğer binalara benzemektedir.	Mimar	10	2.70	1.16	0.312	0.761
	Mimar Olmayan	90	2.91	1.28		
	Toplam	100				
Binanın cephesi bitmiş izlenimi uyandırmaktadır.	Mimar	10	2.70	1.06	0.540	0.599
	Mimar Olmayan	90	2.73	1.31		
	Toplam	100				
Cephede kullanılan malzemeler binaya pahalı izlenimi vermektedir.	Mimar	10	2.50	1.08	0.092	0.928
	Mimar Olmayan	90	2.33	1.27		
	Toplam	100				

*Anlamlılık Derecesi $P < 0.05$, $\bar{x}$ Ortalama Değer, N: Frekans

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Mimarlık süregelen tarihi boyunca çevresel faktörler, dönemin teknolojik ihtiyaçları, bireysel ihtiyaçlar gibi birçok etkenin çevresinde mekansal oluşumu gerçekleştirmiştir. Mimarlarının tasarımları üzerinde verdikleri kararlar toplumsal yansımaları oluşturmaktadır. Toplumun ekonomisinden eğitim seviyesine, geniş yelpazede yer alan birçok konuyu yapılardan gözlemlemek mümkündür. Bu çalışmanın konusu olan Mahabad Bulvar'ı da tam bu noktada değişen ve gelişen bir dönemin yüzü olarak kabul edilebilmektedir. Kentin genel karakteri içerisinde daha önce azınlık olarak gözlemlenen bu örnek cephe tasarımları son dönemde fazlasıyla ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla bir araştırma konusu olarak bu cephelerin beğenisi ve bu beğenin kullanıcısı ve tasarımcısı bakış açılarıyla değerlendirilmesi tasarım ve gelişmeleri inceleyebilmek ve değerlendirebilmek adına önemlidir.

Bu çalışma çerçevesinde incelenen benzer çalışmalar doğrultusunda görülmüştür ki biçimsel analiz, kullanıcıyla sağlanan etkileşimlerin doğru değerlendirilmesini ortaya koymaktadır. Cephelerin oluşumunu sağlayan tasarım ilkeleri, oluşturulan çevrenin özelliklerini ortaya koymaktadır (Şenyiğit 2010). Çalışmalar göstermiştir ki çevresel etkenler bireylerin var olanı anlamlandırması üzerinde önemli etkilere sahiptir. Tasarım ilkeleri doğrultusunda ortaya çıkan mimari ürün bu ilkelerin kompozisyonlaştırılması sonucu meydana gelmektedir. İlkeler arasında kişisel ve çevresel etkenler doğrultusunda seçilen elemanların, tekrar, simetri, oran-orantı gibi, uygun şartlar altında bir araya gelmesi sonucu oluşan mimari ürün, bireyle olan etkileşimi çift yönlü olarak tetiklemektedir.

Anket verilerinin değerlendirme sonuçlarına göre, mimar ve mimar olmayan grubun seçimlerinde herhangi bir farkın olmadığı gözlenmektedir. Beğenilen ve beğenilmeyen konutların cepheleri tasarlanırken kullanılan ilkeler incelendiğinde katılımcıların tümü için *ritim*, *denge* ve *simetri* öğelerini tercih ettikleri ve bu düzenle tasarlanan yapıların en beğenilenler olarak tercih edildiği görülmektedir (Çizelge 4.41.). Yapı tercihlerinde belirgin olarak ortaya çıkan *simetri ilkesi* yapıların beğenilmesi doğrultusunda önemli bir etken olarak ortaya çıkmaktadır. En beğenilen üç yapıda da gözlemlenen tek ortak özelliktir. Simetri ilkesinin yanında kullanılan ritim ve denge ve uygunluk ilkeleri cephe tasarımının daha fazla beğenilmesine yol açmaktadır (Çizelge 4.33., Çizelge 4.34.). Bu düzenden uzak yapılar ise tercih sıralamasının en sonunda yer almaktadır. Çalışma sonuçları göstermektedir ki simetri ilkesi kullanılmadan tasarlanan yapılar beğeni sıralamasının sonunda yer almaktadır. Kullanılan diğer ilkeler yalnızca simetri ilkesiyle beraber kullanıldığında kullanıcı tasarımları beğenmektedir. Bu görüş genel katılımcılar için geçerlidir. Tezin amacı sebebiyle hakim olan temel tasarı ilkelerini böylelikle gözlemlemek ve mimar olan grubun bu ilkeleri daha doğru

anlamasına yol açmak bu noktada oldukça önemlidir. Yapılarda tasarımcıların dikkat etmesi gereken hususlar arasında en önemlilerden biri olduğunu söylemek mümkündür.

Küller'in çalışmasını takiben bu çalışmada kullanılan faktör grupları doğrultusunda (Çizelge 3.4.), *Beğeni, Karmaşa, Etkilenme ve Sosyal Statü* faktör grupları anket sonuçlarıncı bazı cephe tiplerinin beğenisine göre ortak bir payda da buluşmuştur. Değerlendirme çalışmasının ve cephe özellikleri hakkındaki görüşlerin anket verilerine göre, temel tasar ilkelerinden, sırasıyla en çok simetri, denge, daha sonra ritim ve uygunluk kullanılan yapılar en beğenilenler olarak ortaya çıktığı belirtilmiştir (Çizelge 4.13.). Değerlendirme ve anket verileri birbirini desteklemektedir. Ayrıca anket verilerine göre bu yapılar sırasıyla en çok özgün, daha sonra zarif, modern, çekici ve pahalı olarak değerlendirilmiştir. Küller' in faktör gruplarına göre bu sonuçlar (Çizelge 3.4.) gruplandırıldığında Beğeni, Karmaşa, Etki ve Sosyal Statü gruplarının hepsine dahil olmaktadır (Çizelge 4.14.). Böylelikle katılımcıların ortak bir payda da simetri, denge, ritim ve uygunluk ilkelerine göre tasarlanmış yapıların bu gruplarla direk ilişkide olduğu ve kullanıcının beğenisini kazandığını sonucuna varmak mümkündür. Aynı sıralama ile en beğenilmeyen yapılar içinde, egemenlik ve ritim ilkelerinin birlikte kullanımı kullanıcının beğenisini olumsuz yönde etkilediğini gözlemlemek mümkündür (Çizelge 4.98.). Bu yapılar faktör gruplarında değerlendirildiğinde olumsuz yönde Beğeni, Karmaşa ve Etki gruplarıyla doğrudan etkileşimdedir. Anket verilerine göre kullanıcılar ortak olarak en beğenilmeyen yapıları baskın olmayan, uyumsuz ve pahalı olarak değerlendirmişlerdir (Çizelge 4.80.). Yapılar kullanıcı tarafından sosyal statü üzerinden de değerlendirildiği için beğenilmese de pahalı olarak kabul edilmektedir. Dolayısıyla paha durumunun tasarımdan ayrı konum ve kullanıcının kendi kişisel deneyimlerinden etkilenerek ifade edilen tercihler olduğu gözlemlenmektedir. Aynı zamanda en beğenilen yapıları da genel katılımcı pahalı olarak ifade etmektedir. Aynı zamanda tüm katılımcılar sosyal statü faktörü içinde yer alan ikinci soru modernlik durumunda da kararsızdır, beğenilen yapılar modern görülmekle beraber beğenilmeyen yapıları da modern buldukları seçimler yapmışlardır. Paha ifadesi gibi modernlik ifadesi de yapıların görüşlerindenise kişisel deneyimleri üzerinden değerlendirilmiştir sonucuna varmak mümkündür. Tüm katılımcılar için her ne kadar sosyal statü faktörü ayrı kabul edilmişse de yapıların beğenisi durumuna ikinci derece de etki ettiği veriler doğrultusunda tespit edilmiştir. Genel kullanıcı konum durumunu önem derecelendirme sorularında geri plana atarak yapısal elemanların biçimsel özelliklerini öne çıkarmıştır (Çizelge 4.32.).

Cephelerin biçimsel değerlendirilmesi doğrultusunda evlerin büyüklüğü , diğer, binaların heybeti, konum ve son olarak süslemeler olarak gözlemlenmektedir. Dolayısıyla büyük ve heybetli yapıların en önemli etken olduğu sonucuyla karşılaşılmaktadır. Bu sebeple yapıların dış çevreye verdiği güç değerlendirilmesi yapılabilmektedir. Bu simge kimlik

değerlendirilmesi doğrultusunda önemli olmakla beraber kullanıcıların yapıları görselliğiyle daha çok değerlendirdiği, sosyal statü ile ilişkilendirilen kavramları ikinci plana attığı anket verilerince görülmektedir. Kullanıcının cephelerde hareket görmek istediği ancak bu hareket olgusunun renk, süsleme veya motiflerle değil, yapı elemanlarının şekillenmesiyle elde edilmesini istediğini sonucuna varmak mümkündür (Çizelge 5.28.) (Çizelge 4.26.) (Çizelge 4.24.). Bu durumdan hareketle, bulvarda bulunan yapıların tercih sebebi, cephelerden kaynaklanan bir beğeni olduğunun, konum ve mali değerinden kaynaklı statüsel etkilerin cephe özellikleri kadar önemli olmadığı görülmektedir.

Çalışma kapsamında mimar ve mimar olmayan katılımcı gruplarının değerlendirme sonucu çoğunlukla göstermiştir ki mimar gruplar da mimar olmayan gruplar da biçim değerlendirmesinde ortak düşüncelere sahiptirler. Dolayısıyla bu çalışmanın sonunda elde edilen veriler kapsamında, sade, orantılı biçim özellikleri gösteren, temel tasarı ilkelerine bağımlı halde tasarlanan cepheler daha çok tercih edilmekte ve pozitif bir etkilenme dolayısıyla pozitif algı ortaya çıkmaktadır. Temel tasarı ve sıfat çiftleri değerlendirmeleri göstermektedir ki simetri ilkesiyle beraber kullanılan uygunluk, denge gibi ilkeler aynı zamanda yapıların sade, orantılı, özgün , zarif , uyumlu olarak algılanmasına sebep olmuştur. Özgün olarak değerlendirilen yapılar aynı zamanda gösterişli olarakta değerlendirilmiştir. Genel katılımcı özgünlüğü gösteriş sıfatıyla bağdaştırmakta ve bu ifadesini en beğenilen üç bina için yapmaktadır (Çizelge 4.41.). En beğenmediği üç yapı değerlendirmesinde de taklit durumunda yapıları sıradan bulunduğunu ifade etmiştir.

Karmaşık gruba alınabilecek orantısı, simetrisiz ve çok hareketli konut yapılarının beğeni dışında kaldığı oldukça net bir biçimde ortaya çıkmaktadır. Kullanıcı özellikle simetrisi net bir biçimde ifade edilen yapıları daha çok beğenmekte ve bu yapıları statüsel olarak da üst konuma koymaktadır. Kimliği gelişen ve değişen bu çevrenin kullanıcısı orantılı ve simetrik yapıların kullanımından yanadır. Eğer tasarımcılar kullanıcının isteğini ortaya koyarsa, denge ilkesi dahilinde süslü, ritmik, simetrik ve orantılı yapılar kentin yeni kimliğini oluşturmaya adaydır. Faktör gruplarına göre yapılar Beğeni, Karmaşa ve Etkilenme faktör grupları içine alınabilmektedir. Sosyal statü faktörü daha az önceliklidir.(Çizelge 4.41)

Çalışmaya göre meslek faktörü önemli olmaksızın genel katılımcının Mahabad Bulvarı'nı öncelikle konumu gereği tercih ettiği daha sonra biçimsel özelliklere baktığını bu özelliklerden en önemlilerinin cephedeki hareketlilik ve pencere ve kapıların boy ve biçim hususları olduğu görülmektedir. (Çizelge 4.11.)

Çalışmanın bir diğer hipotezi tasarım sürecinde modern olma çabasıyla, anlam kaygısı olmayan yapıların oluşturulduğu ve bu yapıların kentin sadece görsel ihtiyaçlarını karşılamaya çalıştığı, geleneksel ve süregelen kültür düzeyini yansıtmaktan uzak olduğudur. Bulvardaki birçok yapının; anlamsal ifadeler düşünülmeden, tasarım elemanlarının parça parça bir araya getirilerek tasarlandığı düşünülmektedir. Bu hipotez doğrultusunda anket verileri göstermektedir ki sayıca beğenilmeyen yapılar beğenilen yapılara oranla daha fazladır. Beğenilmeyen yapılar farklı sebepler doğrultusunda birden fazla ilkeyi çok yönlü olarak bünyesine alan konutlardır. Bu çok yönlülük dikkat çekmek üzerine kurulu olmakla beraber, negatif bir etki yarattığı da anket değerlendirmesinde görülmektedir (Şekil 4.41.) (Şekil 4.51.).

Anket çalışmasına katılan genel kullanıcının yapıların cephelerini değerlendirirken fikir birliğinde olduğu saptanmaktadır. Ancak belirtildiği gibi beğenilmeyen yapıların sayısı beğenilen yapıların sayısına oranla daha fazladır. Bu sebeple tasarım aşamasında devreye giren diğer bir önemli noktaya dikkat çekmek gerekmektedir. Yapılar tasarlanırken mimarların haricinde yapı müteahhitlerinin bireysel tercihleri cepheleri etkilemektedir. Tasarım eğitimi almamış kişilerin verdiği bireysel kararların sonucunda, kullanıcı ve tasarımcı ortak görüş sahibi olsa da cepheler farklı şekillenebilmektedir. Dolayısıyla gerekli düzenlemelerin imar planına eklenecek notlar veya kent kimliği, cepheler, kullanıcı memnuniyeti ve beğenisi gibi konularda uzmanlaşmış bir kurulca cephelerin imalatından önce değerlendirilmesi gelecekte oluşacak, toplumun kimlik değerlerini istenmeyebilecek yönlerde değiştiren ve beğeniden uzak yapıların oluşmasını engellemek adına önemli bir adım olarak ortaya çıkmaktadır.

Mimarlık faaliyeti kentin gelişen ve değişen yüzünün arka planındaki tüm gelişmeleri temsil etmektedir. Dolayısıyla tasarımcılar, yapı müteahhitleri ve denetleyici kurullar kendilerini kullanıcının beğeni değerleri, kent kültürü, iklim şartları gibi değişkenleri, gelişen ve değişen teknoloji, yaşam şartları ve istekleri doğrultusunda etkin şekilde geliştirmek durumundadır. Böylelikle gelecek nesillere zamanın kültür ve yaşam tarzlarını anlatan yapıları miras bırakmak mümkündür.

6. KAYNAKLAR

- Addis, B. 2008. Building: 3,000 Years of Design, Engineering, and Construction. Phaidon Yayınları, Londra, 640, Birleşik Krallık.
- Akçay, A. 2006. Mimari Kimlik Değişimi Etkileyen faktörler Üzerinde Bir Araştırma Kıbrıs-Lefkoşa Örneği. Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 205.
- Altınoğlu, M. ve diğerleri. 2011. Mekan ve Kimlik. İdeal Kent, Kent Araştırmaları Dergisi, Bizim Repro, 245, Ankara .
- Arslan, D. H., Yıldırım, K. ve Gülşeker, E., 2018. Mimar ve Mimar Olmayan Katılımcıların Farklı Dönem Cami Cephelerine İlişkin Algısal Değerlendirmelerinin İncelenmesi
- Askari, A. H., ve Dola, K. B., 2009. Influence of Building Façade Visual Elements Historical Image: Case of Kuala Lumpur City, Malaysia. Journal of Design and Built Environment, 5:49-59.
- Aydınlı, S. 1993. Mimarlıkta Estetik Değerler. İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi, İstanbul, 227.
- Broadbent, G. Bunt, R. ve Jenks, C. İşaretler, Semboller ve Mimarlık, Chichester: John Wiley & Sons Yayınları, 436, New York.
- Çolak A. 2004. Duvarlar: Anlamsal (Semantik) ve Dizimsel (Sentaktik) Bir Analiz. Doktora Tezi, Karadeniz Üniversitesi Fen Bilimler Enstitüsü, Trabzon, 427.
- Dalbay, R. S. 2018. “Kimlik” ve “Toplumsal Kimlik” Kavramı. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 31:161-176.
- Erdolu, S. 2008. Diyarbakır Diclekent Bulvarı Üzerinde Bulunan Konut Yapılarındaki Cephelerin İmaj Kimlik ve Anlam Boyutunda Değerlendirilmesi. Yüksek lisans tezi, Dicle Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Diyarbakır, 154.
- Ersal, L. Ö. 2013. Mimari Mekânın Biçimlendirilmesi ve Anlam Boyutu: Ontolojik Yaklaşım. Yüksek Lisans Tezi, İ.T.Ü Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 147.
- Ertürk, S. 1984. Mimari Mekanın Algılanması Üzerine Deneysel Bir Çalışma. Doktora Tezi, Karadeniz Üniversitesi Fen Bilimler Enstitüsü, Trabzon, 202.
- Ergüneş, F. 20019. Mimari Biçimlerin Görsel Algıya Etkisi; Konya'daki Otel Örneklerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, T.C. Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya, 99.

- Ghomeshi, M. Nikpour, M. Mohd, M. 2012. Evaluation of Conceptual Properties by Layperson in Residential Façade Designs. *Arts and Design Studies*, 3(1):13–17.
- Ghomeshi, M. ve Jusan, M. 2013. Investigating Different Aesthetic Preferences Between Architects and Non-architects in Residential Facade Designs, *Indoor Built Environ.*, 22: 952–964.
- Ghorab, P. 2015. Kent Mobilyalarının Temel Tasarım İlkelerine Göre Değerlendirilmesi. Yüksek lisans tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 90.
- Gifford, R., Hine, D.W., Muller-Clemm, W., Reynolds, D. J. ve Shaw K.T. 2000. Decoding Modern Architecture A Lens Model Approach For Understanding The Aesthetic Differences Of Architects And Laypersons. *Environment And Behavior*, 32(2): 163-187.
- Gök, E. 2019. Güncel Konut Cephe Tasarım Anlayışının Temel Tasarım İlkeleri Doğrultusunda Fenerbahçe Faruk Ayanoğlu Caddesi Örneğinde İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul,135.
- Gümüş, K. ve Şahin, H. 1982. Temel Göstergebilim Kavramları. *Mimarlık Dergisi*, Mimarlar Odası, İstanbul, Sayı:11-12.
- Güvenç, B. 1997. Türk Kimliği, Remzi Kitapevi, İstanbul.
- Habibi, R. ve De Meulder, B. 2015. Architects and ‘Architecture without Architects’: Modernization of Iranian housing and the birth of a new urban form Narmak (Tehran, 1952), *Cities. Science Direct*, 45:29-40.
- Hacıhasanoğlu, I. ve Hacıhasanoğlu, O. 1995. Mimari ve Kentsel Kimlik–Venedik Örneği, *Yapı–Kültür. Sanat ve Mimarlık Dergisi* , 158: 46-50.
- Hacıhasanoğlu, O. 1996. Kimlik Sorunu, Mimarlığın Evrensel ve Yerel Boyutları. *Uluslararası 8. Yapı ve Yasam’96 Kongre Kitabı*, Mimarlık ve İletişim, Bursa, 259.
- Kalpıklı, Ü. 1997. Mimarlık Göstergesi- Nesne İlişkileri (İşaret-Belirti-Simge) Üzerine Bir İnceleme. Doktora Tezi, Y.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 55.
- Kılıçoğlu, Ö. 2007. Kullanıcı Müdahaleleriyle Değişikliğe Uğramış Müstakil Toplu Konut Cephelerinin, Farklı Eğitim Grupları Tarafından Değerlendirilmesi: Beğeni, Karmaşa ve Etkilenme. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 131.
- Küller, R. 1973. Beyond Semantic Measurement, Küller, Rikard (ed.), *Architectural Psychology*, *Proceedings of the Lund Conference*, 181-197.

- Levit, R. 2008. Contemporary “Ornament” The Return of the Symbolic Repressed. Harvard Design Magazine, 28:70-87.
- Montanana, A., Llinares, C. ve Navarro E. 2013. Architects And Non-Architects: Differences In Perception Of Property Design. Hous and the Built Environ., 28:273–291
- Okuyucu, E. 2011. Çağdaş Eğitim Yapılarında Avlunun Göstergebilimsel Açından Değerlendirilmesi. Doktora tezi, Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya, 271.
- Rapoport, A. 2000. Culture-Meaning-Architecture. Athenaeum Pres, Ltd., Burlington Vermont, USA, 308.
- Rifat, M. 1990. Dilbilim ve Göstergebilimin Çağdaş Kuramları, Düzlem Yayınları, İstanbul, 1: 158.
- Saylan, A. 2008. Karmaşıklık ve Beğeni: Keçiören Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 118.
- Scruton, R. 1979. The Aesthetics of Architecture. Methuen E. CO. LTD., London, 320.
- Sezer, N., Sert, Y., 2014. TV Kamu Spotu Reklamlarının Medya OkurYazarlığı Çerçevesinde Kullanılması : ‘Çocuk ve Medya Hareketi’ TV Kamu Spotu Reklamının Göstergebilimsel Çözümlemesi. İletişim Araştırmalarında Göstergebilim Yazınsaldan Görsele Anlam Arayışı içinde, (Ed : Ahmet Güneş), Konya : Literatürk Academia, 47.
- Softaoğlu, H. 2018. Reading Emergent Modern Metropolis Through The Spatial And Social Production Of Regent Street (1811-1848). Doktora Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 262.
- Sönmez, M. 2011. Çağdaş Mimarlıkta Cephe-Yüzey Kavramı Tartışmaları. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 414.
- Sönmez, M. 2013. Çağdaş Mimarlıkta Cephe-Yüzey Kavramı Tartışmaları. E-Journal of New World Sciences Academy,8:79-90
- Şener, D. 2006. Tasarım ve İmalat Arasında Cepheyi Anlamak: İstanbul'daki Yüksek Ofis Binaları Örneğinde Bir Çalışma. Yüksek Lisans Tezi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Ankara, 135.
- Şentürer, A. 1990. Mimaride Estetik Olgusunun 'Mutlak-Değişmez' ve 'Bağımlı Değişken' Özellikler Açısından İrdelenmesi. Doktora Tezi, İ.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 262.
- Şentürer, A. 1995. Mimaride Estetik Olgusu. İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi, İstanbul, 225.

- Şenyiğit, Ö. 2010. Biçimsel ve Anlamsal İfade Aracı Olan Cephelerin Değerlendirilmesine Yönelik Bir Yaklaşım: İstanbul'da Meşrutiyet ve Halaskargazi Caddeleri'ndeki Cephelerin İncelenmesi. Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 175.
- Şenyapılı, Ö. 1999. Mimarlık (yapılarının) Anlam (sızlığını), Beğeni (yor muyuz?). Mimar Anlam Beğeni, Yapı-endüstri merkezi Yayınları, İstanbul, 213-257.
- Şimşek, N. 2013. Mardin Geleneksel Konutlarında Değişimin Mekan Dizimi Yöntemiyle İrdelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, İ.T.Ü Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 175.
- Torabi, E. 2009. Yapısal Mekana Müdahale Olarak Şehir Cepheleri Düzenlemesi Ankara Protokol Yolu Boyunca Aydınlıkevler Bölgesinden Esenboğa Havalimanına Kadar Yapılan Cephe Düzenleme Uygulaması Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Ankara, 86.
- Turgut, H. 1990. Kültür-Davranış-Mekan Etkileşiminin Saptanmasında Kullanılabilecek Bir Yöntem. Doktora Tezi, İ.T.Ü Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 44-46.
- Ünlü, A. 1986. Geleneksel Çevrelerde Tasarım Verilerinin Saptanması İçin Bir Model, İstanbul Teknik Üniversitesi Doktora Tezi, İstanbul,
- Yalkut, N. 1995. Şehirsels Mekanların Biçimlenmesine Yönelik Bit Araştırma: Arnavutköy ve Galata Örneklemelerinin Dizimsel Analizleri Yüksel Lisans Tezi, İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi, İstanbul.
- Yaşar, D. 2017. Göstergebilim ve Mimarlık Bir Metin Olarak İstanbul Kemankeş Caddesi. Yüksek Lisans Tezi, T.C. Beykent Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı Mimarlık Bilim Dalı, İstanbul, 114.
- Yıldırım, K., Gülşeker, E., Arslan, H. 2018. Investigation of Architect and Non-Architect Participants Perceptual Evaluations on Different Period Mosque Facades. Iconarp International J. of Architecture and Planning, 6: 358-370.
- Yücel, A. 1982. Sunuş: Çağdaş Mimarlık, Çevre, Anlam ve Mimarlığımız Üzerine” Mimarlık Mimarlar Odası, İstanbul, Sayı:11-12.
- Anonim, <https://gezimanya.com/diyarbakir/gezilecek-yerler/diyarbakir-surlari> (Erişim tarihi: 15.05.2020)

EKLER

Ek-1

Ek-1 Anket

...../...../2018

1. Doğum yeriniz:

2. Kaç yıldır Diyarbakır'da yaşıyorsunuz ?..... yıl

3.Cinsiyet: ☐ Bay ☐ Bayan4. Yaş : ☐ 18-30 ☐ 31-50

5.Meslek :

6. ☐ Ev sahibi ☐ Kiracı

7. Konutunuzun cephesi onu satın alırken veya kiralarken ne kadar önemlidir?

☐ Çok fazla önemli☐ Çok önemli☐ Önemli☐ Önemli değil☐ Hiç önemli değil8. Mahabad Bulvarı(75m yol) üzerindeki yapılarda oturmak ister miydiniz? ☐ Evet☐Hayır

9. Neden?

a. Evler büyük

b. Binalar heybetli

c. Süslemeleri dikkat çekici

d. Pencereleri büyük

e. Konumu

f. Diğer.....

10. Mahabad Bulvarı üzerinde bulunan yapıların cepheleri nasıl buluyorsunuz?

☐ Çok fazla beğeniyorum☐ Beğeniyorum

- ☐ Kararsızım
- ☐ Beğenmiyorum
- ☐ Asla beğenmiyorum

11. Aşağıdaki soruları katalogdaki genel fotoğraflara göre değerlendiriniz.

	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
Bulvardaki binaların cepheleri birbirinden farklıdır.					
Bulvardaki binaların cepheleri moderndir.					
Bulvardaki binaların cepheleri başka cephelerin taklididir.					
Bulvardaki binaların cepheleri birbiriyle uyum göstermektedir.					
Bulvardaki binaların cepheleri sadedir.					
Bulvardaki binaların cepheleri kabadır.					

Bulvardaki binaların cepheleri gösterişlidir.					
Bulvardaki binaların cepheleri süslüdür.					
Bulvardaki binaların cepheleri iddialıdır.					
Bulvardaki binaların cepheleri diğer cephelerden belirgindir.					
Bulvardaki binaların cepheleri binaları pahalı göstermektedir.					

12. Katalogdaki binalardan ev almak isteseydiniz, almak istediğiniz yapıdaki, dikkat ettiğiniz özellikleri önem sırasına göre sıralayınız.

Pencere ve Kapıların Biçimi	
Pencere ve Kapıların Boyu	

Süslemeler	
Renkler	
Çıkmalar	
Desen ve Motifler	
Cephedeki Hareketlilik	
Mahabad Bulvarı'ndaki Konumu	

13. Katalogdaki binalardan hangisinde yaşamak isterdiniz? (Öncelik sırasına göre 3 adet seçiniz)

a

b

c

14. Seçtiğiniz binaları aşağıdaki sıfatlara göre 1. binadan 3. binaya kadar değerlendiriniz.

Bina 1.

	1	2	3	4	5	
Özgün						Taklit
Zarif						Kaba
Modern						Modası Geçmiş

Sade						Süslü
Uyumlu						Uyumsuz
Sıradan						Gösterişli
Çekici						İtici
İlginç						Monoton
Pahalı						Ucuz

Bina 2.

	1	2	3	4	5	
Özgün						Taklit
Zarif						Kaba
Modern						Modası Geçmiş
Basit						Karmaşık
Uyumlu						Uyumsuz
Sıradan						Gösterişli
Çekici						İtici
İlginç						Monoton
Pahalı						Ucuz

Bina 3.

	1	2	3	4	5	
Özgün						Taklit

Zarif						Kaba
Modern						Modası Geçmiş
Basit						Karmaşık
Uyumlu						Uyumsuz
Sıradan						Gösterişli
Çekici						İtici
İlginç						Monoton
Pahalı						Ucuz

15. En beğendiğiniz ilk üç binanın cephelerini aşağıdaki yorumlara göre 1-5 aralığında değerlendiriniz.

(1 En Yüksek- 5 En Düşük)

	1	2	3	4	5
Binanın cephesinde kullanılan renkler birbiriyle uyumludur.					
Binanın cephesindeki renkler süslemelerine göre baskındır.					
Binanın cephesindeki süsleme ve renkler uyumludur.					
Binanın cephesindeki pencere boyutları birbiriyle uyumludur.					
Pencereler binada dikkat çekicidir.					
Bina süslemeleriyle dikkat çekicidir.					
Bina cephesiyle diğerlerine göre iddialı görünmektedir.					
Bina cephesi simetriktir.					
Bina bulvardaki diğer binalara benzemektedir.					

Binanın cephesi bitmiş izlenimi uyandırmaktadır.					
Cephede kullanılan malzemeler binaya pahalı izlenimi vermektedir.					

16. Katalogdaki binalardan hangisinde yaşamak istemezsiniz? (En istemediğinizden başlayarak, öncelik sırasına göre 3 adet seçiniz)

a

b

c

17. Seçtiğiniz binaları aşağıdaki sıfatlara göre 1. binadan 3. binaya kadar değerlendiriniz.

Bina 1.

	1	2	3	4	5	
Özgün						Taklit
Zarif						Kaba
Modern						Modası Geçmiş
Basit						Karmaşık
Uyumlu						Uyumsuz
Sıradan						Gösterişli
Çekici						İtici
İlginç						Monoton
Pahalı						Ucuz

Bina 2.

	1	2	3	4	5	
--	---	---	---	---	---	--

Özgün						Taklit
Zarîf						Kaba
Modern						Modası Geçmiş
Basit						Karmaşık
Uyumlu						Uyumsuz
Sıradan						Gösterişli
Çekici						İtici
İlginç						Monoton
Pahalı						Ucuz

Bina 3.

	1	2	3	4	5	
Özgün						Taklit
Zarîf						Kaba
Modern						Modası Geçmiş
Basit						Karmaşık
Uyumlu						Uyumsuz
Sıradan						Gösterişli
Çekici						İtici
İlginç						Monoton
Pahalı						Ucuz

18. En beğenmediğiniz ilk üç binanın cephelerini aşağıdaki yorumlara göre 1-5 aralığında değerlendiriniz.

(1 En Yüksek - 5 En Düşük)

	1	2	3	4	5
Binanın cephesinde kullanılan renkler birbiriyle uyumludur.					
Binanın cephesindeki renkler süslemelerine göre baskındır.					
Binanın cephesindeki süsleme ve renkler uyumludur.					
Binanın cephesindeki pencere boyutları birbiriyle uyumludur.					
Pencereler binada dikkat çekicidir.					
Bina süslemeleriyle dikkat çekicidir.					
Bina cephesiyle diğerlerine göre iddialı görünmektedir.					
Bina cephesi simetriktr.					
Bina bulvardaki diğer binalara benzemektedir.					
Binanın cephesi bitmiş izlenimi uyandırmaktadır.					
Cephede kullanılan malzemeler binaya pahalı izlenimi vermektedir.					

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

ÖZGEÇMİŞ

Doğum Tarihi 16.11.1989

Doğum Yeri Diyarbakır

Lise 2004-2007 Nevzat Ayaz Anadolu Lisesi

Lisans 2009-2013 Canterbury School of Architecture

Yüksek Lisans 2017- 2020 Dicle Üniversitesi

Çalıştığı kurum(lar)

2013-2014 Dara Kırmızıtoprak Mimarlık

2014- RnB Mimarlık

DİCLE ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ TEZ İNTİHAL FORMU

ÖĞRENCİ BİLGİLERİ

ADI VE SOYADI	BİNEVŞ AKYILDIZ
ÖĞRENCİ NO	16808001
EĞİTİM – ÖĞRETİM YILI	
YARIYIL	☒ Güz ☐ Bahar
ANABİLİM DALI	MİMARLIK
PROGRAM	Yüksek Lisans / Doktora
TEZ KONUSU	Cephe Arayışında Biçimsel Ve Anlamsal Özelliklerin Değerlendirilmesi, Mahabad Bulvarı Örneği

İNTİHAL RAPORU BİLGİLERİ

RAPOR TÜRÜ	Tez Savunma Sınavı Sonrası
SAYFA SAYISI	197
BENZERLİK ORANI	%9
RAPORLAMA TARİHİ	14/09/ 2020

Yukarıda başlığı/konusu gösterilen tez çalışmamın kapak sayfası, giriş, ana bölümler, sonuç ve tartışma kısımlarından oluşan toplam 197 sayfalık kısmına ilişkin, 14/09/2020 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından *Turnitin* adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan intihal raporuna göre, tezimin benzerlik oranı %9 'tür.

Uygulanan filtrelemeler:

- ☐ Kabul/Onay sayfaları hariç,
- ☐ Kaynakça hariç
- ☐ Alıntılar hariç/dâhil
- ☐ Diğer

Dicle Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Lisansüstü Programlarda Tez Çalışması İntihal Raporu Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edilmesi durumunda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

BİNEVŞ AKYILDIZ
14/09/2020

.....
Tez Danışmanı
(İMZA/TARİH)

.....
Anabilim Dalı Başkanı
(İMZA/TARİH)